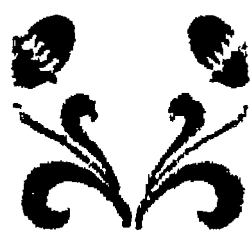
సూఫీవేదాంతదర్శము

ఉమర్ అలీషా కవి

సూఫీవేదాంతదర్శనము

ఇది

ఉమర్ అలీషా కవికృతసంహిత

శ్రీ అల్లూరు సత్తెయ్యమ్మ గారిచేఁ
ప్రకటింపబడినది.

మొదటి కూర్పు 1000 ప్రతులు.

శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల
పిఠాపురము.

1939.

[వెల రు 2_0_0

పీఠిక.

సూఫీవేదాంతదర్శనము నీ నిగమనిగమాంతప్రతిపాదక దివ్యాధ్యాత్మిక మహామహనీయతత్త్వసంహితయపురూపమును ననంతమును ననిర్వాచ్యమును నవాఙ్మానసగోచరమును నైన నీశ్వరజీవస్వరూపనిర్ణయ మొనరించు మహాకావ్యము. ఇది కేవల ద్రష్టదర్శనాదిక త్రైతన్యేతర పదార్థ మిశ్రితపరబ్రహ్మైకాగ్రతయందు తమోనివృత్తికిం దావలమై ముముక్షువునకు మార్గదర్శకమై మహాత్తరతేజోవిరాజితమైన దివ్యపథమునకు నిర్వాణరూప మహాశాంతిధామ మున్నుభావనపథమునకుం గొంపోవుచున్నది. తనమోక్షము తనచేతులలోనే యున్నది. అది కరతలామలకము చేయుటయే యీగ్రంథముయొక్క మహాదాశయము. ఇందు సూఫీలను మహమ్మదీయతాత్త్వికులను వేదాంతులను సన్యాసులు భావాంతరమైన నీశ్వరసాయుజ్యము తదేకత్వసిద్ధి యెట్లు సాధించిరో యాయపరోక్షజ్ఞానమహావకాశము తీపద్యరూపమునం జిత్రించి గొప్ప రహస్యములు మర్మగర్భితమైన ఆనాపాషాణపాత్రములైన యోగ నిగూఢము లెంచు విప్పి విశ్వాకృతిగల సదస్ద్వారములు భేదించి చిత్తనివృత్తిని ప్రశాంతద్యోతకవిద్యాప్రవృత్తినిమిత్తాధిభూతమాయోపాధిక జగదంతర్లీనజహానురాగములను విషాద్యమ్రనవృత్తి నుపశమింపంజేసి పరమ ధర్మాన్వితపురుషార్థము లాకాంక్షకు దిగజారనీయక స్వేచ్ఛానుమోముల నుజ్జ్వలించి ప్రేమాకృష్యములైన ప్రభాతములు మూర్తిభవించిన చంద్రచంద్రికల నెలుగెత్తి ప్రత్యేకవ్యక్తిని ప్రకటించు ద్విజావళివలె నానవోన్మత్తప్రతిభావిభాసములపోలికలువారము ముట్టించి దివ్యతరపవిత్రీభూతపరివర్తనాప్రకారపు పునాదులపై పెట్టి దిశాంతములు ప్రతిధ్వనించునట్లు దిక్కుంభి కుంభాలపై వ్యాపయనిశాణముపెట్టి బ్రహ్మాండములు బీటలువారునట్లు జ్ఞానవిద్యాపీఠమహాసభాసభ్యులిముక్తకంఠము నందలి ప్రేమగానరసవాహినిప్రజాహృదయక్షేత్రముల పాఱిపార్లి సస్యశ్యామలమై కేదారములచే నగి రుచులనే వన్నెయు వాసియు గాంచి సౌరభములచే పైకెగసి యనూనాధికవ్యక్తిత్వమును ప్రతిష్ఠించు తెలుఁగున

పెక్కు స్తోత్రములు కవితాశిల్పముచే ననల్పపాండితీప్రతిభావ్యంజకముగ చిత్రింపఁబడినది.

ఇది దేనికిని యనువాదము గాదు. అద్వితీయమైన నీ యర్థములు మహోపనిషత్తులలో నున్నవి. ఉన్నవి యున్నట్లుగా గ్రహించి మననము చేసిన [illegible] గ్రంథకర్త [illegible] యున్నవి. ఈ దేవియు [illegible] కల్పనలు వాదాంబరములు లేవు. మతమతాంతరభేదరా[illegible] [illegible] యనుముగ [illegible] [illegible] జెప్పి వేదాంతముఁ జేసి దివ్యాద్వైత [illegible] 'ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ' అను [illegible] ప్రకృతి [illegible] సమాధిలక్షణ [illegible] త్రిగుణముల [illegible] కేవలము [illegible] రమున కా [illegible] "అహం" [illegible] మాత్రము తానుగా నెఱింగి [illegible] లోకజాలము లున్నట్లుగా [illegible] చేతనా చేతన [illegible] ములలోఁ గలిసిపోయి అది తనలోఁ [illegible] ఆత్మన్మయ త్వమున [illegible] బ్రహ్మాత్మైకత్వము జీవ [illegible] బింబితముగ "అహం" [illegible] నెఱింగి తరించి పరిపూర్ణుఁడవై మను [illegible] మార్గదర్శమును నై యున్నది.

మా [illegible] మహామైన [illegible] సంవత్సరముల నుండి వేదాంతవిద్య నుపదేశించు [illegible] పారంపర్యముగ వచ్చు చున్నది [illegible] చున్నది. ఇందు [illegible] శిష్యులు [illegible] చేయుచున్నారు. ఈ గ్రంథమునందు [illegible] గలరు. వీరలేకాక మా [illegible] శ్రీ మొహియుద్దీన్ బాషా [illegible] ది 10-2-39 [illegible] సభ్యులకై వ్రాసిన నివేదికల సంబంధమైనపద్యములును అఖిలభారతశాసనమహాసభకు ప్రతినిధిగ

శిష్యూ వెళ్లి హిమాలయమున వసించివచ్చెను 1933 సం॥ వ్రాసినపద్యములను కూర్చి సూఫీవేదాంతదర్శము అనుపేర ముద్రించితిని కాని ఇది యపారపారావారసదృశమైనందున దీనిని ముగించ సాధ్యమైనది కాదు. కొన్ని పారిభాషిక పదములకు వ్యాఖ్యానములు వ్రాయవలసియుండెను.

ఇది మా శిష్యులలో గొప్ప యోగసాధనాతత్పరులగు మహాయోగిని శ్రీ అల్లారు సత్యమ్మగారు ప్రకటించిరి. వీరిఁగూర్చి ఇవే దికలో

మ. పరతత్త్వార్థములన్ గ్రహించి తనలో బ్రహ్మాండభాండంబులున్
మఱిగా యున్న తెఱంగెఱింగి ప్రజ లీమాయాత్మమోహాబ్ధిలో
పరఁగన్ గాని త్రికాలముల్ తెలిసి శ్రీ యల్లారు సత్యమ్మ సో
దరి విజ్ఞానకళాప్రపంచమున మార్తాండాకృతిన్ శోభిలున్.

అని వర్ణింపఁబడినది. వీరు క్షత్రియులు పుట్టినిల్లు లంకలకోడేరు గోదావరిమండలము.

ఈగ్రంథము చిత్తునుండి శుద్ధప్రతి శ్రీ వారణాశి సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు వ్రాసి పెట్టిరి. వీరిది కృష్ణంపాలెము, గోదావరి మండలము. వీరికి నేనెంతయుఁ గృతజ్ఞుఁడను.

సరిగా Proofs దిద్దుకొనుటచేఁ బెక్కుతప్పులు పడినవి.

118 పద్యమునందు సంస్కారమతిన్ భ్రమించుటకుఁజాలిన — అనుచోట దోబూచుల నాఁడి వేఁడుటకుఁబోలిన-అని. 219 పద్యమునందు గ్రహింప కాపురుషుల్ — అనుచోట, కాపురుషుల్ గ్రహింపరు-అని. 323 పద్యమునందు ఆవసథ — అనుచోట, నీసత - అని. మఱి కొన్ని సవరించఁబడవలెను. పాఠకులు మన్నించెదరు గాక.

ఇట్లు

పిఠాపురము.
23-8-1939

ఉమర్ ఆలీషా కవి.
M. L. A.
Central.

కృతి

శా. శ్రీయాశ్రైలవిషాగరాత్త మునిసం
సేవింప విద్యాప్రథా
ప్రాయుం డైన వెలుంగు నింగిత ముషః
ప్రాభాతసంధ్యాత మో
ధ్యాయం బైన నిశాకవాటముల ప్ర
ధ్వాంతంబుతోఁబాటు పోఁ
ద్రోయంజాలు తదీయతేజ మెదనెం
తో వేడ్క నర్థించెదన్.

సూఫీవేదాంతదర్శము.

శ్రీయును గైవల్యము జే
గీయ దయావైభవంబు గీర్తింప సదా
మేయాధేయం బగు తే
జోయుత రబ్ సతముగూర్చు శుభశతకంబుల్. 1

ఉ. ఏది రసస్వరూప మయి యీశ్వరసృష్టి నలంకరించి ప్రే
మోదయ సౌరభాప్తి హృదయోత్పలముల్ వికసింపఁజేసి యా
మోదసుధాస్రవంతులను, మోహన గానరసానుభూతి నై
యేది వెలుంగు నావెలుఁగు నిష్ఠితసిద్ధులు గూర్చు తేజమై. 2

శా. ఏకాలంబుననే ప్రపంచముననే యేవేళ యేయేకళల్
సాకల్యంబుగ సృష్టి సేయవలెనో సాగింపఁగాఁ గర్తమో.
యా కల్యాణకళాప్రపంచమును నిత్యం బెవ్వఁ డర్పించి తా
నై కల్పించి వెలుంగు నాతని మదిన్ ధ్యానింతు విశ్వాకృతిన్. 3

శా. స్వామీ! నీ మహనీయ వైభవ మహాభాండారమం దెందరో
యేమేమో కొనిపోవుచున్న నొక యింతే తగ్గిపోఁ బోవ దీ
వేమార్గంబుల కద్దుదారవు ప్రపంచేచ్ఛావిహారక్రియా
సామాన్యార్థము లుగ్గడింపవు దయాసర్వస్వమున్ గూర్పఁగన్. 4

శా. నీ మాయార్ణవ మెంతలోఁతు గలదో నీ తేజ మెలాటిదో
యేమో నీనిజరూప మేవిధముగా నీక్షింపఁగా వచ్చునో
ఏమార్గంబున నిన్నుఁ జేరఁగలమో యెందుంటివో నీవు దే
వా! మాకండ్ల కదేల కానఁబడవయ్యా! మ్రొక్కి యర్థింపఁగన్. 5

శా. నీవే సర్వము విశ్వరూపము మహానిర్వాణతేజంబు నా
నావిర్భూతకళాస్వరూప మధుపానానీకమాంద్యంబునం
దేవో మేము వచించుమాటలు భవత్తృప్తిన్ బ్రదీపించునో
కావో మాపొరపాటు లెంచక మమున్ గావాడు మోయీశ్వరా! 6

ఉ. ఏమని నిన్నుగొల్చుటకు నీశ్వర! నీ యపూర్వరూపతేజ మే
మేమని చెప్పనేర్తు మిదమిత్థ మటంచు సమస్తలోకముల్
నీ మహనీయతేజమున నేర్పడుచున్నవి నిన్నెఱుంగఁగా
లేము నుతింపలేము గనలేము తపంబులు వేయి చేసినన్. 7

శా. నీవే యాచమకంబు నీవె మధుపానిర్వ్యాజతేజస్వరూ
పావిర్భావము నీవె దాతవు తదీయంబైన మైకంబులో
నీవే నంచు వివాదపేచికలలో నెంతే ప్రభిన్నాత్ములై
పోవం జూచుచునుంటి మెంతయు నినున్ బూజింపలే కీశ్వరా! 8

మ. సగుణబ్రహ్మముగాఁ దలంతురు నినున్ సన్యాసులున్ యోగులున్
నిగమంబుల్ నిగమాంతభాష్యచయముల్ నిన్నే యుపాశించు నా
భగవంతుండవు దేవదేవుఁడవు నిన్ బ్రార్థించువా రెల్లరున్
వగలన్ బాసి తరింతు రీప్సితమహాభాగ్యంబులన్ బొందుచున్. 9

మ. ప్రభుపూజారిని నేను నాతనిమహాభాగ్యంబు నానాత్రిగా
నిభయూథంబుల నెత్తికొన్న నినుమంతే తప్పిపోలేదు మీ
కభయం బాతని దోఁచుకొండని భవాద్యాహారనిర్వాణదుం
దుభి మ్రోయించెద రోదసీకుహరసందోహంబు మార్మ్రోయఁగన్.

సీ. ఈచరాచరసృష్టి యీ మహాసౌందర్య
మొవనిలో నణువుగా నెనఁగుచుండు
ఈకళాలోకంబు నీమైంద్రజాలంబు
లెవని యాకాంక్షమై యెనసియుండు

ఈయంతరాళంబు లీ యుదుష్టిష్ఠులు
నెవనిలో నలుసులై నవయుచుండు
ఈప్రేమప్రళయాలు ఈరాగరసములు
నెవరిసంకల్పాన దవిలియుండు
తే. అట్టియీశ్వరుఁ డన్న తానైన ఘనుఁడు
అయగోచరుఁ డిష్ట మాయామయుండు
ప్రేమహృదయాల నిల్చి కాన్పించుప్రభుఁడు
కరుణ గలవాఁడు నిఖిలలోకములఱేఁడు. 11

శా. స్వామీ! నిన్ను మనస్సులో తలఁపులో సర్వాంగసహస్రకమం
దేమూలన్ బడి దాగియుంటివని నే నీక్షించి వేసారి నీ
వేమార్గంబునఁ గానరామి వగలన్ నిట్టూర్పులన్ బుచ్చుచున్
ఘామిన్ వ్యర్థనిషిద్ధ జీవితము నే ప్రారంపఁగా నేర్తునే. 12

—• శ్రీ మహమ్మదనూలువారు •—

తే. గీ. శక్తిని రెండుగాఁ జీల్చి విశ్వముకదల్చి
నిల్చి సచరాచరం బెదఁ బిల్చి యొక్కఁ
డీశ్వరుం డని దివిని దర్శించినట్టి
శ్రీమహమ్మదినూలు నర్థింతు సతము. 13

—• వంగదము •—

. ఆదిమదిన్ కబీరను మహర్షి మహమ్మదు వారివంశమ
ర్యాద పిరానెపీరను మహాత్ముని బోధసుధాబ్ధివీచికల్
మేదిని వ్యాప్తిఁ గాంచిన సమేయమహాపరతత్త్వసాధనో
పాధికమైన యా తెఱవుఁ బట్టి కృతార్థతఁ గాంచె నెంతయున్. 14

ఉ. ఆతఁడు సీతికాపురమహానగరిన్ దొలుదొల్త నా నృప
వ్రాతముఁ గొల్వ వైరులును పండితులున్ దనశిష్యులై యథా
రీతి మహాత్మ్యమొక్కఁటి మెఱుంగినఁ జూపుఁడటంచుఁ గోరఁగాఁ
శీతము తొంగలింప నరి చెప్పెదు చూపెదనన్న నావుడున్. 15

ఉ. వారలు సింధవంబులను బండ్లకొలందిగఁ దెచ్చి కాల్చి యా
దారుణ వీతిహోత్రసముదాయమునన్ శయనింపుఁ డంచు వం
దారఁగ వారిఁజూచి ప్రముదంబున నవ్వి మదీన్కబీరుఁ దా
తీరున నగ్నిఁజొచ్చెఁ దన తేజము దేవత లెల్ల మెచ్చఁగన్ 16

క. ఎనిమిదిగడియలు నాయ
గ్నిని శయనించెను కబీరు నిర్భరతేజో
వినుతవిచారుఁడు మాయా
మనుజైకవిదూరుఁ డీక్ష మహిమాన్వితుఁడై. 17

వ. ఈప్రకారము:— 18

తే. గీ. అగ్ని వెలువడివచ్చి మహాప్రభాత
గరిమఁగాంచిన మావంశ మరయ పార
సీకమును బాసి ఢిల్లీకిఁ జేరి హైదర్
బాదునుండి సీతాపురి వచ్చి నిలిచె. 19

ఆ. ఆమదీన్కబీరు నధ్యాత్మవిద్యయో
యన మఘారషామహామహుండు
బుట్టి బ్రహ్మవిద్య బోధించెఁ బ్రజలయు
ల్లములు పల్లవింప సమ్మతినింప. 20

ఉ. ఆతనికిన్ మహాస్మయమయాక్షరతత్త్వ పదప్రశస్త ధా
రాతతశుద్ధసత్త్వముదంచితశీలుఁడు బుట్టె నీజన
వ్రాతము నేర్చె సచ్చరితభక్తిని నైతికరాజకీయ వి
ద్యాతమసావృతం బగుయథార్థము తేజమునందు గాంచఁగన్. 21

ఉ. ఆతనికిన్ మహామహుఁడు నై జనియించి జగమ్మునందు లోకవి
ఖ్యాతి గడించి యోగికమహత్త్వము లంది 'కహానెసావలీ'
పూతచరిత్రుఁ డాతఁడు ప్రపుణ్యుఁడు మాకుఁ బితామహుండు మా
యాతమసాప్తికిన్ ద్యుమణియై విలసిల్లెను తత్త్వదీక్షలన్. 22

సీ. వినిపించె పెక్కు భవిష్యదర్థంబులు
నానాప్రపంచవిజ్ఞానగరిమ
అగపర్చె పెక్కుమహత్త్వంబు లధ్యాత్మ
విద్యాప్రభావంబు వెలయునట్లు
శోధించె హృదయవిశోభితతేజఃప్ర
పంచంబు నాకసోపానపంక్తి
సాధించె వివిధకళాధామములలోని
యమృతస్వరూప దివ్యానుభూతి

తే. గీ. అట్టిమహనీయమూర్తి మహామహుండు
యోగవిజ్ఞానశక్తి చే నుభయలోక
ములను సంచార మొనరింపఁగలిగినట్టి
శ్రీకహానెసావలీని వర్ణింపఁ దరమె. 23

తే. గీ. అతనిజనకుండు బాల్యంబునందు పోయె
నంత తత్త్వవిజ్ఞానంబు నభ్యసించు
కొఱకు 'అక్బరలీ' గురువరునిఁ జేరి
సిద్ధిగాంచెను యోగప్రసిద్ధుఁ డగుచు. 24

ఉ. వానికి ముగ్గు రాత్మజులు వర్ధిలి రందు మొహియ్యదీనుబా
ద్షానవభావకోవిదుఁడు తత్త్వవిదుండు సమస్తధర్మ వి
జ్ఞానకళాకలాపుఁడు నఖండమహామహిమా స్వరూపుఁడై
మానవకోటిశిష్యులుగ మార్చెను నెన్మిదివేలు లెక్కిడన్. 25

సీ. పారసీసంస్కృతభాషార్ణవంబును
తరచి పారముఁదీసి తెలుఁగునట్టి
బ్రహ్మవిద్యాసక్తి పరమాత్మతత్త్వంబు
నంతరంగంబున నరసి యరసి
నిజతేజమున నిల్పి నిరవద్యమైన స
మాధినిష్ఠను బూని మాయనంట
కావరంజ్యోతిలో నైక్యమై బ్రహ్మస్వ
రూపమే నని చెప్పి రూఢమతిని
తే. గీ. ఏమహాత్ముఁడు మానసభూమి తొలఁచి
జ్ఞానరసవాహినులఁ దీరి సర్వతోము
ఖప్రకృతిలోపల తేజంబుఁ బడసె నట్టి
శ్రీమొహియుదీను బాద్షా వర్ణింపఁ దరమె. 26
చ. హృదయకవాటముల్ తెఱచి యిద్ధతమస్సును జ్ఞానభాస్కరుం
బాదవి వేలార్చి నాతెఱవుఁ బోయి కళాకలితంబునైన యా
సదనమునందు చక్షులను జాలమునుండి హరిస్వరూపమున్
మొన లగపర్చె నాగురుని మ్రొక్కెద శ్రీమొహిదీనుబాదుషన్.
తే. గీ. పదియుఁ దొమ్మిది నూఱ్ఱిరువదియు నెనిమి
దేండ్లు రెండవనెలకు నూతేండ్లు నిండ
క్రీస్తుశకమున మాతండ్రి స్వస్తి జెప్పె
భౌతికము బాసి నిలువత్త్రిపృత్యగాత్మ. 28
ఉ. ఆమహనీయవైభవ మహామహితంబగు బ్రహ్మతత్త్వవి
ద్యామహితాత్మకంబును ప్రధానముజేసి నిజస్వరూపసౌ
దామినిసాత్త్వికత్వపరిధానములన్ బలిపూజఁ జేసి స్వ
ర్ధామము గట్టె మాజనని ధన్యత మ్రొక్కెద చాన్బియాంబికన్. 29

స్వీయము

క. ఆమొహియద్దీన్ బాషా
నామమహాయోగి కగ్రనందనుఁడను నా
నామహితాగమ హిత వి
ద్యామతి "ఉమ్రాలిషా" మహాకవి నేనున్. 30

సీ. రచియించినాఁడ విభ్రాజితదివ్యప్ర
బంధములే పదికావ్యబంధములుగ
వ్రాసినాఁడనుకల్ప నాసక్తమతిపది
నాటకంబులను కర్నాటభక్కి
కూర్చినాఁడను కళాకోవిదుల్ కొనియాడ
నవలలుపదినవ నవలలనఁగ
తెలిగించినాఁడ నుద్దీపితాఖండపా
రసికావ్యములుపది రసికులలర

తే.గీ. రసముపెంపార నవధానక్రమములందు
ఆశువులయందు పాటలయందు కవిత
చెప్పినాఁడ నుపన్యాస సీమలెక్క
యవని "ఉమ్రాలిషాకవి" యనఁగ నేను. 31

ఉ. రాజులఁ జూచితిన్ సుకవిరాజుల నోర్చితిఁ బేరుమ్రోయ రా
రాజులనోలగంబుల విరాజిత పండిత సత్కవీంద్ర వి
భ్రాజిత మాలవీబిరుద పట్టములందితి యూనివర్సిటిన్
దేశమువారి సభ్యుఁడయితిన్ మతబోధకుఁడైతిఁ గ్రమ్మఱన్ 32

ఉ. వ్యాసములున్ విమర్శనలు భావకవిత్వరసైకచారువి
న్యాసములున్ మతాంతరమహాపరివర్తన తత్త్వరూపకో

పానసముల్ పురాణములు వ్రాసితి భారతభూమి నే నుప
న్యాసములిచ్చుచున్ దిరిగినాఁడను "ఉమ్రులిషా" కవీంద్రుఁడన్.

ఉ. వేలు రచించి విద్యలను బెట్టి గడించితి నాటకోక్తికా
వ్యాళిని వేయునూటపదినూర్లను సింహతలాటముల్ మహా
ఘీలకసత్కళాకళక విశ్రుతముల్ జయభేరిమ్రోయ హిం
తాలవనీకటంకపు భవి తందముకేమిటి లెక్క నాకడన్. 34

సీ. సాధించితిని మోగ నాధనంబులు హిమా
గము మెక్కి మతిని చక్కాడి యాడి;
బోధించితిని జ్ఞాన సాధనక్రమములు
చెవిగిల్లుగాఁ జేసి చెప్పి చెప్పి;
సవరించితిని పెక్కు సారస్వతంబును
శబ్దశాస్త్రంబులు చదివి చదివి;
చూపించితిని రాజ్యలోపంబు లాంగ్లప్ర
భుత్వంబు ముంగర మోపి మోపి

తే. గీ. ఇన్నిటన్నిట నలువదియేండ్లపైన
దాటిపోయెను వయసు నేనాఁటికైన
శాంతి గలుగదు నీకళాధ్వాంతమందు
జీవితము తెన్ను సుడిబోవు నావబోలు. 35

మ. నను నీ జ్ఞానమహాసభాసదులు నానందానస్థించి ఆ
దిని మీప్రాక్పితామహుల్ గురువులై దివ్యత్వమేపారఁగా
ఘనవిజ్ఞానకళాప్రవృత్తి ప్రజహృత్కాంతారముల్ నింపినా
మని మీవాక్కృతి బోధసేయఁదగు "ఉమ్రూలిష" భాషాగతిన్. 36

మ. అని నెయ్యంబునఁ గోరఁగావిని మహాహర్షంబు సంధిల్ల నా
నని యీజ్ఞానమహాసభాకథన మత్యంతంబు కష్టంబుమే

దిని సంసారవిముక్తమానసులు సక్తింపంగ సాఖ్యంబుగా
దని యున్నంతనెఱుంగనేతునని నేనారంభమున్ జేసితిన్. 37

ఉ. భారతదేశ శాసనసభా సభికత్వపదంబుఁ జేర నేఁ
గోరఁగ జ్ఞానసభ్యులు సమంచితపేక్ష జగంబు మెచ్చఁగా
భూరితపస్సమాధి తమ బుద్ధిని విల్చి జయంబుఁ దెచ్చినా
రారయ జ్ఞానశక్తికి సజాండము కంపిలుచుండు జూచితే. 38

చ. కవితనెఱుంగనట్టి పృథుకాలము ప్రాకృతపుస్తకంబు లా
కవితనెఱింగి వ్రాయుటకుఁ గంటమురాదు నుపన్యసించునా
దినముల విద్యతోఁ గలసి తృప్తిఘటించెదు వాని విద్వతో
లవము నుపన్యసించుటకు లజ్జఘటించెదు నేమిచెప్పుదున్. 39

శా. ఢిల్లీభారతశాసనైకసభ హాజిన్ బ్రాతినిధ్యంబు సం
ధిల్లన్ జేరి మహాత్మకోజ్జ్వలకళాధిక్యంబు రాజిల్ల వి
ద్వల్లోకంబున రాజకీయకలనావ్యాపారపారంగతుం
బెల్లన్ వేడ్కను నిర్వహించుచును నే నీ గ్రంథమున్ వ్రాసితిన్. 40

ఉ. ఏను హిమాలయంబుపయి నెక్కి తపస్వులఁజూచి వారి వి
జ్ఞానములన్ గ్రహించి విజనంబగుచోట రచించినాఁడనా
నానవకావ్యమార్గములనంతముగా హృదయాంతరంగ వి
జ్ఞానము విశ్వరూపముగఁ గన్పడునట్లు దృశంబుమార్చుచున్. 41

శా. నాలోనున్నవి నేనుజూచినవి విజ్ఞానంబులై లోకమం
దాలోకింపఁగరాని యీ యమరవిద్యాతత్త్వమర్మంబులం
దేలోటున్ జనియింపనీశ్వర రహస్యైకక్రమామార్గమే
మేలా దాచెదమంచు జెప్పితిమి మీరిద్ధాత్ములై తేరఁగన్. 42

ఉ. నామతిమర్థవాదములనం దగ వెల్లరు చెప్పినట్టులే
మేము పఠింప నీశ్వరు నెఱింగెదమా? యిది పెట్టి నా
దామినులందు వెల్గువలె దత్త్వములందు మహాత్మ్యముల్ మహా
ధూమపథంబు జీవునకుఁ బుట్టినచోఁ బరిత్రోవఁ జూపితిన్. 43

శా. ఏకాగ్రత్వవిధాలు చెప్పఁబడవే యందే ప్రయత్నించినా
ఘోరంబందు రహస్యములన్ వెదకి సంధానించి యత్నించి యా
త్రోవన్ దిద్దితి వాక్యవాదములకున్ సంతోషము రాజిల్లఁగా
హా విష్ణాదము మూలపూర్వముగదా! యధ్యాత్మికవ్యక్తికిన్. 44

కం. మా తాతయు మా తండ్రియు
ఖ్యాతిని తస్మైలకే మహాగురువర సి
ద్ధ్యాతిశ్యము నేర్చిరి త
త్ప్రీతుల నుపదించు యోగరీతులు తెలియన్. 45

ఉ. పల్లరు చెప్పుచుండెడి యిల యీశ్వరుఁ డీతఁడె మీరుఁ గూడ నా
కల్లలుబొల్లు లల్లి కథగా నిటు కల్పనఁ జేసి చెప్పఁగా
నొల్లనె యందు మీరు చననొప్పదు నేమొ తదీయవాస్తవం
బల్ల రహస్యమున్ దెలిపి యమృతమార్గము చెప్పి పెట్టితిన్. 46

మ. కనుమ ప్రాపదనంబు శాస్త్రములఁ బంగారంబుగా నెంచు న
ల్లనుమానాస్పదమై వినాశకరమై యల్లాడు జీవుండు బ్ర
హ్మణుగామాత్మను తోడఁ జూపితి నిది ధ్యానంబు సంధించి మీ
కనులన్ విప్పుడు శూన్యమందు హరిసంకాశంబు సంధిల్లెడున్. 47

ఉ. మేము రచించు గీతములు మృత్యువవాయువుపక్షంబులందులో
నేమియు నర్థహాని కెడమియ్యక యున్నది యున్నయట్లుగా
నేమమానసీయుఁడున్ నడచి యీశ్వరరూప మెఱుంగ నేర్చునో
యమహితాత్ముఁ డొక్కఁడె యపార్థమెఱింగి మృతిన్ జయించెడున్.

శా. నాతోనున్న మహాకవీశ్వరుల నానాకావ్యముల్ వారికి న్నెం
తో తత్త్వాత్మకదృక్ప్రపంచకము నుద్యోతించి దీపించు నన్
చైతన్యంబు గలుగఁజేసితి మహాసత్ప్రస్ఫూర్తిహాసంబుతోఁ
జేతోవీధిని నీశ్వరుం గనెడు వైచిత్ర్యంబుఁ జూపించితిన్. 49

ఉ. ఎవ్వరి నొవ్వనాడమియు నెవ్వరిపోరును కట్టిపెట్టుటే
మెవ్వరిదారిదూరిమనలించము మాకడవచ్చువారితో
నివ్విధిలంగ నీతెలివి నేర్పితిరింపు మటంచు చెప్పి మా
దివ్వెలె వెలుంగఁజేసెదము దివ్యులుగన్పడ బుద్ధిమార్గపున్. 50

— అగ్రహారము. —

శా. ఆ శ్రీకృష్ణనగరాంగ్లశాసనసభాభ్యర్థిత్వ మర్థింపుఁ డం
చాడన్ నేను కృతార్థుఁడై చనిన నాకై వచ్చి ప్రాణంబులన్
వీడెన్ నాసతి అగ్రజాంబిక చలత్ విద్యుల్లతన్ బోలె యీ
నాఁడే నర్సులు "గోస్పి" పై విడుచుచు న్వైద్యులు న్నిద్రిపిన్. 51

ఉ. ఏను రచించినట్టి కృతు లెన్నిటినో విని తల్లి; తండ్రి నా
నానవనాటకప్రకరణంబులు నాడఁగ జూచినారు శ్రీ
కృష్ణనగరాంగ్లభారతిమహీధవశాసనసభ్య సత్పదం
బానఁగఁగాంచి 'అగ్రహారము' లయమేగ వెలుంగుచుక్కయై. 52

శా. ఎన్నో బాధలుబొందుచుండు మసి న స్నిగ్ధభూమివర్జించి యా
పున్నెంపుంగని అగ్రజేగ దివికిన్ బూర్ణేందుబింబంబు వా
ర్ధి న్నిద్రింపఁగఁబోయిన ట్లోక మహాంకైభూతమాలిన్యసం
ఛన్నాస్మన్నిషిద్ధజీవిత మభావం బెన్నినాళ్లుండినన్. 53

సీ. ఏమాట చెప్పిన నెదురాడఁగాలేదు
పరమసాధ్వీత్వంబు వరలుకతన

ప్రాణాల నర్పించి పరిచర్యలను జేసి
పరమార్థంబు ముందరను నిలువ
కలిమిలేములను నొక్కటిగాఁ గణియించి
నిత్యకల్యాణంబు నెలకొనంగ
ఏప్రొద్దు గొదుకుల నిద్దరు కూఁడబెట్ట
నరిశంబు సేవించు నాత్మకాంతి

తే. గీ. ప్రతిదినంబును దనువు బూన్నిమాజు
జోదకేలాఁ దలుపది సత్కారములు
పురవ జీవించి స్వర్గాన కరిగె నప్పు
డాంబ దివిజులు నీరాజనంబులిడఁగ. 45

చం. పరమపవిత్ర యీవెలది పండితురాలు నితాంతసత్యసం
భరితరసాత్మిక ప్రకృతిపక్షికిబారెడు క్షేమమూర్తి సుం
దరనముపాసితం బయిన ధర్మపదంబును సంతరించి నీ
శ్వరునెడ నగ్రరాజకదు ప్రార్థనసేయును నెల్లవేళలన్. 55

శా. ఢిల్లీన్ బుట్టిన ఢిల్లిలో బ్రిటిషునామ్రాజ్యంబు పాలించువా
రెల్లన్ వచ్చి సమాధిజేసిరి భవన్మృత్యున్ విచారించి యో
ఫుల్లాబ్జానన "అగ్బరాంబిక" భవత్పుణ్యంబు దేశాలరా
జిల్లన్ విచ్చినకుండఁబోలె వెస నే జేరాడుచున్నానిటన్. 56

చ. హృదయముముక్కలౌనటుల నేడ్చుచుఁ గన్నులనీరు కాల్వలై
చెదరఁగ నిమ్నలోకములఁజేరులకంటె సమాధిత్రొంటి నీ
వదనము చేరుమార్గము విచారణఁజేయుటలెస్స యైహికా
స్పదవిభవానుషంగభవబంధమువాసిన నిన్నుఁజూడఁగన్. 57

— షష్ఠ్యంతములు —

కం. శ్రీయాఖైలలిహాగురు
రాయనికిన్ సకలభక్తరక్షామణికిన్
మాయామయదూరునకున్
ధేయాధ్యాత్మైకతత్త్వ ద్రష్టారునకున్. 53

వ. సమర్పణంబు గావించి నా ప్రాయు మహాతత్త్వార్థప్రతిపాదకం బగు
సూఫీవేదాంతదర్శమునకు కథావిధానం బెట్టిదనిన:—

— కథ —

శా. మాకున్ జ్ఞానమహాసభాప్రథితసామ్రాజ్యంబు విద్యావ శే
షైకాకారలసత్ సముజ్జ్వల మహాసర్వస్వమున్ ప్రాక్సమా
లోకం బైనపథంబు చున్నదది ద్యుల్లోకంబు పూతంబుగాఁ
జేకూర్చున్ సముపాశ్రితం బగు మహాశైలంబు విజ్ఞానమున్. 59

తే. గీ. ఈసభామందిరద్వార మెప్పుడు తెఱచి
యుండు పూతచరిత్రులై యుండువారు
వచ్చి జ్ఞానంబు నేర్చికోవచ్చు సతము
మంచినీళ్ళను కలశాల ముంచునట్లు. 60

చ. ఇది మహదావతారసభ యీశ్వరతత్త్వ మెఱుంగఁగోరు నం
పద గలవార లీబడిని పాఠములట్టుల నేర్చికొంటకై
మొదలిడె నీమతం బఖిలభూతలవాసులు స్వీకరింతు రిం
పొదవ స్వరాజ్యభానుని మహోదయ మిం దగు నంచు నమ్ముచున్.

ఉ. ఈసభ బ్రహ్మవిద్య నెఱింగించెడు తాత్త్వికపాఠశాల నా
నా సముపాసితంబులు ననంతకళాలసితంబులౌ నుప
న్యాసము లిచ్చు సాధకజనంబు వసించెడు కాణయాచిరా
కాసుల నైన మోక్షపథగాముల సేయు నటన్న వింతయే. 62

ఉ. ఈసభకున్ మనుష్యులోకమే [illegible] రసాతలంబులో
వాసము చేయువారలును [illegible]ములో [illegible]
[illegible] వచ్చి [illegible]
[illegible]. 63

ఉ. [illegible] దెల్పు [illegible]ము దేహమునందు [illegible]
[illegible] యెట్టిది ముక్తి నొందుటో
[illegible] నిజము [illegible] దూరపువరంబు [illegible]
మార్గ[illegible] దెలియుమార్గము [illegible] యొందరాదటన్. 64

ఉ. పూర్వచరిత్రులన్ బరమపుణ్యుల నగ్ర్య మహాపవిత్ర చా
రిత్రములన్ మహామహుల బంధురతత్త్వవిచారసాధనో
న్నతులు వచ్చి వారు నిరిపించుదురు యోగరహస్యముల్ యథా
ర్థతి తపస్సమూఖులఁ బవిత్రమయార్థమతప్రకారముల్. 65

చ. [illegible]తములతోడ వాదమతమర్మములన్ గల ధర్మకర్మసం
గతములతోడ మాకు పని గల్గదు జ్ఞానము యోగదీక్షలన్
మతి గడియించినట్టి నిజమార్గము వారిపవిత్రజీవిత
ప్రతతిని దెల్పు తాత్త్వికసభాసదనం బిది నభ్యసింపఁగన్. 66

ఉ. ఆపరతత్త్వమున్ దెలిసినట్టి మహామహులైన పండితుల్
భూపతులున్ గళావిదులు హెచ్చెదు నీసభ సర్వలోక వి
ఖ్యాపితపూర్ణమై విమలమై కలుషాపహమై వెలుంగు నిం
దే పడయుందగున్ బ్రజలు నీశ్వరరూప యథార్థ మంతయున్. 67

తే. గీ. ఎట్టియుగచాటులును లేని యట్టిపథము
ఎట్టిపొరపాటులును లేని యట్టిదారి
ఆత్మ నీశ్వరు నీక్షించునట్టి త్రోవ
ఈమహాజ్ఞానసభ నభ్యసింపఁగలరు. 68

శా. స్వాతంత్ర్యైక్యవరేష వచ్చిన తపశ్శక్తిన్ విముక్తించు వి
ద్యాతత్త్వంబు విధించి యీశ్వరనిధి ధ్యానంబులో దృశ్యమై
వాతాళంబుల మెట్టి పై కెగసి దివ్యవ్యోమమున్ రాక సం
ఘాతంబుల్ వెకలింప నేర్చెదరు యోగజ్ఞాన విద్యాకృతిన్. 69

సీ. ఈసభా దృశ్యత్వమే సుండీ గంగాప్ర
యాగాదితీర్థయాత్రాభిగమన
ఈసభా రాధనమే సుండీ దానవ్ర
తౌఘాదికముల కత్యంత ఫలము
ఈసభాధ్యాయనమే సుండీ యజ్ఞదీ
క్షాదికంబులకంటె నధికతరము
ఈసభావిజ్ఞానమే సుండీ జన్మ జ
న్మాంతరాదిక దోష శాంతికరము
తే. గీ. ఈసభాధర్మపథమున కెరగువారు
సేమములఁ గాంచి యిష్టార్థసిద్ధిఁ బడసి
జన్మ తెఱియింప కలికల్మషములు తొలఁగ
శాశ్వతానందసాంద్రులై సాగుచుంద్రు. 70

తే. గీ. జీవచైతన్యమును మార్చి చిత్తమేర్చి
దృక్కు నార్చి నాహోజ్యోతి తేటగూర్చి
చీఁకటి వెలార్చి జగము నిర్జింపఁగలరు
జ్ఞానసభ్యులు లోకవిఖ్యాతులగుచు. 71

సీ. అతిపవిత్రతతో మహాప్రేమగరిమతోఁ
గ్రాలెడు వీరె చుట్టాలు మాకు
ప్రాణార్థముల నైన ప్రాభవంబుల నైన
నిచ్చెడు వీరె స్నేహితులు మాకు

జ్ఞానసాధనచేత ధ్యాననిష్ఠలచేతఁ
నవనెడు [illegible]
పూర్వ్యభావముచేఁ [illegible]
[illegible]

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. 72

— ప్రబోధము —

ఉ. మేలుకొనుండు నిద్రను [illegible]
[illegible] ప్రభావ [illegible]
ద్వేల [illegible]
కాలము వచ్చునే [illegible]. 73

ఉ. కాలము పోవుచున్న [illegible]
రేల నిజాత్మముల్ [illegible] ప్రభాత [illegible]
తాళిక [illegible]
రేల ప్రశాంతులై [illegible] నేటికి [illegible]. 74

ఉ. [illegible] బవళ్ళు [illegible] చేతులు చాఁచి [illegible]
ద్వ్యాకల [illegible] నమ్మ [illegible] మొనర్చుచు [illegible] నా
నాకలు [illegible] బ్రహ్మాత
త్త్వైక [illegible] జ్ఞాన [illegible]. 75

చ. ఏదిరెంబు తలంచువారి కరిశింప దనర్థము త్రైన కర్మలన్
గడిసి ఫలాభిలాషమును మునుఁగన్ జనుమందురు గాని విజ్ఞతై
మదిఁ దలఁపోసి యీశ్వరుని మర్మము సృష్టిరహస్య మేమిటో
వెదకరు మాత్రమూర్ఖు స్మృతినెన్ దలమోపిన తెల్లవాకదా. 76

ఉ. అవిరతధ్యానమై చెవరకష్టి మహామహనీయతత్త్వవి
జ్ఞానము సాక్షాన్మార్గములఁ గాంచఁగవచ్చును దాని కిన్నినా
హ్వానివి తెక్కలేము హృదయంబు పవిత్రతఁ జెందవేని పా
పానము తెక్కన్నను భవబంధము వాయదు లెక్కవెట్టినన్. 77

ఉ. ఆపరలోకమిదియె యాలయ శాశ్వత మెల్లవారికే
లోపము లుండఁబోవ ఏలోపలనున్న యథార్థవస్తువే
కాపుర ముండు నచ్చట నఖండసుఖైకరసప్రధానమై
దీపము లోతె వెల్గు తనతేజము నీశ్వరతేజ మొక్కటై. 78

సీ. గర్భవాసమునందు జ్ఞానంబు నేర్చెను
ననురక్తి బాలకుండు ప్రహ్లాదుఁ డరయ
ఆయువేదేండ్లప్రాయాన హరిని సందర్శించి
కొండెక్కిపోయె ధృవుండు గంటె
బాల్యమం దెటకి తపస్సు చూపిని పర
మాత్ముఁ గాంచిరి సనకాదిఋషులు
ఏడేండ్లనాఁడు కొండాడ నల్లా మహా
మతిని గాంచెను మహమ్మద్రసూలు
గీ. ఇట్టిభక్తవతంసులు నెందరెంద
రీశ్వరుని గాంచి తరియించి యున్నవారొ
గాంచిరో నేఁడు గ్రంథాలఁ గాంచఁగలరు
వారుపోయిన పోలేదు వారియశము. 79

ఉ. జ్ఞానరహస్య మంతయు నొకానొకమానవుఁడే గ్రహించి లో
కానకుఁ జాలలేడు [illegible]
దీని నెఱింగి [illegible]
పూని [illegible] తెలిపెన్. 80

తే. గీ. అష్టకష్టము [illegible]
కృష్ణుఁడు [illegible] మహర్షులును నేఁ
ఋషులు శ్రీమహమ్మదుఁడు [illegible]
లెనయ సిద్ధాంతహాని వనులఁ [illegible]. 81

ఉ. భౌతికమున్ దిక్కాలపరిచ్ఛిన్నదృశ్యప్రపంచ సం
జాతము శూన్యమైన నిది స్వప్నము [illegible] దీనిలో
లోఁతు సుషుమ్నమార్గమున లోచనముల్ [illegible] జ్యోతిలో
జ్యోతిని జూడవచ్చు నల శూన్యములోనె యగాధసత్యముల్. 82

ఉ. మిన్నొకలేనివస్తు వది మేఘపటాఘము పోవుచుండు నే
మన్నొక భూతకల్పము ప్రమాదము నైనది దీనివల్లనే
యున్నది మాయ దీనినెఱిఁగుంట [illegible] లేమి శూన్యమ
ధ్యాన్నము [illegible] సత్యమే గోచరించుటల్. 83

ఉ. ఆపరతత్త్వమున్ దెలుపునట్టి బోధలు గాథలందు నే
లా! పడిపోయెనో జనులు స్వార్థులు వారి పరిత్యజించి యే
రూపమునన్ స్వకీయ మపురూప మహామహనీయ దివ్యతే
జోపరిపూరితాకృతిఁ గోఫిలునో యనె యుత్సహింపుఁడీ. 84

ఉ. ఎన్నిరహస్యముల్ దెలిసి యెన్ని యెఱింగిన నేమికార్యమే
నన్న మహాపదార్థము యథార్థముగా నెఱుఁగన్నఁగాని పై
వన్నియు వ్యర్థవాదము లనంతమహామహిమాన్వితాప సం
పన్నత వచ్చుదాఁక నిజభావసుధానిధి ద్రచ్చఁగావలెన్. 85

చ. వసువును దాను చ్ఛాఁకిశాభేనఁ జేసిన వస్తుమిస్స్త వే
వసువుఁ సిద్ధిరుఁ దిశని నిస్సపరాంబులఁ జూడఁగల్లు నా
వసువు రెఁడుఁగ రెస్సైన నస్త్వియుదోయను వాఁయుకంబుగా
నని పుంటపఁబడించిరఁ బరానటముల్ వసువున్ మ్మిదష్టముల్. 86
ఉ. కాపున నెగ్గిదిస్సులకు నారణమైనది సర్వలోక ప్ర
జావహమైన మానసికశక్తి యథావిధి నభ్యసించి యా
త్రోకను నాయు యూత్సరునితో సచరాచర జీవకోటితో
నేదయి నాటఁబాడెడ నదే మహాశయపథంబు తత్త్వమున్. 87
చ. పటములయందు ద్రాంగను పరిధాతములందు నిశాకవాటముల్
కటిలపిలికంతలుల కొంగున దేవమరనానుభూతి వి
స్ఫుటఁ దవభూతిశక్తి దెలిసి కావ్యములో వెలుఁగున్నదంచు నే
మటికి భ్రమించుటేల సకను మిథ్యని మిథ్యలులేవు నీదెసన్. 88
ఉ. కావున లోకసౌఖ్యములకంటెను అయమృతస్వరూప సం
భావిత శాంతిధామము విభాసితకాంతినికేతనంబు మో
దావహమైన మోక్షమె సతంబుగదా ! యది కల్గనేని యీ
భూవలయంబు రాజ్యమును ప్రాజ్యముగాదొకో జ్ఞానయోగికిన్. 89
మ. పవనంబుల్ విషయంబు లన్నవి మహావాఖ్యానముల్ తజ్జనం
జన మజ్ఞార్ణవమున్ దరించుటకు విజ్ఞాతంబులై చాలియుం
డవు విజ్ఞానసమాధిలో వెలుఁగు సూక్ష్మంబా సదే చీఁకటిన్
దివియున్ సర్వము దానయైన పథమున్ దీపించు విశ్వాకృతిన్. 90
ఉ. ఏల పటప్రదర్శనము లేల వికారప్రనాటకంబు లిం
కేల హృదంతరాళమున నీశ్వరసృష్టి చరాచరంబు లా
లీల నటించుచుండ నవలీల యథావిధి వారితోడ నీ
కాలముబుచ్చ కీప్రకృతి కర్మలకల్మష మేల జ్ఞానికిన్. 91

ఉ. జ్ఞానము నిందుచేయును [illegible] మార్గ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 92

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 93

ఉ. పారము ముట్ట జ్ఞానము ప్రసిద్ధి [illegible]
నారమలీమసం బయినసంగతి [illegible] ద
ర్వారునుజేసి స్వేమమయు రాజ్యసుఖంబును నెక్క జ్ఞానసం
సార జయమ్మనిజంబుగొని చాటుదు రామెయిభేరి మ్రోయఁగన్. 94

ఆ. గీ. భూనభోంతరాళములకు సంకెళ్ళ
వట్టి యూఁపవచ్చు నెట్టవచ్చు
యింతిచెప్పనేల యీ తపస్వికి కి
ధాతిచయమె జెదరిపోవుచుండు. 95

క. జ్ఞానము సాధనలభ్యము
జ్ఞానము మాటలనులేదు కథఁ జెప్పంటకై
మానస మింద్రియవశమునఁ
బోని సమాధిని నెఱుంగఁబోలును తన్నున్. 96

ఉ. మానవలోకమంతకును మార్గమునై విలసిల్లునట్టి వి
జ్ఞానము దుర్లభం బనుచు చాటఁగఁజెల్లదు గాలియున్ జలం
బానఁగ నెల్లసాధ్యమెు మహామహితం బగు నీశ్వరాకృతిన్
గానఁగ సాధ్యమౌ నిదియె జ్ఞానము తక్కినవన్ని వ్యర్థముల్. 97

ఉ. పహింకపట్టెంబున న్గనుమకేము ల ల్లగత్యమో
మోహవిమార్గమై తిరిగిపుట్టుచు యాపకమార్గజీవిత
వ్యాహ్యతికిన్ దపోహితపక్షతి కావలెఁగాదె శ్రేణినో
దేహము బుద్ధిబాధ మది కెల్లముగా వాకొ యొల్లవారికిన్. 98

సీ. గృహము మనుష్యు లే బహులము పాఁగిన
జ్ఞానంబు ఫలమును గాంచవలయు
విజ్ఞాన మింకొక్కరి విజ్ఞానవృక్షనాయ
మట్టు ఫలపక్వమై తనర్చు
జీవనశక్తి నిర్విఘ్నంబుఁ జేసి యం
దమృతస్వరూపంబు నందవలయు
పగలు రేయును కాంతిపటముల మాటున
బుట్టైన శక్తిని యెఱుఁగవలయు

తే. గీ. అది యోంకార మనని యరయవలయు
బిందునాదంబు కళలందుఁ బెట్టవలయు
ప్రకృతి చీకటి యను తెరఁ బాయవలయు
నీ వృత్తి వైకచోటులలో నిలువవలయు. 99

ఉ. చెప్పఁడు జ్ఞాననేత్రములచేఁ దిలకించినవన్ని సత్యముల్
జెప్పఁడు భక్తలోకము మలీమసమైన భవాబ్ధిదాటఁగాఁ
దెప్పలఁబోలు దీక్షలను తెల్వినిజీఁకటిపోవుదీపికల్
గుప్పలుగా వెలుఁగు మతిఁగూర్చఁడు పామరులడ్డుచెప్పినన్. 100

ఉ. బాహ్యము నంతరంగ మనుభావములన్ విడనాఁడివేసి దం
డహ్యముగాని యాతనువుఁ దాల్చిన నాత్మనిబద్ధమంచు దా
నూహ్యమటంచు మోసములనొందక బ్రహ్మపదార్థతత్త్వమై
తిహ్యముసేయ కీశ్వరుని దివ్యపదంబునఁ జూడు నీవుగన్. 101

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 102

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible] మాయనుబుట్టి మాయలోఁ
[illegible] 103

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] మోక్షము తాఁగనఁబోఁడు లోభియై.

ఉ. లోభికిలేదు మోక్షము [illegible] సత్తమో
వైభవముల్గాని నిజభక్తుఁడు దానము జేసిచేసి యా
లాభము ధ్యానముం [illegible] జూడ నేర్చు నా
నాభయవారకంబయిన నాకము మాటలలోన నున్నదే. 105

—— ఆస్తికము. ——

సీ. విజ్ఞాన మెఱిఁగిన నీశ్వరుండను మహా
తేజంబు సూక్ష్మమై తేజరిల్లు
వివిద్యఁ జదివిన నింద్రియార్థమ్ముల్
చేదింపఁబడి జ్ఞానసిద్ధి వచ్చు
ఏయుపాసనచేత మాయాతమోరాశి
విచ్చిపోయి ప్రదీప్తి వచ్చు సతము

యేనిష్ఠచేత విజ్ఞాన సామ్రాజ్యంబు
అనుభవమొసఁగిన-దోటఁ బడయవలయు

ఆ. వె. అట్టి బ్రహ్మవిద్య నాదర్శముగఁజేసి
పాప తాప భయనివారకంబు
నైన మార్గికమునైనట్టి శక్తిఁ గ
గ్రహింపవలయు ముక్తి జయింపవలయు. 106

ఉ. నీవియు వేరుగాను పరికించిన నీవు జగత్స్వరూపమై
పూవియువాడి యిద్దియిలయుంబగు దృశ్యము నున్నవాఁడ వి
భేదము ప్రాయికంబగు వివేకము వాపి పరిత్యజించి జ్ఞా
నోదయమున్న దెన్నటికి యున్నదొ యనుభూతి జూడఁగన్. 107

సీ. పంచభూతములు సృష్టించినప్పుడు నేను
పావకాగ్నము తేజమై యెసఁగ
శీతజాలంబులు చెన్నారునప్పుడేది
చూటుకులలోఁ బొంగి చూడఁగలిగె
నీలమేఘములందు నెలలందు నేజ్యోతి
పరమాద్భుతంబుగా మెఱయఁగలిగె
మంచుబిందువులందు మణులందు నేవెల్గు
వివిధవిధంబుల వెలయఁగలిగె

తే. గీ. అట్టి భాస్వత్ప్రపంచమే యానమునను
బోవువారికి నొరకునో బోధసేయఁ
గలుగునదె బ్రహ్మవిద్య నిక్కముగ దాని
ప్రాజ్ఞులకాణాచియని నేర్చి బడయవలయు. 108

తే. గీ. అట్టి తేజంబులోనొక్క యణువుపాటి
కాంతిఁజూచి వేదాద్రి కాలనుండు
అపరంజ్యోతి "మోసె" దీపాకృతిఁగని
జన్మరహితుండనెను చెప్పఁజాలె నవుడు. 109

తే. గీ. అదియె నిరాకారాకారసామ్యమునుదాల్చి
అణువుమొదలు మహామేరువస్తులీశ
రాప్రపంచాలలోనిండి ప్రబలుచుండె
దానిదెలసిననింక బంధములుగలవె. 110

శా. ఆకాశంబునఁ జుక్కలన్ జలధి గర్భాగారమునుంచి నా
లోకింపగా వెనసివు నీశ్వరుని నిల్లోఁజూచి యానందవీ
చీకల్లోలిని దేలిజీవితమకే చీకట్లు కాసారమం
దే కాంచందగు నీవిజాకృతి మహాదృశ్యంబ నశ్యంబగున్. 111

మ. ఇది యాధ్యాత్మికవిద్య కావున నిరంచేచ్ఛావిహారక్రియా
కవనంబుల్ విడనాఁడి బ్రహ్మపదజిజ్ఞాసన్ యథార్థాసం
పద తత్త్వాకృతి తానుగా నెఱిఁగి సంభావించు విజ్ఞానికిన్
హృదయంబే దివిగాఁగ నీశ్వరుని వీక్షింపంగ సాధ్యంబగున్. 112

ఉ. ఎవ్వఁడు నీశ్వరుండు ప్రభుఁడెవ్వఁ డటంచు విమర్శఁజేసి తా
నెవ్వఁడొ యన్నమర్మము లెఱింగిననాఁడె యగోచరంబులౌ
దివ్యసుధాతలంబున ననేక విచిత్రకళాప్రపంచమం
దవ్వులనుండు వాస్తవపదార్థము లెల్ల నెఱుంగనయ్యెడున్. 113

ఉ. ఏది నిజంబొ యీశ్వరున కేది యదార్థమొ యస్తినాస్తుల్
కాదను వస్తువేదొ కొఱఁగాని వృథావికల్పితార్థ సం
వాదములందు జీవితము వ్యర్థముసేయుచు శూన్యమైన యీ
మేదిని వీడి పోదు రుపమింపరు నీశ్వరు రూప మన్నిఁటన్. 114

ఉ. ఒక్కఁడె నాస్తికుండు మఱి యొక్కఁడు నాస్తికుఁడంచుఁ జెప్ప నీ
ముక్కల కర్థ మొక్కఁడె [illegible] నిర్వికల్పుఁ
డెక్కడ [illegible] వియన్నగ జేసి చేసి యా
ఫక్కిని చెప్పినాఁడి [illegible] తేనొకప్పుడున్. 115

తే. గీ. [illegible] మిథ్యని [illegible] చాటుచుండు
బ్రహ్మ మిథ్యని [illegible] పలుకుచుండు
[illegible] మిథ్యానామమే జగాన
[illegible] మిథ్యనామమే [illegible]యున్న. 116

ఉ. శంకము [illegible] దీసివేసి యా
శంకరు[illegible] నొరుగడించుకొన్నదా
[illegible] ముక్కలై [illegible] కృష్ణునోట నీ
శంకము [illegible] వెల్లకాలమున్. 117

ఉ. [illegible] ప్రతేవని యఖోచరుఁడీశ్వరుఁ[illegible]
నా[illegible] [illegible] లేమియున్నవో
[illegible] ఆస్తికంబులో
[illegible] సంధ్యలున్. 118

మ. [illegible] యబద్ధమో యను మహా[illegible]కబుద్ధిన్ గుణ
వ్రజము[illegible] సృష్టియు సంభావ్యంబు నా జ్ఞానకాం
తి [illegible] గ్రక్కొని వ్యాపాకానంబునా శక్తి చే
సృజియింపంబడు లోక మెల్ల వెలిలో దృష్టిన్ విలోకింపుమా. 119

శా. అంతాశూన్యము నీవె యాస్తికము నీయందే యజాండంబు రా
ద్ధాంతంబై విలసిల్లుచున్నది నిశాద్వారంబులన్ దీసి నీ
స్వాంతంబందు తితిక్షనిల్పునెడ విశ్వంబెల్ల శైలూషియై
యొంతోవింతగ నాట్యమాడగల దీసృష్టిన్ విడంబించుచున్. 120

—• అణువు. •—

చ. అణుసముదాయ మిశ్రిత మహాండము శక్తి పదార్థమిశ్రితం
బనఁగలయట్టి యీప్రకృతియందుఁ బ్రకాశము [illegible] నే
నది యణువుల్ [illegible] నా
[illegible]. 121

చ. అణువున రెండువస్తువు లనూహితమై కలవందు న
య్యణువు [illegible]
[illegible]
[illegible]. 122

చ. అణువున రెండువస్తువు లహర్నిశమున్ [illegible]
దును [illegible]
కనుల కగోచరంబయిన కాంతి ఘటిల్లుచునుండు; నెల్లనున్
గన నముపానసంబున గనంబడు నయ్యది మాత్ర చీకటిన్. 123

చ. అణువులు రెండువస్తువులయందు గనంబడుచుండు నందులో
నణువు సమానరూపమున నట్టిదియున్నదికాని వానిలో
నణఁగినకాంతి చీఁకటులయందు లయించగు బ్రహ్మతత్త్వమే
తన నిజరూపమంచు ప్రమదంబునుబొందును జ్ఞాని రూఢిఁగన్. 124

మ. ఒకమారీ నిఖిలప్రపంచమును నుద్యోతించి చంచత్ప్రభా
చకితాఖిలవివాదవహ్నిశిఖలన్ సంక్షోభమున్ బెట్టి తా
నకలంకం బమృతస్వరూపియును విద్యాతత్త్వ సిద్ధాంతమున్
బ్రకటింపందగు జ్ఞాని లోకహృదయద్వారాలలో దూఱుమన్. 125

ఉ. పాత్రము ద్రిమ్మరన్ జెదలఁ బక్షులనాపెడు శక్తియుక్తిచే
నాతఁడు మృత్యులోయుది యథార్థస్వతత్త్వములోని పాతముల్
చేయఁగఁగాక సాధకుఁ డనేకవిధంబులమాఱి సృష్టిలో
మాఱి చరాచరంబులను పొంగుచుఁ జూచు రసస్వరూపముల్. 126

ఉ. మూడుగు లోకజాలములు మూడుక్కలలోపలనిండి యూర్ధ్వమై
మూడవపాపలోకల యథార్థముగా నణుమాత్రమైన యా
గోడను గెల్చిఁగనుగొన్నను చీకటి విచ్చిమాయతోఁ
బాసిన మబ్బులన్ని తొలఁగున్ బరలోకము గోచరం బగున్. 127

ఉ. మాటలు మానివేసి పరమాణువులన్ విడదీసి చూపులో
మాటయియున్న వెల్గు నొకమాటు బహిర్గతమున్ బొనర్చినన్
నాటకరంగమట్టుల గనంబడు విశ్వము స్వర్గలోక మ
చ్చోటఁ జరాచరంబగుచు శోభిలు నీశ్వర జీవరూపముల్. 128

ఉ. ఆదినిగల్గదొక్క యణువైనను తేజముదక్క దానిలో
నాదముపుట్టి యాకళను నాకము జీవులు భూతకోటియై
కాదన కీయజాండము ప్రకాశమొనర్చెను రెండుగాకయే
కోదధివీచికాకృతి సమున్నతి నీగతి నిన్నెఱుంగగన్. 129

సా ధ న.

ఉ. కాలివలోహాముల్ జలముగైకొనినట్లు తపస్సమాధిలోఁ
గాలెడు మానసంబు కడఁగంటను దేనినిజూచినన్ యథా
లీలగ్రహింపఁగల్గు నవలీల శరంబు తపంబు నేయుచున్
నేలకు వంచెనేని ధరణింగలశక్తిని లాగునెంతయున్. 130

ఉ. [illegible] యథా
[illegible]
[illegible]
[illegible]యుఁ[illegible]ముగాఁగ [illegible]యున్.

చ. [illegible] నిప్పులింగముల్
[illegible]
[illegible] యజ్ఞప్రారమ్భుం
[illegible]మ్యమున్. 132

ఉ. [illegible]ప్రాణమువచ్చును దాని[illegible] వి
[illegible]నము[illegible]తేజము[illegible] నాక[illegible]
[illegible]ఘంబున [illegible] చేకా
ధారముచే [illegible]నమతి [illegible]వచ్చును మాటలాడుచున్. 133

చ. నిలువునవిల్చి పాదములఁ [illegible] భూమికిఁ[illegible]నట్లుగాఁ
దలఁచి రసాతలాన మహిమ[illegible] లాగుచున్న వృ
క్షములు [illegible] కొమ్మ[illegible] వి
హ్వల[illegible] సర్వము [illegible]వమున్.

ఉ. చేతులు[illegible]దుచేర్చి తనచిత్తముతోఁ గనుమూపులందులో
లోఁతుగఁ బోవనిచ్చి తనలోఁగల తేజము మేళవించినన్
శేతనరూపశప్రకృతిచేతఁ జరాచరభూతకోటి సం
ఘాతము సూక్ష్మదేహములఁ గానఁగవచ్చు రసానుషంగమై. 135

ఉ. దీపముపెట్టి దానిపయి దృక్కులు కేంద్రముజేసినేని యా
దీపమునొప్పుచున్న నిజదీపముతో సయిదోఁడుగాఁగ దృ
గ్రూపము మాఱి పెద్దవెలుఁగున్ గనవచ్చు సుషుమ్ననుండియా
మూపు సమాధియై యమృతశోభితమై గనవచ్చు స్వర్గమున్. 136

చ. కొట్టుమవేలఁ బెట్టి తనవోటను సోహముపాడి రేచకం
బట్టులఁ గూర్చి పూరకము పట్టుచు లేపి నిజస్వరూప మా
ముట్టునఁ దోఁచుచున్నటులపూర్చితమున్నను గప్పఁ గొంటివం
చట్టి తితీక్షనిల్పుము నిహాంగతిరస్కరణీ క్రియార్థముల్. 137

ఉ. వృక్షపుపీఠపల్లి తలనెత్తి మృగంచలముక్ మరల్చ కా
దీక్షనుగన్న నాయగము దివ్యతరాకృతిదాల్చి వచ్చి ప్రి
త్యక్షముగాఁగ నాగతమనాగతముల్ వివరించి చెప్ప నీ
భిక్షులకున్ జరాచరము భృత్యులు; నీ రెన్నరాజ్యమేటికిన్. 138

ఉ. చూపుల్ ముక్కుపై త్రిప్పివేసి తనచూపును నూర్ధ్వముఖానఁ బెట్టి యా
మూటికి హృదంతరాళమున మానసచక్షులువిప్పి విద్వషద్
వత్కముమూర్చ్చ నాయెఱుక చాటునసుండు సుషుమ్న చూచినన్
వేలకొసహస్రసూర్య సమశోభితకాంతి ఘటిల్లు నచ్చటన్. 139

ఉ. చూపులు మాఱకుండ నిజశోభితసృష్టివిలాస మీఁదగ
ద్రూపము ముందరన్ నిలిపి రూపరకుండఁగ చూచెనేని యీ
రూపముమాఱి యేదోయపురూపపుదృశ్యమువచ్చియందునీ
రూపము నీశ్వరుండనెడు రూపమునేకముగాఁగఁ దోఁచెడున్. 140

ఉ. పాఱు నదీజలాన పొలుపారు జగత్ప్రతిబింబమందు నీ
తోరపు నేత్రదృష్టి నిడుకొడనె యాబడబానలంబు శృం
గారరసానుభూతిమయి కానఁగవచ్చును యజ్ఞపూరుషా
కారము దాల్చి యామఱుఁగు గానని వారికి ముక్తియున్నదే. 141

ఉ. అద్దమునందు నీప్రవిమలాకృతి గన్పడుచుండు కంటిలో
నిద్దురపోయి ప్రమాన్పడిన నీ నిజరూపునుగూడ యందులో
దిద్దినరీతి దోఁచునది దృష్టిమరల్చక చూచెనేని యం
దెద్దియొ వెల్లువచ్చి పరమేశ్వరుఁడో యన గోచరంబగున్. 142

ఉ. పిలుపుకాలితో [illegible]లుకపోలువుచాచి సమాధినిష్ఠ మో
కాలిక[illegible]నన్ [illegible]జచి క్రియ [illegible]పుప్రారబ్ధంబులన్
గా[illegible] [illegible]హాచాదముమొగ[illegible] మూడువిధాల త్రిప్పి ని
గాళ్ళ యుపాసకుమ్మలవు [illegible]చినవారలు గాంతు [illegible]శ్వరున్. 143

శా. ఆకారంబులజూచి మబ్బువిరలన్ వ్యాఖ్యానముల్ చేసి యా
[illegible]కారంబులు లక్షితాకృతిని నభ్యాసంబు గావింప నీ
లోకంబందు భవిష్యదర్థములలో లోకైకభావాలు నీ
వై కాన్పించు సమాధిలోఁగను మహాకాంతిన్ విడంబించుచున్. 144

ఉ. నేనయి యుండు కేవల మొనరింపఁగలేను పదార్థపంచనా
మాన విభాత్మభావముల మాని ప్రయత్నము చేయుచుంటలో
యేనయివచ్చి చేసి జను యేదొ యథార్థకశక్తి నామహా
జ్ఞానమె మాన సైక మగుసాధన మందు మహాత్మ్య మేర్పడున్. 145

ఉ. స్వార్థమటన్న సంకుచితభావము లన్నియు మానివేయు మా
మార్గము భూమి వైభవరమాపరివర్తిత భోగభాగ్య మై
వర్తిక మంచు నెంచకు నిరంతగల దిక్కునుబిల్చి నీవుగా
నిర్గమనంబుఁజేసి దివినిన్ దివిజాళిని చూడు మెల్లమా. 146

మ. ఒకదృష్టిన్ దనవంకఁబెట్టి తనలో నున్నట్టివిశ్వంబు యీ
ప్రకృతిన్ జూచినయట్టిభావమున సంభావించి బ్రహ్మాత్మస్వరూ
పకలాంబున నిన్నుఁబెట్టి యది సర్వస్వంబుగా నెంచినన్
గకుబంతంబులవార లెల్ల వినరా కళ్యాణసంధానమై. 147

ఉ. మాటలు వేయునేల యొకమాటను జెప్పెద బ్రహ్మతత్త్వ మీ
మాట రహస్య మన్నిటికి మార్గము నీవనునట్టివస్తు వె
చ్చోటను నున్న శక్తిగల శుద్ధపదార్థము దానియందు నీ
పాట మరల్చిచూడుము ప్రపంచము గోచరమౌను రూఢమై. 148

ఉ. మాయనిమాపుతో నలిగి ముందరవచ్చెను దేవి నైక శో
భాలో యని జూచెదేని నది యుక్తదిశాయు ఖిలనాలిపోవు నై
చేయను మాపినట్లు; కవరింప.గరానిబలంబు నీమహో
ధ్యానమునందు నున్నదని; యంతయు నాఘను నిద్దునా. 149

చ. ఒకయెడఁ గూరుచుండి కనుచూపును రూపముజేసి ధ్యానతో
సకలచరాచరాత్మక నిఖిలజగంబును మెట్టవచ్చు నా
వకటకటాపలాయలనంపద కొండలనైన గాని తా
వకకరబద్ధగోళముగఁ బట్టఁగవచ్చును నిక్క మారయన్. 150

ఉ. చూపు మరల్చకుండ తను చెంపు నుతించుచు చూచెనేని యా
రూపు నిజంబుగాఁ దనను జూచిన దైవడి నిల్చు నామహా
రూపమె స్వస్వరూప మది రూఢముగాఁ దనలోనిదంచు ద
ద్రూపము మాన్పి పాపము తొలంగఁజేయుచు సిద్ధ యోగికిన్.

ఉ. మానవ పుష్టిపుష్టి పరమాణువులన్ గలవెల్లకంటికిన్
గానఁగరాదు గాని యని కాంచిన క్రైవడి నెంచి యల్ల ని
జ్ఞానమునందు దృష్టినిడి గాంచినరూపము దాల్చి దానిలోఁ
గానఁగవచ్చు నీవనెడుకాంతి నితాంతనిజాత్మనైత్యమున్. 152

ఉ. కాబటిఁ జేతఁబట్టి తనకన్ను మరల్చక చూచుచుండ నా
చోటులనుండి కొంద అతిశోభితగాత్రులు వచ్చి పేర్చుచున్
మాటలలోనఁ జెప్పుదురు మాన్యుడ పూర్వభవిష్యదర్థముల్
పాటవ మొప్ప మానసికవారము లెన్నొయొ నున్నవేగతిన్. 153

చ. పిలువులుచ్చు దూరముగఁ బిల్చెదువారి పథశ్రమంబులన్
దలఁచినవేళ తత్క్షణము తా కెడు సాక్షివ మభ్యసించు మా
తెలివిని స్వర్గసాధముల తెన్నుననఁ బోవఁగనిచ్చి యందులో
వెలుతురు జేర్చితేని నది విశ్వముచూచు వచించునర్వమున్. 154

ఉ. గీతలుగీసి సూత్రముగఁ గేంద్రముజేసిన దృష్టిచేత నీ
చేతము నిల్పితేని కడుచిత్రముగాఁ గనిపించు మృత్యుసం
జాతము స్వప్నతుల్యమది జాగ్రదవస్థను ఘటించు నందులో
ఘాతభవిష్యదర్థములు పోల్పఁగవచ్చును దాని కోరినన్. 155

ఉ. గీతలు సప్తదిక్కులుగ గీసి దృగంచలముంచు దృష్టి యే
దో తెలుపూపుమాపులకు దోఁచెడు కేంద్రమునందు దృ
ష్టాంతములోనఁ జూచుచు నిగూఢపుతెల్పి మరల్చి మోమహా
ప్రాకటనాదంబునఁ బ్రకంపితమై దివిఁ గానవచ్చెడున్. 156

ఉ. ప్రాకటమైన ధ్యానపథపద్ధతి కొంత విచిత్రకృత్యులన్
గైకొనవచ్చు నిజము కా దనరాదు సుప్రదహనమున్
చేకొని సాధకుండు తనచిత్తము శాంతిసమాధినుంచి యా
లోకన చేసెనేని తనలో వెలుఁ గొక్కటి మోసు లెత్తెడున్. 157

శా. ఈచే నొక్కరహస్యమున్ దెలియఁగా దృష్టిన్ బ్రవేశించు నిం
కేదేనిన్ గని మాటలాడునెడలన్ హృత్సిద్ధి నావస్తు వా
పాదింపందగు దానిలో వెలుఁగు సంపాదించి తోఁచ్చి నీ
వాదారిన్ జని పల్కరించు నటు స్వప్నావస్థ భాసించెడున్. 158

ఉ. ఏదియురాదటంచు నెద నేమది గోయక దానియందె నా
మోదము లక్ష్యముంచి పరమార్థము మాని చరించితేని నీ
కేదయినన్ లభించును నిదే జనతత్త్వరహస్యమించు జ
న్మాదిపురాకృతైక సుకృతార్థ మగత్యముగాను చూడఁగన్. 159

ఉ. ఆపదలందు తప్పుకొనునట్టి పథంబులు కొన్నియున్న వా
రూపములన్ని చెప్పునెడ రూఢిగ నమ్మరు కాని లోకమం
దాపరతత్త్వమున్నది యథార్థము నాపదగల్గునప్పు డా
యాపద కష్టపెట్టునని యార్తిఘటించిన రావు కష్టముల్. 160

చ. మనసును గట్టుటన్న పోకమాటయెగాని మనస్సు నెట్లు క
ట్టినొ వచియింపరెవ్వరు నట్టి యిటో పాపముదాని కట్టుట
న్నను చలియించువారి కసమునకౌ బరువుంచినం గట్టుటేతి నీ
మనసు సుషుప్తినైకమున మార్పును కట్టును మాటలాడకన్. 161

ఉ. మాఁడు సుషుమ్నపిమ్మటకుఁ బుట్టులు మున్నొకచోటఁజేర్చి యా
నాడిని ముందరన్ నిలిపి వాలును నోటికిమధ్యనుంచి వె
న్నాఁడెడు పాఁసతో నగముసంబుచు మింటిని జూచెదేని యా
నాఁడు నిజప్రకాశము గనంబడు నిండిచుచు నమ్ముఁగన్. 162

చ. మనసు చలించునప్పు డది మాన్పఁ బ్రయత్నము చేయరాదు న
వ్వును వ్యసనంబులో మనసు పోయినతీరున బోయిపోయి యా
మనసు మరల్పఁగావలయు మంచిపనిన్నతిఁ గాంచి నిల్పు నా
వెనుక త్రికోణస్థానా ఫలస్థితి నిచ్చు కృతార్థపద్ధతిన్. 163

ఉ దండకమండలంబులు ప్రవర్తితమైన జటావశేష దో
ర్దండకషాయచేలములు వాల్చి తపస్సునిల్పి చూచు బ్ర
హ్మాండము నీశిథిలెత్తి కావలమాటయియున్న వెల్గు నీ
కుండలి శింశుమారమునఁ గూర్చినఁ గానఁగవచ్చు నేయెడన్. 164

ఉ. తాఁకమురో తపస్సునకుఁ దాదల మైనవటన్న మాటలో
భావము తెల్ప నెంచ్చరికు స్వర్గము నాయమృతంబు దేవతల్
కావలెనన్నఁ దేవ్వధికారము కావలె నందు కేళ్ళీ
రోవును గాన ఖడ్గమొకటుంచు తపస్సున జ్ఞానసిద్ధికిన్. 165

ఉ. నీవని నీవుగా నెఱుఁగి నీయెడ సంశయ మొందకున్న నా
నీవు చరాచరంబయిన నీశ్వరరూపమునందు జేరు నా
భావములోన నీను ప్రభావము వెన్నెలుగాఁగఁజేసి యా
స్థావరజంగమాత్మక విశానదృశంబులు మార్చు నీవుగన్. 166

మ. అది నీ కిదివరకు న్ప్రాయైన వ్యాఖ్యానంబు బ్రహ్మంబుగాఁ
కుమరన్ జెప్పెను తర్కముల్ విడిచి నీకున్ శాంతి నీఁడాల నె
య్యది యూహింతుఁ దే త్వకీయములు లక్షించితే యూరనా
స్పదవాక్యత్రయి నీవు గాంతువు పరబ్రహ్మంబుగా సర్వమున్. 167

చ. వెలుఁగును జూచి యావెలుఁగు వెన్నెలకన్నను తేటగాఁగ నీ
వెలుఁగునఁ బోల్చి యావెలుఁగు నెన్నఁ దనమ్మిక జూపు నిట్టి నీ
తెలివిని నూటుచేసి యటతేటగఁ జూచెదు బాటలోన నీ
వలయిక పొమ్ము విశ్వమున కవ్వలివన్నెము వోఁచునచ్చటన్. 168

చ. తెలిసినవస్తురూపు తనతేజము శిష్యుని పైని పెట్టి ని
ర్మలినవికాసరూపమున మాయను మాయను జేసి చీఁకటిన్
ద్రొలఁగఁగఁద్రోసి యాత్మ తనతోఁ జను దేరఁగ మూఁడులోకముల్
వలనొని దేహబంధములు వాయ ముముక్షువి సేయు నంతయున్.

ఉ. నాలుగునాళ్లు బొమ్మవదనమ్మును జేర్చి నిరాశఁగూర్చి కెం
గేలనమర్చి శాంతమతి బ్రాక్కుచు సోహముపాడెనేని యూ
చాలున గుండెకొట్టుకొనఁజాలును దానినె చక్రషట్కము
బోలవముంచి తంచు స్ఫురియించిన పూర్ణసమాధివచ్చెడున్. 170

ఉ. మేనునగానలక్ష్యము నిమీలితలోచనుఁడై నిగిడ్చి సత్
జ్ఞానసమాధిలో మనసు గట్టినతీరునఁ గట్టివేయు నా
ధ్యానము శూన్యవిశ్వము లయంబయి చీఁకటిపోయి తేజమున్
గానఁగవచ్చునం దమృతగానము నీదని యాలకింపుమా. 171

ఉ. రెండనితోఁచు నీజగము జేపునుమాపును నొక్కరీతిగా
నుండును దీనిలో నొకటియున్న నిజంబు నెఱుంగకున్న నీ
రెండు నశాశ్వతంబులయి రిత్తయిపోవునుగాన నీవు బ్ర
హ్మాండముగాఁ దలంపుము ననాత్మకుఁ దావిడఁబోకు మేయెడన్.172

ఉ. అది విజ్ఞానవిశేషముల నాత్మపథాన నుదల్చిమూచినన్
హృదయకవాటముల్ తెఱచి యుస్థితమస్తును నిరాజి సత్కళా
స్పదమగు తేజముల్ వెలికి వచ్చును వానినిరూపె తానుగా
పదములసత్సమాధిని ప్రశాంతమతిన్ గనుచుండ్రు సాధకుల్. 173

చ. కనపడు నెల్లవస్తువులుగా దనుమార్చి సమస్తవస్తువుల్
తనవలెఁ జూచునాథవమె తత్త్వరహస్యము నాయవంశ దృ
ష్టిని నచరాచరం బయినసృష్టి విహారమె బుధుగనమ్మ నా
త్మను గను యోగికియ్యదియె మార్గము నిశ్చితకాల్య మెలంగగన్. 174

తే. గీ. అద్వైతసాధనల్లో నా రచియలేక
వామమార్గాలఁ బడి పెక్కువాదములను
సలుపుచుండుదు తనత్రోవఁ దెలియఁబోరు
ఎల్లమర్మాలు తనలోనె యెసఁగు గంటె. 175

— లక్ష్యము —

శా. నిన్నున్ జూచెడుకోర్కె యున్న నెదలో నిస్త్రిద్రతేజంబులై
తానోన్నె మార్పులఁజెంది నీయెదుట నంతేసిల్చు లీలాకృతుల్
భిన్నంబై యొకవ్యక్తి దాల్చియు భవత్ భ్రూమధ్యతేజంబులో
నున్నాడంచు నెఱుంగనేర్తువు మహాయోగంబు సంధిల్లఁగన్. 176

శా. నిన్నున్ జూచెడికోర్కె యున్న నెదలో నిర్వాణతేజంబు రా
గొన్నత్యంబు ఘటింపఁజేసి యదినీవై నిన్ను బ్రహ్మాండమం
దెన్నో రూపులుగాగ మార్చునెడ సందేహోత్పదియాకృతిన్
భిన్నంబై కనవచ్చు నీశ్వరునిగా భ్రూమధ్యభాసిల్లుచున్. 177

ఉ. ఏకత మొందెడే నాకిడు సృష్టిసమస్తము ప్రజాలకుం
జేకము నొసఁ జూపుగతి శిక్షిత మోహముహాదార్థముల్
లోకములన్ని మూడుగల లోచనముల్ గణియించునట్టి య
ప్రాకృతపస్సమాధి నిక భూతములీయను కారణమున్. 178

చ. స్వయముచితంబు మాకిక్కైన నెలుంగు తపస్సమాధిలో
నరుణముల నామము ననంతమహామహాతత్ప్రపంచ మే
యి యిటు మోహమేమిడ మహిమ్మతిలీల నటించుచున్నదో
స్వప్నముగ నాప్తవాది గనఁబడు బ్రహ్మముగాఁగ సర్వమున్. 179

శా. నీలోనున్నవి పంచభూతములు నానిన్ దీక్షతోఁ బట్టినన్
జాలన్ లోకము కాలమున్ మృతియుఁ బంచత్ ద్వంద్వనామగ్రి పోఁ
జాలున్ జీకటిపిచ్చి పిమ్మనులో జ్వాల్యమానంబు నెం
త్తే లావెక్కు స్వతంత్రుఁడీవనుచు నీవే సృష్టిగా నెంచినన్. 180

ఉ. చిన్నవి దైన్యభావములఁ జెందక కమాండము బట్టుకొమ్ము నిం
డున్న మహాత్మదార్థముల నొంచి స్వతంత్రతనించి యీశ్వరుం
డున్న కవాటముల్ తెఱచి సుస్వరలరూపరసానుషంగ నం
పన్నతి నీమహామహిమఁ బల్కెఁగ సృష్టిని సూఁపివేయుమా. 181

చ. ఉరుములు కందరంబులు మహోదధులంబుదముల్ నదుల్ వనుల్
తరువులు గాలిచేఁగనలి తాత్త్వికమైన ప్రసన్నగానమం
భరితరసాప్తినించి తమవాఙ్మయ మేయెడ పాడుచుండు నా
తెఱవులు తార్కికంబులగు తీరులెఱుంగుచుఁ బుచ్చుకాలమున్. 182

ఉ. ఏటికి వట్టివ్యాసములు నేమిటియున్నదితుక్కు దానిలో
చాటుపదార్థవాద మగచాటులఁ బెట్టుచునుండు తార్కికా
ర్భాటముచేతఁ జేతము ను భంగమొనర్చకు వారిఁజేరి నీ
వీటిని మాటలాడునదె విశ్వసరస్వతి నాలకింపుమా. 183

ఉ. నీవనుమాట లేసి యట నీవయినప్డి పరాత్మతత్త్వమున్
దేవునిగాగ్రహించి తన తేజమె సృష్టి కదల్చినట్లుగా
నావల నొక్క చిన్నలవమై యణువై 'అహ మస్మి బ్రహ్మ'మం
చీవసుధామృతాంధతమసీగతి దాటినరీతి నెంచుమీ. 184

ఉ. ఏది వచింపనేర్తు మనసే యగుపించ దటంచు చెప్పెడి
వేది యెఱింగిచూచెద వదే మన నీసచరాచరంబు నీ
లోదె సుషుప్తి చీకటులలో మనసుంచిన స్వప్నమౌను యా
వైదముదృష్టి నొక్కయెడఁ జూచినఁ జూడఁగవచ్చు స్వర్గమున్.

ఉ. మాటలలోన నీమయుఁగుమాటలు చెప్పుట కష్ట మింద్రియా
రాటము మాని మానసికరంధ్రములోఁ గనుచూపుఁ బెట్టి మ
చ్చోట సుషుమ్నలోఁ బ్రణవశోభితమైన వెలుఁగుదోఁచు న
చ్చోట సుధాస్రవంతి దిగిజొచ్చి మనస్సునుగాంతువీవుగన్. 186

ఉ. మాటలలోన నీమయుఁగుమాటలు చెప్పుట కష్ట మింద్రియా
రాటము మాని మానసికరంధ్ర మధోముఖమందు నున్న దా
బాటను నొక్కి నేల నిడి స్వర్గముదాఁకను బోవవచ్చు న
చ్చోట సుషుమ్నలోవెలుఁగు జూచుచుఁ జూడుమునిన్ను నీశ్వరున్.

చ. జనములయందు నీకుఁగల సౌఖ్యము స్వర్గమునందుఁ బెట్టి క
ట్టడి విషయాభిలాషివయి డాంబికమార్గమునందు కాలమున్
గడపకు గోచరంబులను కాండపటంబున దాఁగియున్న యా
కడలివెలుంగుపేచికలఁ గాంచుము స్వర్గము గోచరం బగున్. 188

చ. మిణుఁగురుపుర్వు వెల్తురున మేరువు నెక్కఁదలంచువారి నె
మ్మనముల లోపమున్నది తమస్సును జంపి స్వతంత్రశక్తిచే
ననలము చంద్రసూర్యుల రథాంగముగా నడిపించిపోవు నా
యనము నెఱుంగు మద్ది తనయందు లయంబగుదృష్టి గన్పడున్. 189

ఉ. నిద్రను [illegible] మఱచి [illegible]
[illegible] సమాధి స్వప్నము
[illegible] గనుపించు [illegible]
[illegible] ముక్తి [illegible]. 190

ఉ. [illegible]
[illegible] ప్రకృతిస్వరూపసం
[illegible]
[illegible] నుజ్జ్వలమూడఁగన్. 191

ఉ. [illegible]
[illegible] వెలార్చుచు
[illegible]
లా! [illegible] సగంబయి చూడరావొకో. 192

మ. [illegible] మెలఁకువ [illegible]
మొదలన్ [illegible] వెలుఁగునెంతే నిద్రలోనున్నదా
[illegible] సమాధి [illegible] బంధించి వీక్షించు నె
య్యావా [illegible] బ్రహ్మానందవారాశివై. 193

చం. [illegible] జీవసమాధి యందులోఁ
గనులకు గోచరించినదె కాఁగలదృశ్యము వానిఁబోల్చి నీ
వను మహనీయశక్తి నిజహానిని జెందఁగ [illegible] ని
ల్పినఁ దనుతాను గాంచుటకలీల ఘటించును యోగికంబుగన్. 194

ఉ. మున్న విరోధమైన [illegible] చూచుమా
తెన్నున నింద్రియమ్ములు గతింపఁగ నిచ్చి [illegible]
దెమ్మెయి [illegible] ప్రకృతి [illegible] లయంబు జేయుమీ
పున్నయదార్థమందు వెలుఁగున్నది యయ్యదె రూఢమన్నిటన్. 195

ఉ. నాగనుకీవితింబనెడు మట్టిని మట్టిని గల్పివేసి వి
ద్యానముచేత సృష్టిని బ్రకాశితముఙ్ బొనరించి యందు నీ
వైన మహాపదార్థమె చరాచరముల్ నడిపించుచున్నదం
చా నిజనీక్షలో వెలుఁగునై యమృతత్వముగాంచు నొంటియున్.

ఉ. ఆ రవి సూర్యలోకమున నాయుడునర్గము స్వర్ణధామమో
కారము దేవలో కనఁగ కాంతివహించు తనీయతేజమం
దారముఁగా సుషుమ్న యను ద్వారములోపలనుండి మూర్ధమై
తేరి చరాచరంబయిన దీప్తి వహించు ప్రకాశాంతకీక్షితిన్. 197

ఉ. అన్నియు నీవెయై యెసఁగి యన్నిటియందున నిన్నుజూచి నీ
వన్నిటికన్న మేటివనునట్టి యదార్థము మాఱకుండ నీ
కన్నుల దృష్టి నీవయిప్పగా మగలించి శరీరమందు నీ
ప్రాణములంబుమార్చి గనుగొన్నను నీవనురూపవోఁచెదున్. 198

ఉ. ఆకసమంతరాళము బయల్పడియున్నది దీనియందు మే
ఘాకృతినున్న యీమనుజులు కన్నులనేమిటియున్నదో యథా
లోకనతత్పరత్వమున లోచనముల్ నిగుడించి తేరి నీ
కాకలనంబునాకమమరావళియున్ గనవచ్చుపెంపుగన్. 199

శా. వామాచారము నీతిబాహ్యము ననభ్యత్వంబు వర్జించి వి
ద్యామహ్యాదను సిద్ధయోగముల నభ్యాసంబు గావించితే
ప్రమార్గంబులభించు నాతెలివిలోఁ జూపట్టు విశ్వస్వరూ
పామూర్తాండఖగోళరోదసికనత్ స్వర్గైక పాతాళముల్. 200

శా. నీలోనున్నవి లోకజాలములు మున్నీనుండి బాహ్యంబుగా
నాలోకించెదవేల! ఏనికి స్వతంత్రాభీష్టవృద్ధికయీ
శీలంబైన స్వశక్తి లేదరయహృద్వీథిన్ ప్రపంచించిని
వాలోకంబునఁ జూడనేర్తువదె బ్రహ్మానందసంధాయివై. 201

చం. ప్రణవముపాడుమన్ హృదయవాసనలన్ గదలించివైచి నీ
వణగిన నాదుషుమ్నలవమైనను వెల్గుదుచేతఁ దెద్దవై
కనపడు తత్త్వరాశమునఁ గానఁగవచ్చును నీవు నీశ్వరుం
డనునమృతస్వరూపముల నాహతమందమనంబుదోఁపఁగన్. 202

ఉ. బాలుఁడు నూటలాడుచుఁ బొల్పడుచున్నటులోన నే
వేళను నేచితోఁచునది వెల్లడిచేయుచుగాన నీవునీ
పాలమునేలమోగిగనచ్చును శోధనఁ గన్నులెత్తిపోఁ
జాలిన నీవు నీశ్వరుడవన్న సృష్టిని జూచెదాయెడన్. 203

ఉ. ఆదెస మబ్బులన్ మెఱుపులందు తపస్సున దోఁచువెల్గు నీ
రోఁదసిబట్టి నిల్పు మనోరథమరుత్ హఠయోగసిద్ధి సం
ప్రాప్తితమైన మానసికశక్తిని కేంద్రముజేసి యోజవో
త్పాదితమైనదీక్షను నుపాసనఁజేయుము నిన్నుగాంచఁగన్. 204

ఉ. మాఁతుమటంచు విశ్వమును జూపెఁగిటికిఁ గాదవాళికిన్
నాఁడుము రాత్రి యామములఁ తారయుదేవి మనంబు దృక్కులన్
దోఁడయురాగ నొప్పటయి తోఁచు వెలుఁగుకలంగకుండ నా
వేఁడిని మాచెదేవి యట విశ్వముజూడఁగవచ్చు మాఢిగన్. 205

చం. మనసునశక్తియున్నదది మాయనుకూడివికల్పభావసం
జనిత వికారవీచికల సాగును దానినిబట్టి ముంచినా
ఘన నరిమైన మార్గమునఁ దప్పయునిల్పి యనల్పకల్పనా
ధునిక విచిత్రదృశ్యములు శోధనఁ గట్టఁగవచ్చునిచ్చలున్. 206

ఉ. ఊహలకందరానిది సముజ్జ్వలమైనది బ్రహ్మతత్త్వము
త్సాహనమస్వ్రీశంబును బ్రశాంతమునై నతితీక్షచేత సం
దేహము బాసినేవనెడు దీక్షచరాచరమందుఁ జేర్చి వ్యా
మోహముమాని చూచునెడ ముందరఁగాంతువు విశ్వరూపమున్.

ఉ. ఈసముపార్జితంబయిన యీశ్వరతేజము భూమినింపకై
చేసి ప్రకాశపాత్రముగఁ జేరుచునున్నది స్వర్గమందిరా
వాసముదాఁక నావెలుఁగు వాసనలెల్లవెలార్చి జీవితా
భాసమునందు నేననెడు భావము నిష్ఠముజేయుమెంతయున్. 208

ఉ. ప్రాణమువంచి యుంచి మదిపరంపరలన్ దిగజార్చిప్రాజ్ఞులో
మేనుకుదిర్చి దీక్షను నిమీలితలోచనుఁడై సమాధి వి
జ్ఞానముగన్నయోగి తనకన్న మహత్తరమైనదేదియున్
గానఁడు తన్నుగాంచినను కాంచనమైనతేజుఁడు ప్రాజ్ఞుఁడై. 209

ఉ. ఈగతియోగమార్గములఁ నెంతయునేర్చి పరాత్మకాత్మకున్
యోగవియోగమానముల మార్గమునందుఁ బోయి వానిలో
దాఁగినమర్మముల్ తెలిసి నిక్కముగన్నుగనున్న పగ్గముల్
లాగిదివిన్ గతాగతముల్ భగవంతుని జూడనయ్యెడున్. 210

—• విప్రహ. •—

ఉ. ఏమిటి మత్తునాకు నిది యేమిటిమార్పు నిశాంగనాతమో
ధామము వీడి యీప్రణయ ధన్యప్రభాతశరాన నన్ను నా
ప్రేమ కవాటముల్ దెరచి నిర్మలఁజేసి రసానుభూతి న
య్యోమయి కానఁబెట్టె నిది యూహాలకందునె మున్నినేర్చినన్.

ఉ. ఏమిటి చిమ్మచీఁకటది యేమిటివెల్గు వియత్సునీల
శ్యామలమైన మబ్బుతెర చాటునమింటిబయళ్లమధ్యసౌ
దామినులన్ బ్రదీప్తమగుధామములన్ విహరించు నాజన
స్తోమము లేమిటో యదియెసుమ్ము యథార్థజగంబు జీవికిన్. 211

ఉ. సమిష్టిరాత్రి యూపగలదేమిటి మించును మేఘసంక్తి శా
దానిమలందు నిక్షులు ముదావహమైన సుఘాతివాతసం
తానమయమైనసృష్టి మరిపోద రెఱుంగని గాదు దీనిలో
ఎని రహస్యమున్నదో యదే కలదై వడి జూడ నయ్యెడున్. 212

ఉ. శూన్యము పంచభూతములఁ జూప్రము నున్నది దీనియందె నా
మూన్యముగా జరామరణమార్గము లన్నియు గల్గుచున్నవి
శూన్యము గొప్పశక్తులకు నిజముగ దీనియందు న
న్నూన్నతిఁగన్న నీశ్వరుని యోలగమున్న దెఱుంగు నీవుగన్. 213

ఉ. నేను సమాధిలో నిశి నిమీలితలోచనుఁడై వినూతిక
వార్తలమున్ ప్రశాంతి మమృతాయుతమైనది తీక్ష్ణదూగికా
నాదు మనోనివేదనము నా హృదయానుస్పృక్షమందు చేఁకటుల్
కానఁగరావు ఆ తెరవు గాంచియు గాంచము నిన్ను నీశ్వరున్. 214

శా. ఏదో పెద్దనిగూఢమైన నిజమిం దేదో ప్రకాశించు ని
యాదమ్మైకరసాత్మకప్రకృతి సధ్యాహారమం దీన్యద
పాదిరూర్భావము గల్గుచున్నది జగత్ప్రామాణ్యమందాస్తికో
ద్భేదంబైన సఘాతికప్రకృతి ముద్రించు తత్త్వంబునన్. 215

శా. ఏదో పెద్దనిగూఢమైన నిజమొం డెత్తేచు సన్మాత్మనా
పాదోరాశి తరంగవేగములచేఁ బాతాళమున్ జొచ్చి యం
దేదో జ్వాలగ నావరింప నభమం దేతెంచి విశ్వంబు దా
నై దివ్యామృతమోక్షధామములు సంధ్యారాగమం దారయన్. 216

ఉ. ఆరసిపంచభూతములయందు లయంబయిపోయినట్టి ని
ష్టారతిదృక్ప్రపంచకమునంగతి నే మొదలంట వీడి వి
స్ఫారమనోవికారములవంకనుబోక యసంగుఁడై తమో
ఘారణుఁడంచునెంచు నిజతాత్త్వికుఁడే కను తన్ను నీశ్వరున్. 217

సీ. అణువులలోఁ దూఱి సాకారమైమూఱి
చుక్కలలోఁ దొంగి చూచుచుండు
పుష్పంబులాఁ బూచి పుప్పొడియై లేచి
సౌరభంబులఁ బొంగి సాగుచుండు
మేఘాలగర్జించి మెఱుపులఁబరతెంచి
మిన్నేఱులను బాఱి మెఱయుచుండు
పక్షికావళ్రాలి దిక్కుంభికుంభాల
నెక్కినాట్యముచేసి యొసఁగుచుండు

తే. గీ. ఇట్టులొకటియేమిటి యజాండాట్టహాస
భాసమానమహానందపదమునందు
బాదలి రోదశీకుహారాల భోరుమనఁగ
కదిపివేయును జ్ఞాని విజ్ఞానకళను. 218

ఉ. గ్రహింప కాపురుషుల్ పికావిక నీ తెఱగాత్మసాధనా
ధ్యాపకమైన తాత్త్వికవిధాన పరంపరలందు నీవునీ
రూపముబెట్టినప్పుడు పురుంగును తుమ్మెదతెచ్చి బంభ్రమోఁ
ద్దీపితగానమున్ సలుపుతీరున సోహము పాడఁగావలెన్. 219

శా. ఆలాకర్మల గోడుపీడిన శిఖాయజ్ఞోపవీతంబు లిం
కేలా ! యోగిక మానసంబులను నెంతేద్రావి మైకాన నీ
బాలోన్మత్తపిశాచ భంగి నభమున్ వర్ణించుచున్ బాడుచున్
నీలోఁజూడుము నాలకించుము మనోన్వేషంబులో చోద్యమున్. 220

—• ఆ ప ఘా టి •—

గీ. మొదలు చేర్చిన భావార్థ మేమి లేదు
పక్షి సూఫిక్షేత్ర [illegible]
భావరసవాహిని [illegible]
ఫాలసంఘముల వెన్నాడి పారుపారి. 221

ఉ. తాను నిరీశ్వరుండయినఁ దాత్త్వికుఁడైనను తానుగన్న వి
జ్ఞానముచేత బ్రహ్మ్మరని చాటుచునుండె నిరీశ్వరత్వమౌ
న్యాసినిఁ దోఁచిపోవలెనిక వాదములేటికి నున్నదంత తా
నైన యదార్థమందు కలదంచు తలంచు తపస్విముఖ్యుఁడై. 222

ఉ. ఈవను వ్యక్తిచంపుకొని నీశ్వరుఁడా! యని మ్రొక్కువాఁడు కా
లాదిబంధితుండయి మహాత్ముఁడుగా నశించియుంచిపోవు నా
త్మోద్భవజత్త్వమైన దపఃకోటిముఁగా పాటినెంచువాఁడు తా
నే వివిధావకాశములనెత్తి ఫలాప్తినిఁ గాంచునెంతయున్. 223

ఉ. ఏరునిరీశ్వరుల్ కలుషమేదియు చేసినయట్టులేదవే
ఘోరములైన నీశ్వరుని గొల్చెదమంచనువారె చేయుచు
న్నారదియేమొనైతికమనన్ దెరఁగట్టె; నిరీశ్వరుండు నా
తీరునఁ బోడుజాంబికులఁ దిట్టుహసించు తపస్సమాధులన్. 224

చ. మధువును ద్రాక్షినిత్రావి యలమైకమునందు విధూతవాక్సుధా
మధురములైన సత్కవితమార్గములన్ దలపోసిపోసి యా
పథికుఁడు సృష్టిలోపలి ప్రభావములన్ గనునట్లునీవు నీ
పథమునఁ దత్త్వమున్ దెలిసి పాడుమునీ స్వకపోలగీతముల్. 225

ఉ. ప్రార్థనఁజేసిచేసి పడరానిశ్రమల్ పడిపొందుచున్ననీ
నిర్థనమైనసంగతికి నేనని౯తికి వింతతోఁచువా
గర్థముభంగి ప్రార్థనముహాఫలమియ్యదిదేని యేలసీ
వ్యర్థుని నమ్మఁబోకు నిజసంగతినేర్చితటంచు మూర్ఖతన్. 226

ఉ. రాజ్యముచేయుచున్న మఱి కాలనుమోయుచు బానిసీలవా
ణిజ్యము చేయుచున్నను తృణీకృతభద్రపురందరుండవై
వ్యాజ్యముమాని మానసము ప్రాప్తముమైన ఫలాప్తితృప్తిసా
మ్రాజ్యముగాఁగనమ్మ మఱిరమ్మను త్రావినవానిపోలికన్. 227

ఉ. మేము తపస్సమాధులను మేల్మసుగుల్ పెకలించి మింటిసౌ
దామినులందు వెన్నెలల తళ్కులుబుట్టు మెఱుంగువెట్టి స్వ
ర్థామము తోఁగిచూడఁగల దారులుచెప్పి నిశాకవాటముల్
వ్యోమమునందె విప్పినటుఁచితి మాదెస వేఁగుచుక్కలన్. 228

ఉ. మమ్మపదార్థవాదులు ప్రమాదపథంబున జ్ఞానమార్గముల్
నమ్మఁగఁజెప్పువారని మనంబున నిస్కృపహించి తిట్టఁగా
నెమ్మెయిరాకుఁడో నెఱసులేవెడు పాఠకులార మీరు యో
గమ్మ తపస్సమాధులమొగంబు లెఱుంగరు వేయినేర్చినన్. 229

ఉ. నీచదువెంతపాటిదది నేర్చిన నేర్పొకయున్న నీజగత్
గోచరముల్ మఱుంగుపడి తోఁచనిచోటు నెఱుంగఁజెప్పలే
దీచపకానమైకమిడ నెంచనినీదువుద్రావెదేని దో
బూచిని చేయునిన్ను పరిపూర్ణత మానవులందు గల్గునే. 230

ఉ. అన్నముమాని వత్సరములైన వసింపఁగవచ్చుగాని యే
తెన్నున నిద్రమాని విమతిన్ బ్రతుకంగలవారు లేరు ని
ర్భిన్నసమాధినిష్ఠ నిదురింపకతప్పదు వేల యేండ్లునీ
కన్నులఁజూడుమీ యిహముకన్న మరేమియులేదు మోక్షమున్.

మ. [illegible]యున్నది [illegible]యునకే మేటిరుల[illegible]
[illegible]
[illegible] భోగ[illegible]ములు [illegible] స్వర్గాది ప్రా
[illegible]చిరన్. 232

ఉ. ప్రతిక[illegible] [illegible]సనాసములన్ [illegible]దేల యీ
ప్రతి[illegible]చిదే [illegible] యది [illegible]గింప ను
న్నతి[illegible] [illegible]పురము [illegible]యిఁక విశ్వవస్తువాం
[illegible]ములు [illegible]ఫలము లేమి[illegible] [illegible]దడన్. 233

ఉ. [illegible] రాలు [illegible]మియు లేమ [illegible]
[illegible] యూమ [illegible]జగంబులుగాఁగ నెంచి యా
[illegible]ముల తేజమందు జడభావము వెట్టక చూచదేని యీ
[illegible] సుధాకరుండు దివి రాజిలు పేర్మరనాసనైక్యమై. 234

మ. ముముక్షున్ మానినులన్ వనాప్తి నది మార్గాల సాధంబు లా
నిధి స్వర్గాన రచించెనన్న నవి యీ విశ్వానలేవే! వృథా
వృక్షయజ్ఞాది తపన్నమాధులు తదావిర్భావమున్ బాపఁగా
కథలన్ జెప్పి మరల్చి చారము మమున్ గాలింపఁగాఁ బోకుఁడీ. 235

ఉ. ఎప్పటికైన మేము పరమేశ్వరుఁ గని స్వర్గసౌధముల్
చెప్పుల నెక్కిపోయి యట చిత్రము లారసి వచ్చి మీకడన్
జెప్పెదము నానలేము, ప్రమాణించిన ప్రొక్కిన నాత్మశుద్ధిలోఁ
దప్పులు లేవు నాతిరుగుఁదారి నదింపఁగరాదె యెవ్వరున్. 236

ఉ. మీరు నిరీశ్వరుండని నిగమించెదు వాఁడు సమిద్ధ జీవనా
కారమలీమసంబయిన కష్టములన్ నివసించి యెప్పుడె
వ్వారిని హింస సేయఁ దభివంచిత మాచమకానసీధు వే
సారసనేత్రతో నవ్వుచు నొసంగనదే దివి యందు నెంచెదున్. 237

ఉ. ఆవిరిఁబోఁడి నవ్వి వికచాకృతి వెన్నెలఁ దెచ్చిపెట్టె నా
హా! వెలలేని యానగవుచందవె రాలెదు మౌక్తికంబులా
జీవముగన్న చిత్రరవు చీరముఖుంగున స్వర్గతేజ మొం
తో విరఁజిమ్ము సోయగము తోరణఁ గట్టిన యట్లు చూచితే. 238

ఉ. సేవిచుచున్న నీమధువు నేను గ్రహించుట కేమివింత నీ
వావల కేగితేని యిదు సంబుజనేత్రి లభించకున్న నీ
భావము బంధమై మతిని బట్టి యథోగతి దెచ్చి పెట్టదే
దేవి యిదే ప్రమాణమని తెమ్ము ప్రమోదముతోడఁ ద్రావెదన్.

ఉ. సైత్ష్టీకమైన నీమధువు పాత్రను బోసి యొసంగుచుంటి వే
ణాక్షిత్వదీయ రాగరస మందిది యెన్నవపాలు నీ సుధా
ధ్యక్షవిలాస వైఖరుల హాస్యశముందునె జాదిపోక నీ
దీక్షతపస్సుకన్నఁ గడు తియ్యని కైపిడుచున్న దుగ్మలీ. 240

ఉ. అన్నిటియందు జీవ్వుఁ డలరారును పానఁ జేసెనేని నీ
కన్నుల కిట్టిగోచరముగాంచును వానిని మానవాకృతిఁ
గన్నవిధానమాటలను గల్పిన స్వేచ్ఛగమాటలాడు నీ
తెన్నవధూతకాలమతి తృప్తినిబుచ్చు జగంబు తానుగన్. 241

చ. ఒకమెలజవ్వనిం గనిన యోగిపశీర్ణవి ధూతరాగదో
ష్టికృత మలీమసాప్తివి వసించును; లంపటఁడా మహాసతి
ప్రకృతి తదేకదీక్ష తన పాటల నీశ్వరతేజ మెంచులో
నొకయెుట్టవైన కాదనుచు నువ్విళులూరు రసాను భూతికిన్. 242

ఉ. శోకము మోహమున్ దవిలి శూన్యములోని యగాధసత్త్వ మా
లోకనసేయ నెంచి పరలోకముపైఁగల యాస వీడకే
వ్యాకులమంది పామరుని భంగి వృథాభవపీయ జీవితా
నీకము పాడుసేయకుము నేరిచి ప్రేమరసంబు ద్రావుమా. 243

ఉ. సంగమసంగతంబయిన సంగతి రూపమునందు వెల్గు వ్యా
సంగము చేగ పొందిచి నిజసంగతియందు లయంబు నొందిన స్వ
స్తింగలసే పసస్థుప్రను చేరలఁదావ్రుచు గాంచుసించు మా
గొంగళియందె యాశ్వయుగ్ గోమరజింగితి మంకిదేటికిన్. 244

ఉ. మాకెనుకేల వచ్చెదరు మాకడ నేమిటి నేర్చుకొందురో
పావనులార భక్తజనవందితులార నిషిద్ధమైన యీ
జీవితమున్ సమాధినివికల్పముచే యుగఁజూచుడి మాకు నీ
తోవగనేల ఆమ్మతులతో మము లెక్కడ లేచి పొండికన్. 245

ఉ. మావలె మీరు లేల కొజమాలి ప్రమాదము దెచ్చికొందు రీ
దేవ్రవిగోల్పి మీరు కడతేరుఁడు మేము స్మశానవాటికన్
జీవిత మొప్పగా విధి నిషేధములన్ విడనాఁడిపోవ్రు మా
త్రోవలు మీకు నచ్చవు నభోముఖులార్ష్వజగాలు జూతురే. 246

ఉ. మేము పరిత్యజించితిమి మేలును కీడు సుఖంబు దుఃఖమున్
నామములేదు నత్యము ప్రశాంతమహావిభవంబులేదు వి
ద్యామధుపానమత్తమతిమై విహరించుచు మేఘపంక్తి సౌ
దామినిబోలె చీకటులదాఁటి తమస్సుల నిద్ర లేపుచున్. 247

మ. హృదయద్వారము విప్పి తోఁచినది యేదే కాని నిష్కర్షగా
నెదుటన్ జెప్పము సంశయింపక పరోక్షధ్యానవిహారక్రియా
స్పదముల్ లక్ష్యము సేయ కేవనుమహావ్యక్తిత్వమునిన్ నిల్పుమ
భ్యుదయంబున్ క్షయమున్ గలాదె ప్రజలున్ భాషించినన్ దిట్టినన్.

మ. అపవిత్రంబులు నింద్యముల్ వ్యసనదుఃఖాక్రాంతము న్మీలితా
ద్వపరూపంబులలోన నీశ్వరమహాధ్యాత్మైకతేజంబు నా
తవ మధ్యాహ్నములన్ మలీమసముతై నెవారు నెవ్వారికో
విపరీత్యాగము జేయలేరు హృదయోర్విన్ మందువేసంగిగన్. 249

ఉ. జగమున నేసి సౌఖ్యములు స్వప్నమునందు లభించునంచు నె
వ్వగఁ దప మాచరించెద వృథాఫలిబాసినసౌఖ్యమూకలన్
నెగడినయట్టులుండు నది నిద్రను మాయమృతస్త్వమైన సో
యగము రసస్వరూపమది యాసవమంగనలందు బోలదే. 250

ఉ. ఆసవమోదదీపనకరాలవి చారువధూప్రమోదవి
న్యాస విలాసలాలస మహామహితామృతగానలాస్యమో
చేసి నివాళితో విధినిషేధములన్ విడనాడి భావికా
భాసరసస్వరూప సముపాసకుఁడౌచు కృతార్థుఁడస్సటన్. 251

చ. పగలు మనుష్యులన్ నిశలఁ బస్వనెడారుల రుద్రభూములం
దిగిరి జరించు సంక్షుభిత దృశ్యములన్ భయవిహ్వలంబుతై
నెగడు జడత్వమూర్చ్ఛ మహనీయవిలాసస్సైక్యమైన యో
యగములనంక నేర్పడెడు సమ్మృతిమోదమునొందు మేయెడన్.

చ. నీకును మట్టిబొమ్మకును నేమిటిభేదము జీవచేత నా
లోకన మున్నదన్న నది లుప్తముజెందును మత్తుమందుచే
నీకరణిన్ జరాచరము లేకముగాఁ గనుపించుఁగాని యే
దోకనుపించకున్నదనియు త్తవొ మాయయొ యీశ్వరుండొకో. 253

—• సిద్ధులు •—

ఉ. హేమముసేయువారు రసమింగలమందు సారించకుండనే
మేను మహౌషధీశతము లేర్చినయట్లు రసస్వరూప వి
ద్యామహితాత్మకప్రక్రియకై తనలోనజడత్వమేర్చి ని
ష్ఠామనమాధిలో మనసుగట్టినవారలె సిద్ధులారయన్. 254

శా. గాత్రై వేచుచు ఘూర్ణమై యొఱుదుమన్ గల్పాంతకాలానల
జ్వాలల్ ఘాతిముతేర్చుచున్ రజనికాధ్వాంతంబులోకాన్ని పా
తాళంబున్ దివియున్ జరాచరములన్ దహించి శూన్యంబుగా
నాలోకించుచు దాని యీశ్వరుఁగా వర్తింత్రు యోగీశ్వరుల్. 255

ఉ. చినుకులు ముత్యమైననని చేష్టలచినుకులుగావు జీవుఁడున్
ఘనతర యీశ్వరాకృతినిఁ గాంచిన జీవుఁడుగాఁడుప్పట్టుచున్
జనెడు జపత్పరమున్ వదలఁజాలిననింక పదార్థవాదసం
జనితముత్రైన పోలికలు నాఁగ నతీంద్రియమైనసూక్ష్మకిన్. 256

ఉ. నైతికమైనమార్గము జనంబులు మెచ్చినఁ బెక్కుచోటులన్
నైతిక బాహ్యవర్తన మొనంబడుచున్నది కాన కొందరా
సేతునిమూని జీవితము నింద్యముగాఁ గనవచ్చె యీశ్వరో
ద్భూతచరాచరంబయిన భూమినితామయి యాక్రమించెడున్. 257

ఉ. మున్నులయాజ్ఞవల్క్యుఁడు నభోమణిలోపలిశక్తి లాగియ
భ్యున్నతి వేదమున్ బడసెనుర్వి శశాంకనిదింపి యీశ్వరుం
డన్నిటలో మహాత్మ్యము మహాత్ముఁడుచూచి ఖురాను దెచ్చెనీ
తెన్నున సాధకుండు తన తేజముతో దివి దింపు వేలకున్. 258

ఉ. చేరి యజాండభాండమున సృష్టివికాసముతెంచియెంచి యీ
భూరిపవిత్రపూర్ణ రసపూరిత చారుసుధాస్రవంతులే
పారెడుచోటులన్ నిలిచి భావములో శ్రుతిపెట్టి పాడి యీ
తోరపుగీతికాలహరితో లయమొందుచు జూతురీశ్వరున్. 259

ఉ. చీఁకటియందె సాధకుఁడు సృష్టిసమస్తము నైంద్రజాలకుం
డేకముఖానఁ జూపుగతి నీశ్వరరూపమహాపదార్థముల్
లోకములన్ని జూడఁగల లోచనముల్ గడియించునట్టి య
స్తోకతపస్సమాధినివి ధూతమలీమసులౌదు రారయన్. 260

శా. పాతాళంబు నభంబు ముట్టెడవు నీభావంబులో వెల్గులో
లోఁ దాఁచియున్న నిగూఢసత్యమును నీలోనున్న జీవత్వని
ద్యాతిత్త్వంబు వృథత్వబుద్ధిని నిదిధ్యాసంబు గావించి యీ
రీతిన్ మృత్యువు గెల్వవచ్చు మఱి వేఱే దారి లేదేదియున్. 261

ఉ. పారము ముట్టగాఁ బ్రకృతిపాడెడుగీతము లాలకించుచున్
చారుప్రభాతవిస్ఫురదనిశాత శరాహతివిచ్చిపోవు దు
ర్వార చరాచరాత్మకప్రపంచమునంగల శూన్యభూమియం
దారయవచ్చు నాసవిత నాయమృతంబుదివిన్ బ్రభాతమున్. 262

తే. గీ. భక్తిజ్ఞానపక్కిని పారశీక
పక్షిభువి జంషీదుపానపాత్రను జగంబు
జూచినట్లు భువనముల్ చూడఁగలరు
జ్ఞాని హృదయంబులో లోకముల్ కాంచు వేటి. 263

ఉ. జ్ఞానపథంబు మిక్కిలి వికాసమునై నది పూతమైన యీ
స్థానము సద్గుణంబులకుఁ దావలమైనది దీనియందునే
మానవుఁడైన ముక్తిపదమార్గము గాంచునుగాన నీయశో
గానము మూఁడులోకములఁ గంపిలసేయు తమస్సు మాయఁగన్.

—• పంచకులు. •—

ఉ. నీతియు సద్గుణంబులను నేరనివారిని బ్రాఁగుబోతులన్
గాతరులన్ దిగంబరులఁగాంచినఁ గొందఱు బ్రహ్మవేత్తలం
చాతతపూజ్యభావమున నర్చనసేతురు పూర్వమార్గనం
జాతము జేసెనే కలుమజాలము పాలనురక్తముందునే. 265

సీ. శ్రీకృష్ణుఁడే గొల్లచేడెలఁ గూడిన
 నిత్యబ్రహ్మచారి నియతుఁ డేఁడు
వ్యాసుఁడే విన్వస్త్రదాసుఁడు నగునేని
 బ్రహ్మసూత్రంబులు వ్రాయలేఁడు
అమరాధిపతి యహల్యాజారుఁడైనని
 దిక్పాలపదవిని పాలింపలేఁడు
ఎలమి విశ్వామిత్రముని మేనకనుగూడ
 సృష్టికిఁ బ్రతిసృష్టి సలుపలేఁడు
తే. గీ. బాహ్యదృష్టులు సంగతుల్ గాంచలేనట్లు
 నీతిబాహ్యులు తత్త్వమ్మును దెలుపలేరు
 అంధుఁ డాదిత్యు నెఱుఁగలేనట్లు పాపి
 యెఱుఁగలేఁడీశ్వరుని చదువెంతయున్న. 266

శా. కృష్ణుండే వ్రజకామినీమణులకున్ గేల్మోడ్చువాఁడైనఁ బ్రా
 జిష్ణున్ విష్ణుని రాజసూయమున నాజిన్ భీష్ముఁ డర్చించునా
 తూష్ణింపన్ శిశుపాలుఁ డేమెఱుఁగఁడా దూషించఁడా నాఁడు వ
 ర్ధిష్ణున్ గృష్ణుని శత్రుకోటి యటు చిత్రించెన్ దురర్థంబులన్. 267

ఉ. మానసమున్ జయించి బుజుమార్గమునన్ నిజతత్త్వ మీశ్వర
 స్థానము తానుగా నెఱుఁగుసాధకునిన్ బ్రజఁ దిట్టుగాక నీ
 భానునిపైని చీఁకటులు పర్వినరీతి నభంబు మబ్బులన్
 బూని మలీమసంబగుచు పోల్చనరీతిని విచ్చిపోవవే. 268

ఉ. నైతికజీవితప్రకరణంబు ప్రశస్తమెగాని చాటునన్
 పాతకకజ్జలంబు పరిపాటిగఁ బట్టుచునుండె నింక నీ
 రీతులు చూచిరేని విపరీతము చక్కెరపూఁతకత్తిగా
 భీతినిఁ గొల్పు నీచె నటిబృందము నేమిటి చెప్పు జ్ఞానమున్. 269

ఉ. కాకము నూకలేరుకొనగా రసహీనరవాప్తి దోఁగి యా
కాకలికాస్వరంబు తనకంఠముపట్టక కోకిలాకృతిన్
లోకము నిందసేయును నలోకమహామహానీయసత్కళా
లోకనలేని మానవుల లోపములిట్టివెను మ్మొఱుఁగగన్. 270

మ. సమయమునచ్చినన్ ధృణముసాయముచేయనివారు భక్తికై
క్రిమమరియాద నేపగిదిగా నెరవేర్తురు వేసగింజలన్
నిమిఁరసాలసాలఫల నిర్వృతిగాంతురె భక్తి త్యాగమం
దమరి జితేంద్రియత్వము వదాన్యతగానమృతత్వమేర్పడున్. 271

చ. ధనికులు లేమలేదని సతం బస్వృతంబుల నాఁడుచుందురే
పనికిని తోడుదారలని పాతనిషిద్ధ నికృష్టజీవనం
బును వెలిబుచ్చువారలకు బోధయసాధ్యముగాన గీతలో
ఘనులకెగాని నీచులకు జ్ఞానమురాదనివ్రాసె కృష్ణుఁడున్. 272

ఉ. లోభికిలేదు మోక్షము లలోకమహామహానీయసత్తపో
వైభవమున్నగాని నిజభక్తుఁడు దానము జేసిచేసి యా
లాభము లక్ష్యముంచొక కళాసదృశంబుగఁ జూడనేర్చు నా
నాభయవారకంబయిన నాకము మాటలలోన నున్నదే. 273

ఉ. ఆరసి తత్త్వమార్గములయందు మహామహిమల్ గడించి చె
న్నారుచునుండ కుచ్ఛితమనస్కులు జ్ఞానుల బ్రహ్మభావమున్
నేరక సంశయాత్ములయి నిందలుజేసిననేమిలెక్క పెం
టారులు నత్తలేరుకొన హంసలు రత్నము లారగింపవే. 274

ఉ. కొందరుతిట్టుచుంద్రు మఱికొందరుగూడి నుతింపుచుంద్రు వీ
రందరు వారిలోగల గుణాగుణముల్ ప్రకటించువారు మా
చందము ధర్మమార్గమున సాగుచునుండును నీశ్వరుండు మా
యందు నిరూఢమైయెడలయందు యదార్థము జెప్పజూచితే. 275

మ. [illegible] లంపటుండవై
[illegible] గా
[illegible] యసం
[illegible] ఘోరమువారి ముముక్షువయ్యెదున్.

ఉ. ఘాసుహా [illegible] బుష్పఫలంబులు నీడయుఁ బ్రీతి
కారకులై [illegible] బకంబది యభ్యసింపఁగా
నేరదు పెద్దకాలములు [illegible] మోసముచేసి చేపలా
హారముసేయు [illegible] సత్సహవాస సంపదల్. 27

గీ. మంచివారలు హితులు లభించకున్న
చెడ్డవారలస్నేహంబు చేయరాదు
మల్లెపువ్వులు లేకున్న మానవలయు
ఉల్లిపువ్వుల ముడువగా నొల్లరెపుడు. 27

ఉ. పెక్కురు వంచకుల్ గురులపేరున వత్తురు వారిచేతిలోఁ
జిక్కకు ప్రేమభావములచే మతి ముక్కలుచేసివేసి కై
పెక్కఁగ భ్రాంతిపెట్టి మరలింతురు దమ్మయిపోవ ధర్మమున్
నిక్కమునందు నీతినువు నీరయిపోయిన మానఁబోకుమీ. 27

ఉ. లోపములున్నవారు గుణలుప్తులు మూర్ఖులు స్వార్థలాభసం
తాపమునన్ బరార్థసముదాయములన్ హరియించుశుంఠలున్
గాపురుషుల్ ప్రబోధకులుగాఁ గనవత్తురు కొందఱ్ మహా
పాపుల మాయలన్ బడనివారలెజ్ఞానము నేర్తురారయన్. 28

ఉ. దుష్టులు కొందఱీశ్వరునితోఁ బ్రవలు నేర్పఁడటంచువచ్చి సం
తుష్టులఁబోలె పైవయినిదోఁచిన గోతులుత్రవ్వుచుందురా
భ్రష్టులు పాపులై వ్యథలపాలయిపోదురు కుండకొండలన్
నష్టముసేయఁబోయి యదెనష్టము జెందెడుమాడ్కి నారయన్. 2

కొందఱుతత్త్వవేత్తలని కోపము తాపము దుర్విదగ్ధస్వ
చ్ఛందమరాగ్రహాగ్రసితచండపదంబున నుంమరంబులోఁ
గొందఱు మత్తువస్తువులకున్ గయిచాచెదరిట్టిమోసగాం
డ్రందరు బ్రహ్మవేత్తలని యారయఁబోకుఁడు కీడుమూఁడెడున్. 282

దేశికుఁడంచు చెప్పి నుపదేశముసేయునుగాని నాత్మసం
దేశమునంచు చీఁకటిని దెల్పఁడు మాటలచేత తాత్త్వికా
దేశము తెల్లమైనిశల దీర్చెడు వెన్నెలవెల్గుదోఁచు నా
వేశసమాధివచ్చునె ప్రదేశములెన్నిఁటిమార్చి యార్చెనన్. 283

మహాత్మ్యములు.

ఏముమహాత్మ్యముల్ కలుగులే పరమార్థమటంచు చెప్పమీ
భూమిని పెక్కువంచకులు మోసముజేయుచు వాదలభ్య వి
ద్యామహిమన్ మలీమసులునైన మహాత్మ్యమటంచు చెప్పుచున్
గామితముల్ గడింతురవి కాదని చెప్పుటకై యగత్యముల్. 284

అలభగీరథుఁడు దివ్యాపగన్ విడిపించి
దివినుండి నేలకు దింపినాఁడు
ఆయగస్త్యుండు మహాజలరాశిని
చుక్కైన లేకుండ జుర్రినాఁడు
మనుసూరు నుదిదీసినను చరాచరముచే
నీశ్వరుండనుచు పాడించినాఁడు
మొహిదీనుబాదుషా మహనీయుఁడార్షి వృ
త్త్యవును రావలదని త్రోసినాఁడు

తే. గీ. ఇట్టు లధ్యాత్మవిదు లెందరెందరో జ
గాన మహాత్మ్యములఁ జూపఁగలిగినారు
నాటివట్టి శక్తి గడించవేఁడవట్టి
వారిలోపలేల వేదాంతవాదమేల. 285

ఉ. మాటలు సేయుచెప్పినను మానవికంబగు సక్తిగాని దే
లాటి పరిబోధమైన నిష్ఫలంబని యెల్ల మతప్రచారకుల్
చాటిరి సూఫిమహామహిమునఁ గల యోగరహస్యముల్ జగ
న్నాటకరంగమందుఁ బరియె ధర్మములిప్పటికైనఁ జేకొనన్. 286

సీ. విశ్వరూపముజూపి విశ్వజ్ఞుఁడగుకృష్ణు
డారూఢిచే నవతారుఁ డయ్యె
ఆకాశసీమలపై కెక్కి నిజతేజ
మగపచ్చి మహమద్ పయంబరయ్యె
చచ్చినవానిని దెచ్చిన లేపి పం
పిన క్రీస్తు దేవునిబిడ్డడయ్యె
జనమేజయుని యజ్ఞశాల సర్పాల నా
కర్షించువారు మహర్షులైరి

తే. గీ. ఇట్టులెందరెందరు నిజయోచ్ఛచేత
మహితమహనీయ మాహాత్మ్య మార్గమునను
మానవాదర్శభావులై మహినిగాలిచి
జగము తరియింపజేసిరా నిగమనుతులు. 287

శా. మూసా కాలమునాఁడు మాంత్రికులు సంబోధించిశాక్తేయ వి
ద్యాసక్తిన్ వివిధాస్త్రశస్త్రముల నిర్భరత్వంబు కల్పింప స
ద్ధ్యాసన్ దండముచాచి తత్కళను విధ్వంసనంబుగావించి వి
శ్వాసం బీశ్వరశక్తిపై మలిపె మూసాముక్తకంఠోక్తిచేన్. 288

చ. నగరునిపుత్రి లోకపిలుఁ జంపుటకై చనుదేర వారలన్
దెగడక కన్నులన్ దెఱచి ధిక్కృతిఁ జూచిన మండి బూడిదై
యెగసి రదే త్రికాలములనేని జయించు మనోబలంబునం
దగవదు నగ్నిభౌతిక మహాగ్నికి సృష్టికి హేతు వారయన్. 289

చ. ఒకఁడు జయించె మృత్యువును నొక్కఁడు మృత్యువుఁజూచినాఁడు నిం
కొకఁడు జరాభరంబు నవయౌవనమ్ముగల మార్చినాఁడు నొ
ర్తుక నిజనాథుప్రాణములతోఁ జని క్రమ్మరఁ దెచ్చియిచ్చె నీ
ప్రకరణముల్ నిజార్థప్రతిపాదకముల్ తెను గన్న వారికిన్. 290

తే॥ గీ॥ ఈమహాయోగమార్గంబు నెఱిఁగినట్టి
వారిచర్యలె వేఱు సంసారఘోర
వారినిధి వారలున్న దుర్వార వైరి
వారములఁ గూల్చి సాక్షివై వరలుచుంద్రు. 291

ఉ. దక్షుఁడు నీశ్వరుం దెలియు దారి యెఱుంగక యజ్ఞదీక్ష వి
శ్వక్షయమైన సంగతి నెసంగఁగ నాతని యజ్ఞపూరుషుం
డక్షరలీలఁ గాల్చి నిలయం బొనరించెను నాఁటినుండి జా
తిక్షితి నూత్నసన్యముల దీప్తి వహించె జగంబు మెచ్చఁగన్. 292

శా. విద్యాకౌశలమున్ గవిత్వమును విద్వేషించి గర్వించు సం
వేద్యానద్యుల రబ్బువారిని ఖురాన్ విజ్ఞానసత్కావ్యమున్
హృద్యంబౌ శ్రుతు లీశ్వరుం దెలిపి నిర్దించెన్ మహమ్మద్ రసూ
లాద్యంబైన రసస్వరూప సమువాశ్వచ్ఛాంతి సంధిల్లఁగన్. 293

సీ. లోకవాంఛలఁ గుంది లోలతఁ గనుజెంది
పురుగులవలె చెడిపోవవలదు
మతమతాంతర వామమార్గాలఁ బడి బ్రహ్మ
భావంబు తేజంబుఁ బాయవలదు

జ్ఞానమహానశ్మశానంబు విడనాడి
పరధర్మములఁ జేసి మురియవలదు
ఈజన్మఁ గాకున్న నైన జన్మలో మోక్ష
మొందక చ్చని మోస మందవలదు
గీ. తెలిసి యీజన్మరాదు వ్యక్తి యనెడు సుడి
గాలి హతమార్పఁ దునుక నే గడ్డిపరకొ
మొలిచి పూలు పూచియు రాలిపోవునట్లు
పోవుదురు జీవులారీతిఁ బోలవలదు. 294
సీ. దేహాభిమానంబు త్యజించునందాఁక
జ్ఞానమార్గంబులో స్థాన మేది
భక్తుని గురువు రాపాడించి పీడించి
చిచ్చులోపల పరీక్షించవచ్చు
సన్న్యాసిఁ జేసిన సామ్రాట్టుఁ జేసిన
స్వామి నీవే యను భక్తవరుఁడు
అపరోక్షవిజ్ఞాన మైనమోక్షమునకు
సోపానములు గట్టి చూరఁగొనును
గీ. తేలిపోయినవారు పాతాళమునకు
జారిపోదురు నుభయభ్రష్టతను జెంది
భ్రాంతులను బొంది డింది మహాక్రందనమున
క్రిందిమెట్లకు దిగిపోయి కీర్తిఁ బాసి. 295
ఉ. వంటకుఁ గుండ త్రవ్వుటకు పారయు దుక్కికిఁ గోల వ్రాతకున్
గంటము లె ట్లగత్యమొ యగత్యము దేహము మోక్షసిద్ధికిన్
రొంటెని కూటికుండవలె నుంచినఁ జీకయిపోవు దుక్కికిన్
గంటము వాడిన ట్లగును గావున భక్తుఁడు మేలుకొనలెన్. 296

సీ. పగలంత యేదో యుపాధికై శ్రమపడి
మాపులు పోయి గ్రామాలవెంట
పది వారు నిజంబుగాఁ దలపోసి య
నుష్ఠాన మొనరించి నుడువుచుందు
రట్టివిజ్ఞానంబు నాదర్శముగఁ జేసి
యెలుగెత్తి ప్రజకు బోధింపుచుండి
రపుడు వా రొనరించు నాత్మసమర్పణ
మధ్యాత్మశక్తిని యరసి యరసి
గీ. వేనవేలఁగ ప్రజదీక్షఁ బూనుచుండి
రది స్వరాజ్యంబుకంటెను సధిక మనుచు
వరదవచ్చిన నేటికైవడి దిగంత
ములకు వ్యాపించె నామతములు జగాన. 297

చ. శలభము దీపమందుఁ బడి జచ్చెడుకైవడి నీశ్వరాకృతిన్
విలయమునొందఁ జేయును వివేకిమలీమసకర్మటోలముల్
తెలియనివారు భక్తు లని తెల్పుచు నీల్గుచు కోళ్ళలీల కూ
తలు సిడుచుందు రందు బలిదానము త్యాగము ప్రేమ యున్నదే.

తే. గీ. ఇట్టులే మంచిచెడ్డ లేయిలను నిలుచు
నిలువ రెవ్వరు కాలంబు పిలిచెనేని
కాలగర్భములో లోకజాల మెల్ల
మణగిపోవుచు నున్నదే క్షణము క్షణము. 299

ఉ. జీవకళాకలాపములఁ జెన్నలరారెడువారు సిద్ధులన్
దేవతలన్ జయింపఁగల తేజముగల్గినవారు తెల్వికిన్
దావలమైన మానసికతత్వమునన్ సభలందు వాదమం
దీవో నేనో యంచు వచియింపఁగనేర్తురు మానభాసముల్. 300

శా. గోటీ లక్ష ఫకీరులున్ బుషులు ముక్తుల్ పండి నిద్రించు నా
గారంబుల్ పరికింపఁగా "హాసమస్తాన్పీర్కి "బుస్తామి" త్వా
కోరినుండి మరానునెక్కె రవియున్ నిత్యంబుగా వచ్చి నాం
పారన్ వేదము రూఢవల్యున్యరకు నేర్పున్ జాతి సత్యాకృతిన్. 301
ఉ. ఎందరో యీసమాధుల నదేపనిగా నిమరించుచుండి రిం
దెందరు లేచిరో మఱియు నెందఱు ద్రవజెంది పూండి యీ
చందము చేసినట్టి తెరచాటున మాటయి మాటలాడకే
కుందుచునుండిరో తెలుపు కోవిదుఁ డొక్కఁడు లేఁడు చూడఁగన్.
చ. ధనమును వైభవంబు ప్రమదం బగురాజ్యరమావిభూతియున్
దనరినవారికన్న ఘనుఁడంచితి నిద్యనె గౌరవింతు రా
ఘనులు మహాతపోమహిమ గల్గినవారినె పూజసేతు రా
యనుపమబ్రహ్మవిద్య నమృతాకృతి గూర్చును మాట లేటికిన్.
తే. గీ. కానఁ జదువులకంటె విజ్ఞాన మధిక
మదియును హృదయాంతర్వర్తి యైన నీశ్వ
రుని యెఱింగించు విద్యగాఁ దనరవలయు
నవుడుగాని తలపించఁగా నబవిగాదు. 304
ఉ. జంకుచునుండు మన్నిటను జంకకు దేనికి నైనఁ గాని యా
పంకము వచ్చినప్డు డరిభంజనదగ్ధదవాగ్నిఁ బోలె ని
శ్శంకను మార్చివేయుము వెవన్ గపిలుండు మహాత్మ దాపదన్
వంకరమారమారకముచాట్పున జ్ఞానదవాగ్ని వ్రేల్చు రే. 305
చ. జడము ప్రపంచజీవితము జన్మలయాకృతి దీనియందు నీ
నడత నిషిద్ధమైనది యనంతమహామహిమాస్వరూప మే
ర్పడవలె నన్న నూపిరిని గ్రాలెడుచక్రము లాఋ దృష్టిలో
నిడుకొని వాని నూర్ధ్వమున నెట్టుము నాశము రాదు ప్రాణికిన్. 306

చ. నిజములు నీశ్వరార్థమహనీయపదంబులు చెప్పెనేని యీ
ప్రజలకు నచ్చు వేయెడల వాదములోని సయుక్తికంబులే
ఋజువులు నమ్మఁజాలరు నతీంద్రియమైనది బ్రహ్మతత్త్వమే
ఋజువులఁ బోలు పోలికల నెంచెడి నన్నిపదార్థముల్ కదా ! 307

ఉ. మీరు వచించుమార్గములు మే మవి కా వని చెప్పలేము మీ
దారి రసానురాగభరితం బయి యుండిన నుండవచ్చు నె
వ్వారికి వారు నిక్కముగ బంధము వాసెద మన్న మాటలో
సారము ముట్టఁగావలయు పావనమైనది గాదె జ్ఞానమున్. 308

మ. ఒకటే యున్నది రెండులే దనినచో నున్నట్టి సద్వస్తువే
సకలంబై నచరాచరం బయిన విశ్వం బంచు దోఁచుం గదా
యిఁక నీ వెక్కడ నుంటి పీతపము లిం కేలా భయం బేల బం
ధకముల్ దేనికి ఉత్తవాదములు మిథ్యాభ్రాంతి వర్జింపుఁడీ. 309

ఉ. చీఁకటి పోయెనేని నిజజీవితమున్ మరణంబునుండి చీ
కాకు వహించకుండ నరకంబును బంధము వాసి స్వర్గమున్
నాకము జేరవచ్చు నిహమందె సమస్తము నున్నవిట్టి యీ
శోకన లేనివారు పరలోక మటన్న నెఱుంగనేర్తురే. 310

మ. వేదాంతం బన పారిభాషికపదావిఖ్యాత వాక్యార్థ సం
వాదానూనకుతర్క లోక కుహనాబద్ధంబుగాఁ బోవ దిం
దేదో పెద్దనిగూఢసత్యము మహాస్వేచ్ఛావిహారక్రియా
మోదంబున్ రసమున్ బ్రియంబు నిజమున్ మోక్షంబు నొప్పారెడున్

ఉ. పోయినకొంపలో చిక్కిపోయిన కజ్జలలీల మాంసమున్
బోయిన యస్థిపంజరము బొత్తిగ నేలకు వంగిపోయె న
య్యో ! యగుపించఁ డీశ్వరుఁడు ఊహకుఁ దోఁచని యీనిశీథిలోఁ
బోయిన నేమిలాభ మని పోయెను బుద్ధుఁడు నాస్తికాకృతిన్. 312

ఉ. లోకము లోకులన్ బ్రహ్మ మగులోచనమున్ బచరించు నాకళా
లోకనమందు దవ్వ్య మగులోపములన్ సవరించలేక మ
ఖాకర మైనచిత్రములయందు లయంబు బయింతు వెన్నరే
నాకము గానలేకఁ బ్రవినాశపథంబునఁ బోము రయ్యయో! 313

* వైరాగ్యము. *

శా. ఆలోచించితి మెల్లమార్గములు దివ్యాదర్శమా జ్ఞానవి
ద్యాలోకంబున మూఁడులోకములు మాయందే వీరాజిల్లు ని
లోలత్వంబు వృథా ప్రియాసములలో బుద్ధంబులై యున్న మో
హాలన్ నిల్వఁడలేము తత్త్వమగు మోహంబొక్క వైరాగ్యమే. 314

ఉ. శాస్త్రము పారిభాషిక ప్రశస్త పదంబులచేత జ్ఞానసం
ఛస్త్రిని నూరుచున్నది పరిభాషితంబగు డీనిలో రసా
విస్త్రకమైన నాదపరిపిశ్రితమందు మనంబుఁ జేర్చి తే
జస్త్రితయంబులైన రభసంబుల ముక్తిని గోలుపోదువే. 315

చ. వనితలదృక్కులే యురులు వాక్కులు విషంబు కరంబు ముంగురుల్
ఘనతరకాలపాశములు గాఁగను యోగికి వారియందుఁ బ్రే
మను వెలిఁబుచ్చు లంపటులమధ్య నిమేషము చోటులేదు యె
వ్వనిది నిజంబొ యెవ్వని దబద్ధమొ చెప్పఁగలేము నేరుగన్. 316

చ. ఇతరులతెన్నుఁ జూచి యిద మిత్థము చెప్పఁగలేము లోకజీ
వితమున శాంతి లేదెచట విన్నను కాలము చుట్టుచున్ నిమీ
లితనయనంబులన్ దిరుగలింబను గింజలలీల నొక్కుచున్
హాత మొనరించుచున్నది మహాత్ములఁ బామరు లొక్కరీతిగన్.

ఉ. ఈవిధు మెచ్చినాళ్ళు విలపించెద వెవ్వఁడు దిక్కు నీకు నీ
కావల నున్నపంత మఱి యంతము లేనిది దీనిలోన నీ
శీలత మార్చితే చిరిగి శ్రేష్ఠములౌ వనవంబు లేమియున్
గావు యథేచ్ఛలోకముఁ గల్గునికాననముఁ జూడు మంటకన్. 318
ఉ. కొండల జారు నేళ్లవలె కోమలమున్ దిగజార్చి కాలనా
ఘుడు విసిలజాలములు తోమియు తెల్లగ మార్చివేసె నీ
పండిన నెత్తిప్రాలు నుడువం దలపోసెద వేల నీ వయో
ఖాండము బ్రద్దలై రసము వాయకపూర్వమె పొంపు నింపుమా.
శా. నీకున్ దోఁచిన దెల్ల నిక్కములుగా నిర్ధారణన్ జేయ శా
లోకింపక దెరచాటు నొం నిజము నీలో నున్నదే యున్నదం
దేకొద్దో మఱి నావభావములుగా నీక్షింపఁగా వచ్చినన్
జేఁకల్గున్నవ టంచు నెంచు మట ప్రాచీనోదయోద్భాసమున్. 320
ఉ. తృప్తి జయంబులోఁ గలదు తృప్తిని దుర్జయమందు గూడ నం
ప్రాప్తము జేసికొమ్ము సుధపానము చేసినవాఁడు హాయిగా
సుప్తిని జెందునట్టు పరిశుద్ధ మనోమయికంబు యోగికా
వ్యాప్తిని నిన్నుఁ బాహ్య జపయనందు ప్రశాంతత వచ్చు నంతటన్.
ఉ. పోయెడువానికై వగవఁబోవకు మెప్పుడొ కాలగర్భమం
దీయఖిలంబు దాగి యగుపించదు యున్న దినాలలో సుధా
పేయమునోజ్జ్జీవిత నిమేషము నీదని జ్ఞానయోగ మై
చేయము ద్రావుమన్ బవలు రేలు వినోదముబుచ్చు నెచ్చెలీ. 322
గీ. ఎవ్వ రేకీమఁ జేసిన నొవ్వవాఁడ
వలదు తనపాప్రప్తమును దిట్టవలయు నొ్ష్ట
నేది వ్రాసెనొ యదె మన కెదురువచ్చు
దానికై చింత సేయుట మానవలయు. 323

క. పలుకపై సుద్దగీతలనగ ప్రపంచ
జీవరాసులరూపులు చెఱిగిపోవు
ప్రాయువారి [illegible]
నవని [illegible] 324

శా. [illegible] మే
[illegible]
కాలం [illegible] నే
వేళన్ [illegible] 325

గీ. అనమరపున [illegible]
గాదు మూర్ఖులకు లోకంబు నెఱవు
కొన్ను, ఆపనత [illegible]
దాని గనరాదు భూవబోధ్యాంతమునందు. 326

ఉ. ఏటికి యీవిచార మది యేటికి జపము పాసికొంట కే
లాటి తెలుంగు లేక యిటు లాత్మకథంబులు త్రొక్కి భీతి ని
చ్చోటను మీఱ మేపముల చూచుచునుంటివి లాభమేమి యే
నాటికి యేమి కాఁగలవొ నిశ్చలి భావముగాదు కర్మముల్. 327

చ. ప్రతినిమయంబునున్ విషయభంగి తలంచుము ఏది ఎప్పుడో
హిత మొనరింప స్త్రీబతుకు హింసకరంపరలందు మ్రాలుచున్
గతములకై ప్రలాపమును కాఁగలదానికి చింతచేసి నం
తతము విచారసాగరము దాఁటఁగనీయదు మోక్షమానికిన్. 328

ఉ. ఏది జితేంద్రియత్వ మఱియేది యథార్థము జ్ఞానతత్వ సం
పాదనయందు త్యాగము పవాసము శీలము నైతికంబు మ
ర్యాద పరోపకారము నహంకృతి నాత్మవివేకసిద్ధి ఏదిలో
నేది కొఱంతయున్న మఱి యేఁగతివచ్చు మహాత్మ్యసంపదల్, 329

శా. ఏమైనన్ భగవంతుఁ డుండి కరుణాభీష్టాప్తి కాపాడు నాఁ
డౌదార్యంబును మోదమున్ విజయమున్ యోజించు లేదేని నిః
ఖేదంబైనపథంబు మానవులకున్ గ్లిష్టంబు విజ్ఞాన ది
వ్యాదర్శంబులు వేఱు పోల్పఁదగ దధ్యాత్మ్యంబుతో లోకమున్.

శా. ఎన్నో భాగ్యము లున్న యెన్నొ విజయాభీష్టంబులున్ గల్గి సం
పన్నత్వంబునఁ దూఁగుచున్న ప్రియదవ్యాపారపారీణుఁడై
ఖిన్నత్వంబును బాయఁ డజ్ఞుఁ డయి యేక్లిష్టాంకొఁ బోయి సం
ఛిన్నంబైన మతంబుతో నగచి వాంఛించుఁ జిచిత్రంబులన్. 331

మ. వలయే వస్తులఁ దెచ్చిపెట్టుదు నలన్ బన్నుల్ ప్రమోదంబునన్
బలిమై పోవును కాలవాహిని ఘుటప్రారబ్ధమున్ బట్టి యీ
కలిమిన్ లేమిని తెచ్చిపెట్టు నెడ దుఃఖంబున్ సుఖంబుగా మను
ష్యులకుం దప్పవు కర్మబద్ధులు ముముక్షుల్ కారు నానాఁటికిన్.

చ. ఒకయవతారిచే వరములో ధనధాన్యములో పురంబులో
వికచసరోజలోచనలొ పృథ్వియొ కోటికయంత పొంది యూ
రక తిని నిద్రపోవునెడ రాపొకమృత్యువు వచ్చెనేని యీ
సకల ధరాప్రపంచకము చచ్చినవారలవెంట వచ్చునే. 333

ఉ. చీఁకటియందు దుఃఖములచేఁ జివుకంగల జీవితంబు నీ
వేకడఁ బెట్టఁబోకు మిది యేమిటిలోకము మూఁడునాళ్లము
ల్లై కడతేరుచున్నది యహంబులు వస్తులు బాణావంక్తులై
తాఁకి చికాకుపెట్టు ప్రమదంబను నానదుమాను మేయెడన్. 334

ఉ. అచ్చపుజీవితంబు కలయట్టిది జీవుని బంధమోక్షమి
ల్లెచ్చటినుండి వచ్చినవొ యీశ్వరుఁ డెవ్వఁడొ యేది పుట్టుచున్
జచ్చుచు నున్నదో తెలియఁజాలనిభ్రాంతి తపస్వి నిద్ర పో
వచ్చునె యీజవంజవము బాసి తమస్సును గెల్వఁగావలెన్. 335

ఉ. కొందఱు విద్యచేతఁ బరమేశుఁ బ్రపంచము దెలుంగవచ్చునం
దందురు కొంద ఱాత్మనియమస్థితి నపరాధ ఘాతకోటి మా
యందు బ్రవర్తనొందు నని యందురు కొందఱు మోసగాండ్రు కి
ంచనము లన్నియున్నవని సాక్షులు పల్కుదు రక్షకామునై. 336

ఉ. భాసురజీవతత్త్వము ప్రభావిశిష్టమై బ్రహ్మజ్ఞా
జ్ఞాన నిజేంగి నేర్చికొనఁజాలినదే యలువైచి యేయుప
న్యాసము లిచ్చి చెప్పఁదలఁచినఁ గాదని దుష్కాష్ఠవి
న్యాసముచేత మీశ్వరునియందు లయించుగ మార్గ మారయన్.

ఉ. చచ్చినఁగా యీశ్వరుం దెలియజ్ఞానము నేర్చి విరక్తుండై స్వైతం
త్రేచ్ఛఁ జరాచరంబులు జయించుచుఁగా చెల్లునుగాని జ్ఞానికిన్
బిచ్చముకీడి స్వర్గము లభించినఁ జెల్లదు వానికన్న యీ
మచ్చు దరిద్రజీవితమె మంచిది మంచిదిగాదు సైక్యమున్. 338

ఉ. ఘోరమృతిస్వరూప మిది ఘోరవిషానలదగ్ధభూమి దు
ర్వార దురంత దుఃఖ మిది రావల దన్నను లెక్కసేయు కా
దారిని బోవువారె భయదంబు జడత్వము బాపి యీశ్వరా
కారము జూడనేర్తురు నగాధ మహామహసీయపట్టిన్. 339

శా. వేదాంతం బని కొందఱీశ్వరునకై విశ్వాసకై పెక్కు దు
ర్వాదంబుల్ పొనరింతు రెందుకవి విధ్వంసాప్తికే గాని యే
తాదృశ్యంబుల మాని జ్ఞాని హృదయాంతర్వర్తియౌ నీశ్వరున్
మోదం బారఁ గ్రహించి మించి విహరించున్ దానె బ్రహ్మాండమై.

సీ. మతము లన్నియుఁ బోవు మతవాదములుఁ బోవు
జ్ఞానమాదర్శమై గ్రాలఁగలదు
విద్య లన్నియుఁ బోవు విన్నాణములుఁ బోవు
విజ్ఞానదీక్షయే వెలయఁగలదు

శాస్త్రంబులును బోవు శస్త్రంబులును బోవు
తన మనశ్శక్తియే తనరఁగలదు
రాజ్యంబులును బోవు రారాజులును బోదు
రీశ్వరరాజ్యమే యేలఁగలదు
గీ. శాంతి చేకుఱు నస్త్రశస్త్రములు గలుగు
నీతిబాధలు మొదలంట నెగిరిపోవు
ప్రేమ నెలయేన్న పాఱు హృద్వీథులందు
నదియె విజ్ఞానదివ్యరాజ్యాప్తి మఱయ. 341

* శిలము *

వ. చెడితి నటంచుఁ దా నొకటి సేయఁడు చేసెడివెల్ల చెప్పి వె
ల్లడిగ నొనర్చు దాన పరలాభము లేదనుకొన్న మోనమున్
బాడమము నైతికం బనుచు బొంకుచు చెప్పెడి దొంగవాఁడు చే
సెడిది మఱొండు నీయఘముచిచ్చయి కాల్చదె యంతరంగముల్.
వ. నెల నుడుకోటి మబ్బుతెరనించి వెలుంగును మాటుసేయు నె
చ్చెలులల దుమారమున్ గలిపి చెల్చడు నైతికరాజకీయ వా
ర్తల నెవ రాలకింతురు పరస్పరప్రత్యయునేయబుద్ధు లా
వలపతితావశేషములఁ బాయరు బాములు వర్షకాలమున్. 343
ఉ. కల్లలు భావజన్యములు జ్ఞానపథంబున మాటలాడఁగాఁ
జెల్లద దేది యీశ్వరుని జేరెడుత్రోవ యథార్థ మేది సం
ధిల్లు నిజాత్మతత్త్వమును దృష్టిగతం బొనరించు నేది యా
యుల్లము భావగీతములతో నలరించి వెలుంగఁగావలెన్. 344
ఉ. దారులు కావు మృత్యువును దన్ని నివృత్తిని గాంచునట్టి సం
స్కారముచేఁ జరాచరము గాంచుటకై హృదయాగ్నికీలలన్
జేరి శరీర మాహుతిగఁ జేసినఁగాని నిజంబు నీశ్వరున్
జేరెడుదారియే దొరకి సిద్ధివహింపదు జ్ఞానయోగికిన్. 345

ఉ. దారులు కావు మృత్యువును దన్ని జితేంద్రియులై గుణాన్వితా
కారమలీమసం బయిన కర్మను డించి నిజాత్మతత్వ సం
స్కార మమున్నతం బయినజ్ఞానము నేర్చుటకై జపవ్రతా
చార మఖాదికర్మములు సంధ్య లుపాసన యర్థవిస్తులున్. 346

చ. తపమును జేసిచేసి పరతత్త్వమహామహిమైక తేజమున్
గపట మెఱుంగనట్టి తనకాంతినిఁ గూర్చి నితాంతశక్తితో
నెపుడు భవిష్యదర్థముల నీశ్వరరూపము జూచుచుండు నా
యపరిమితప్రతాపమతి కయ్యెడుశౌచము శీల మారయన్. 347

గీ. నిష్టలోపల లక్ష్యంబు నిలిపి నిలిపి
వెలుఁగుఁ గనుఁగొని యావెల్గు వెలుప లున్న
యీశ్వరునిఁ గన్న మేటి కిం కెవరు సాటి
సాటిలే దైహికము జగన్నాటకంబు. 348

మ. తరుగన్నేరని బ్రహ్మతేజ మెద నుద్యల్లీల నిండార మ
త్సరమాయాతమ మంతరింపఁ దపమున్ సాగించి యీరేడులో
కరహస్యంబులు గాంచునట్టి సుగుణాకారైక తేజస్వి కీ
యిరులన్ గాటుగ పట్టియున్న తెర యజ్ఞేయద్ధ దేనాఁటికిన్. 349

చ. సహజములౌ జరామరణసంగతముల్ భవదుఃఖమిశ్రితా
వహ మిహజీవితంబున శుభంబులకై వగఁ జెందుకంటె త
ద్రహిత నిషిద్ధభాజనపరంపరలన్ ముద మొందువారికే
మహిత సుఖానుభూతి యమృతత్వము జిక్కును మాట లేటికిఁ.

* ప్రత్యాత్థానము *

ఉ. ఈహయవాహనుండు హయ మెక్కిన సీతనినెత్తి పాంథవం
దోహవిచారభార మదె తోఁగెడు మానసికైకభార మీ
దైహికమందు లేదు దృశమందు వెలార్చెడు కర్మభారమీ
దైహిక మార్చుచున్న దల తాడిని జవ్వనిధావ కౌఁగలిన్. 351

ఉ. ఆరసవాహినీశతము కష్టము కట్టుము కట్టివేసి శృం
గారరసానుభూతి మెయి కాలహాత్రిన్ దిగులొందఁ బోకుమ
వ్యోమ రమణీయ వైభవ మహోన్నత దివ్యపథంబు మాని యే
దారిని పోదువోయి యమృతంబును బాసి వినాశివై వెసన్. 352

ఉ. నీ వనుయోడ నీబ్రతుకునిర రిలోపల వీడు మద్ది యే
త్రోవకో లాఁగివేయు నదె తీరపుశాంతిపథంబు గాగ నీ
భావము మార్చు మామధురపానము నైకముగూర్చు నందు నా
నావిధ వాసనార్థ మలినంబు లయం బయిపోవు నెచ్చెలీ! 353

శా. కాలం బంతయు మాఱిపోయినది యాకావ్యాలలో పాట లీ
వేళన్ బాడిన నవ్విపోదురు జనుల్ విద్యుల్లతాతన్వి యే
నోష్ఠ లాస్యంబులు జేయుచున్నది తెరల్ ద్యోవీధి భేదించి నీ
లో లావణ్యముఁ జూపి వానితెగువున్ బోకార్చుచూ వేకువన్. 354

ఉ. పువ్వులమధ్య తుమ్మెదలు పోవుచు మోదము నొందుచుండఁగా
నివ్వసుధన్ పురుంగులు వసించి ప్రమోదముగాంచు మోదమున్
నెవ్వగలర్థభేదముల నేర్పడు నెల్లర కొక్కరీతి యీ
దివ్యపతంగభంగమును తేజమునిచ్చు నయాచితంబుగన్. 355

చ. తెలిసిన వన్ని మిథ్య లవి తెల్వికి నందని యంతలోఁతులోఁ
గలవు సుమంబువాసనలఁ గ్రాలిన రాలెడు నైజ మున్న దా
విలసన వైఖరిన్ నలిపివేసినరూపరి మాఱిపోవు నీ
కలన నిజంబు గూఢ మయి కానఁగరాదు జడత్వ మూర్తికిన్. 356

ఉ. ఆసవపానమందు నడియాసవికాసము భావమానసం
వాసితమైన ప్రేమరసవాసితమైన వధూవిలాస వి
న్యాసము లాప్త వర్గ పరిహాసకదూర్వహమైన తృప్తికై
లాసముకన్న గొప్పదని లాస్యముజేసెదు చూచితే చెలీ! 357

శా. ఏవో ఘోరవిషంబు వహ్నినలె నెంతే కాలగర్భంబులో
ప్రాదుర్భావము నొంది పిట్టపిడుగుల్ వర్షింపఁగావచ్చు నా
పాథోరాశి తరంగమాలికలలో ద్వారాలు ఛేదించి నిః
క్షేపం బైన పథాన కీ వనెడు వ్యక్తిన్ నిల్పి మోదించుమా. 358

శా. ఏవో కాలము దైవికాకృతి నదే నవ్వానినో పాడుచుం
దేవో పెద్దవిషంబు నుగ్గ దతఁ డీసృష్టిన్ బ్రతిష్ఠించు నం
పావం బెల్ల ఫలించు నాతనిజయధ్యానంబు దిక్కుంభికుం
భోదగ్రంబుల నెక్కి కీర్తనతి సేయున్ ముక్తకంఠంబునన్. 359

చ. ప్రకృతిని మాటుఁబెట్టి విషవాయువు పీచెదు చూడు నీకళా
సుకృతి నిపాతమై యడుగుమెల్లఁ బొరెడు నిల్లు జీవిత
ప్రకరణముల్ ముగించెదవె రాగరసైక సుధాస్రవంతులన్
శుక పిక శారికా నినదశోభిత మీ నయిచూడుమోదివై. 360

ఉ. వంటను గడ్డిమేసి పసువర్గము హాయిని జెందు గడ్డి న
ల్లంటుట పాప మన్న నది యాతపమందున మాఁడిపోవు ప
న్నంటక నూఁడిపోవు వతనాహతి రెంటికిఁ దప్పఁబోవది
ట్లుంట విరాగరాగఫల మొక్కటె యేటికి వ్యర్థవాదముల్. 613

* భ్రాం తు లు *

శా. విద్యాగంధము లేనివారికడ నీవేదాంతవాదంబు కృ
త్యాద్యావస్థకుఁ దెచ్చు కావున నుపన్యాసంబు వర్జించి నీ
హృద్యస్వానుభవైకవేద్య మహిమా దృగ్భావశక్తిన్ వచో
భేద్యం బైన రసాబ్ధివీచికల నొప్పింపన్ దగున్ జ్ఞానివై. 362

శా. మావస్త్రవము విద్య నేర్చినను బ్రహ్మాండంబులో నొక్క సం
ఖ్యావృత్తంబు తరింపలేరు మఱి యీవ్యాఖ్యానకారుల్ మహాం
ధీవిధ్వాంత తమో నిగూఢమతి వాదింపన్ బ్రవర్తింతు రా
యావాదంబులఁ గల్గఁ డీశ్వరుఁడు నీవై యుంటి వీ వారయన్. 363

ఉ. ఊహలు భ్రాంతిజన్యములు నున్నవి లేవవి చెప్పిచెప్పఁ సం
దేహమతుల్ భవాబ్ధికడ తేఱఁగ లేరు నిజంబు నాత్మలో
సాహసముంచి చెప్పుమట చిక్కు ఘటించిన తప్పులేదు నీ
వైహికమందు వ్యక్తిగతమైన ప్రపత్తి ప్రతిష్ఠ చేయుమా 364

శా. వేదాంతంబులు యుక్తివాదమను విభ్రాంతిన్ విసర్జించు మీ
వేదాంతంబు రసానుభూతినెద నావిర్భూత చైతన్య వి
ద్యాదయితంబగు ప్రేమ పాకములు సధ్యాత్మంబుగాఁ బోల్చి సం
పాదింపందగు జీవశక్తి యమృత ప్రాయంబుగా మాఱఁగన్. 365

మ. సదసద్భేదము లర్థశూన్యములు నీసంసారతాపత్రయా
స్పదమౌ లోకము మిథ్యగా దిది స్వభావంబైన సద్వస్తువం
దుదయంబైనది మృత్తికాఘటములం దున్నట్టి భేదంబు ను
న్నది లేదన్నది దృశ్యమాత్రములు నానారీతులన్ మాఱినన్. 366

శా. అజ్ఞాన ప్రతిబంధకంబులగు నీ యాదర్శముల్ మాని ది
వ్యజ్ఞానాత్మకమైన తెల్వి తనలో నాధారమై యుండ బ్ర
హ్మజ్ఞానంబున దాని నేర్చితమనుచ్ మాయించి లక్ష్యంబులో
జిజ్ఞాసన్ గుఱిజేసి నీ మనసులో జిన్మాత్రునూహించుమీ. 367

శా. వేదాంతం బని చెప్పుమాటలు మహావిభ్రాంతి దీపించు నం
దేదో యున్న దటంచు నూరక వితర్కచ్ఛావిఘాతక్రియా
వాదంబుల్ సచరింతు రంతయొ ప్రభాభాస్వత్స్వతంత్రైక వి
ద్యాదర్శం బగుశక్తి రానియెడ వ్యర్థాభాసమే కాదొకో. 368

శా. ఆత్మానాత్మలు రెండు నెండియు నవిద్యావిద్యలున్ రెండు జీ
వాత్మప్రత్యగభిన్నతత్త్వప్రకృతిత్వాభాసముల్ రెండు న
ధ్యాత్మైకత్వకం బగు నొక్కటె సత్తెప్పుడుం బాహ్యత్వమ్ములు సత్తెంచు నే
న్నాత్మత్వాత్మయము పెద్దకెప్పుడు పదార్థాభ్యాసభావంబునన్. 369

ఉ. కొందఱు నాశనాశన వికారవిభిన్నపదంబు వచ్చి యా
చందము బొందనేర నజే న్నన్నియుమెడి ఫలితి పచ్చ నం
చందురు తద్విశాదము మహత్తరతార్కికమైన వాపథం
బిందు వచింపరాదిది పరేశ్వర మత్కదార్థవాదముల్. 370

ఉ. కొందఱు సూర్యలోకములకున్ జనుచుందురు కొంద రీశ్వరుల్
జెందఁగఁ జొప్పుచుందు రని సిద్ధులు ధూమము నర్చిరాదులన్
జెందిరవిన్ సుధాకరుని జేరుదు రంటకు నూర్ధ్వమాటలే
పొందవు జీవముక్తి ని ముముక్షువు పొందు స్వతంత్రితన్నిటన్. 371

ఉ. కొందరు సూర్యలోకమునకుం జనుచుందురు ధూమమార్గులై
కొందరు స్వర్గలోకమునకున్ జనుచుందురు నర్చిరాది సం
స్పందితులై ముముక్షు లగువారలు కర్మలడంచి నీశ్వరుం
జెందుదు రయ్యదే నిజము సిద్ధము సిద్ధులకెల్ల కేంద్రమై. 372

ఉ. కొందరు సూర్యలోకములకున్ జను జీవులఁగాంచి వీరలే
ప్రొందిన మర్త్యు లంచు కొఱమాలి వచింతురు తత్త్వవేత్త లీ
చందము వాసనాసహితసంసృతి గాఁగ నెఱింగి దేహి నం
స్పంద తమోవిదూర మగు స్వర్గము గాంచు నటంచు సిద్ధులై. 373

ఉ. మానవుఁడై జనించి నిజమాయను దాన్స్వకపోలకల్పిత
జ్ఞానము నేర్చి యీప్రకృతి సత్త్వము నీశ్వరరూప మంచు లో
కానకుఁ జాలెనో యప్పుడుగాని పదార్థ యథార్థగాథలన్
దా నయిపోయి చూడఁగలదారియె తోఁచఁగలే దొకింతయున్. 374

ఉ. సోదెలు చెప్పువారి కడుసూక్ష్మవిధానమె "మెస్మరిష్టు" లా
మోదమునన్ గ్రహించి పరిపూర్ణులఁ బోలె యదృశ్యవిద్య మ
ర్యాద భవిష్యదర్థముల నారయుచుందురు యోగమార్గ వి
ద్యాదయితాస్వరూపమున హాయనముల్ పదునాల్గులోకముల్. 375

సీ. సన్న్యాసు లున్న విజ్ఞానసాధనమహా
సంపత్తి నాత్మ లేశంబు లేదు
విద్వాంసు లున్న ప్రావీణ్యలావణ్య సం
భరిత జితేంద్రియత్వంబు లేదు
ధనికు లున్నను జీవితవిధానమునను మ
ర్యాదయు దానధర్మంబు లేదు
వక్తలు నున్న ప్రపత్తిశాంతాన్విత
ప్రాభవోపేతవర్తనము లేదు

తే. గడుసువేదాంతశాస్త్రార్థ గరిమ యున్న
నిర్ధనసంగపరిత్యాగసిద్ధి లేదు
కాన చెట్లున్న ఫలములు లేనియట్లు
పుణ్యశూన్యులు మోక్షంబు పొందలేరు. 376

* భక్తుఁడు *

చ. బుద్ధుఁడు పెద్దకాలము ప్రబోధమతిన్ దప మాచరించి స
ద్బుద్ధిని చద్ది మజ్జిగను బోసి భుజింపఁగఁ జూచి శిష్యు లా
పద్ధతి భగ్నసంస్కరణభావ మటంచును లేచిపోయి రా
బద్ధజితేంద్రియత్వమును బాసె నటంచును నింద సేయుచున్. 377

మ. ప్రతిమల్ సంధ్యల సోమపానముల దివ్యత్వంబు రా నేర్చునో
బ్రతుకున్ ఛిన్నముచేసి యీశ్వరుని నారాధించి యీనష్టమున్
హితమున్ మోక్షము వచ్చునో యెటులనౌనే నేమి నిశ్శేషశా
శ్వత విద్యుత్ప్రతిభావిభాస మగు నీశక్త్యాత్మ దర్శింపుమా. 378

శా. ప్రాణాపద్ధతి నీకెటులుండెనెడ నీభావమున్ బ్రకటించి వి
జ్ఞానిశ్రేష్ఠత్వము గన్న నీసర్వజల సంభావించు నీ వంతులోఁ
దేజాన్రై భవదీయతేజమున నుత్తేజంబుఁ గల్పింపుమా
రోజన్ దేశము భాగ్యలక్ష్మికిరవై యొప్పారుఁ గల్యాకృతిన్.

చ. ఒక ధనురాధికారి యగు యోగివిలాసములందు చేస్పడన్
బకపక నవ్వి శిష్యు లెడఁబాసిన కొండొకభక్తుఁ డుండి జా
రక వెనువెంట నంటి యలరారఁగ సద్గతిఁ జెచ్చినాఁడు త
త్ప్రకరణముల్ జగాన హితవార్ధిని రత్నములట్లు గ్రాలెడున్. 380

ఉ. భక్తు లటంచు నేరిని ప్రశక్తిఁ దలంతురొ వారు సాత్త్వికా
సక్తి నిజానురాగమును జ్ఞానము నేర్చి తపస్సు జేసి యా
వ్యక్తి గడించి కర్మములవాసన ద్రుంచి జితేంద్రియత్వసం
సక్తిని నీశ్వరున్ దెలిసి చాటఁగఁజెల్లు యథార్థతత్త్వమున్. 381

క. కొందఱు భక్తితృణాగ్రము
నందున గల మంచుబిందువట్టుల వేఁలం
జెందుచు తత్త్వము తెలిసెదు
నందాకఁ బకీరు కాగ రల్పజ్ఞు లొగిన్. 382

ఉ. కానక పాపలోహమున ఖడ్గమొనర్చిన యట్టివాని వి
జ్ఞానము నీచభావులకుఁ గల్గునె నేరక యెంతమంచి వి
ద్యానిలయంబు లున్న జలదంబు పవిత్రజలంబు లిచ్చినన్
గానను పుష్ప[illegible]క్కయెడ కంటకముల్ జనియించు నొక్కెడన్.

ఉ. బాధల నెల్ల నోర్చుటకుఁ బొల్పడవేరి హరిప్రినంగ సం
బాధము లాలకింప కట పాదమువోపకు పాటిపోమ్మి యీా
గాథ లగాధము ల్పరను గప్పినకత్తి విధాన ఘోరపా
థోధితుపానులోఁ బడిన యోడనుబోలిన జీవితం బిడిన్. 384

మ. సెలయే ఖ్యుంశెముచోటఁ బచ్చికలు సంఫిన్నుల్ ప్రియుల్ గల్గుచో
టుల బాధల్ విభవోక్తి భక్తి కలచోటుల్ నిందలున్ వచ్చు శృం
ఖలబద్ధం బిది స్వేచ్ఛ లే దవనిలో గర్వాంధులుల్ సాధులున్
విలపింపన్ శ్రమ పెట్టుచుందురు తుదిన్ విధ్వంసుత్రై పోవఁగన్.385

గా. నీసందేశము యోగమార్గముల నెంతే నియ్యఁగా నెంచినన్
నీసంసార మసార మంచు నెదలో నిర్ధారణన్ జేసి సద్
వ్యాసంగంబుల నేర్చి ప్రాయికము బ్రహ్మానందవారాశిలో
భాసిల్ల న్నిజమాడు మూర్ఖులు నినున్ బాధించినన్ మ్రొక్కెనన్.386

చ. చెదరి వివాదమున్ జగిలి చెన్నరిపోయిన భక్తకోటి నీ
పదములయోగశక్తిని ప్రశాంతమతిన్ జడబుద్ధి మాన్పి యీా
హృదయకవాటముల్ తెఱచి యీశ్వరరూపకళాప్రినక్తిచే
కదిపి సమాధిలో నిలిపి కాంచఁగఁజేయుము విశ్వరూపమున్. 387

౧. కొండపైఁ గూర్చున్న గురునిజాడ యెఱింగి
భక్తుండు నీశ్వరుఁ బడయఁ గోరి
పడరానికష్టముల్ పడిపస్తులను తీసి
యెట్టెటో కొండపై కెక్కఁజూచు
ఏనాఁటికైనను నానావ్రియాసాల
శిథిలమై గురుని దర్శించి మ్రొక్క
ఆగురుం డతనిప్రేమానురాగము జూడ
కొండపై నేలకుఁ గూలఁద్రోయు

గీ. అయిన విమలక గురుపాదాంబుజముల
కొలిచి నెగడువారికి మజిల భక్తింపు కొఱక
నెక్కిపోవును ప్రేమ కేకెత్తినట్లు
అట్టివారికె సాయుజ్య మబ్బగలదు. 388

చ. ఎవరు నిజానురాగమున నీశ్వరునిం గని భక్తితో జపం
జపమును జేసి జ్ఞానులయి స్వార్థము రోసి సురున్ భజించి త్రో
వ వదల కంతరాయములు బాసి ప్రవృత్తికిఁ దెత్తురో యదే
యవనికి మార్గదర్శకమతాకృతి వెల్గుచునుండు నారయన్. 389

ఉ. మంచివొ చెడ్డవో కలము వ్రాసెను వ్రాఁతకుఁ గాగితంబు న
క్షించుచు వ్రాయు వ్రాయుకళి నేఁటి యనాదినట్లు పాడి రూ
పించును నీవు నీగురుని కీగతి లోఁగి నిజానురాగ రా
గాంచితమైన నీమతుగుఁ గాంచియుఁ జాటుము నీరహస్యమున్. 390

గీ. కురులమాటున సౌందర్య మిఱికి యుండు
రాత్రిచాటు ప్రభాతంబు గ్రాలుచుండు
మేఘములలోన మెఱపులు మెలఁగుచుండు
భక్తి తెరయందు గలఁడు నీశ్వరుఁడు గంటె. 391

గీ. శిష్యుఁడే క్రీస్తు శిలువనేసెను తెగించి
నల మహమ్మదుశిష్యుఁడు హంతకులకు
ప్రాణముల నిచ్చి నతని కాపాడినాఁడు
మతము ధర్మంబు భక్తుల పైని గలదు. 392

ఉ. సేవలు జేసిచేసి ఫలసిద్ధిని గాంచక మోనపోయి యీ
జీవిత మెట్లు సార్థకముఁ జెందునో యన్న నితాంతభీతి నా
నావిధ తార్కికప్రవచనంబుల రోసి నిజాత్మతత్వ సం
భావిత లక్ష్యమందు భగవంతుని గాంచి తరించు నీవుగన్. 393

* త్యా గ ము *

గీ. ఐహికార్థికి లబ్ధికై వ్యథలు బడఁగ
జ్ఞానరాజ్యానకై శ్రీమత్ కాంచవలదె
రాళ్ళ దెబ్బల గోరింట రంగొనంగు
బాధలనుబడి భక్తుఁ డీశ్వరుని గాంచు. 394

సీ. బౌద్ధుల వైదికవాదు లోడించి దే
శము వెళ్ళగొట్టించి చంపినారు
మాహమ్మదీయుల ప్రాణాలు క్రైస్తవుల్
కూర్సైడు యుద్ధాలఁ దీసినారు
జరథస్త్రు లధినివేశంబుల స్థాపించి
తీర్చి శైవుల కడతేర్చినారు
యూదులు పరమతబోధకులను బట్టి
కుత్తుకల్ రంపాలఁ గోసినారు

గీ. ఇట్టి మతమతాంతరవధ లెన్నొ కలవు
ఆమహారక్తపాతాల కాగకుండ
నేఁగి యేసు రీది మృతికి లొ మ్మిచ్చినారు
వారివలె జ్ఞానసభ నిల్పవలయు మీరు. 395

ఉ. కొందఱఁ జంపినారు మఱికొందఱి నాఁ డురిదీసినారు సీ
కొందఱఁ గొట్టినారు తెగి కొందఱఁ బట్టి బహిష్కరించి రీ
చందము నెందఱిన్ వధలు సల్పినవారి తదేకదీక్ష స్వ
చ్ఛందవిహారమున్ మతవిచారము మానఁగలే దొకప్పుడున్. 396

సీ. భక్తియే ముక్తికిఁ బరమమార్గం బని
బోధింపఁ బ్రేమ్ణమఁ బొడిచినారు,
శాంతియే సత్యము నీశ్వరతపం బని చెప్ప
బడుగ నేసుకొస్తుఁ బంపినారు,
విశ్వాసమే పరమేశ్వరుండే నని
తెలుప మన్సూరు నురిఁ దీసినారు,
ప్రేమయే నీశ్వరధామంబు నేఱు త్రే
దన్న ప్రేరేవెన్నఁ బన్నినారు,
గీ. ఇట్టి శాంతిపాఠకు లెంద ఱెంద రిట్టు
లావదల మున్ని గాన్దుల నాదఁబడిరి
మొహరము కృస్తైదులా శైవబుద్ధయుగము
లరసిరేనియు సాధులవ్యథలు తెలియు, 397

సీ. ఈజ్ఞానమును నేర్చి యీశ్వరుఁ దర్శించి
ప్రాణాలపై యాస వదలినారు
ఈభక్తి నర్థించి యింద్రియాటవిఁ ద్రుంచి
యిహలోకవాంఛ వర్జించినారు
ఈరహస్య మెఱింగి యీర్ష్యలఁ గడతేర్చి
జీవితంబును బూదెఁ జేసినారు
ఈతత్త్వమును నేర్చి నీతిని నెదగూర్చి
యీరేడులోకాలఁ బోరినారు
గీ. ఈమహామోక్షమార్గంబు నెఱిఁగినట్టి
వారిచర్యలె వేఱు సంసారఘోర
వారినిధివార లున్న దుర్వారవైరి
వారములఁ గూల్చి సాక్షియై వరలుచుంద్రు. 398

ఉ. జ్ఞానము చాటుమాటునను సాధనఁ జేసిన చిక్కుఁగల్గ దీ
జ్ఞానము వెల్లడించుటకు సాగిన సాగము సాగనీయ రీ
మానవు లక్షు కీస్తు నవమానములన్ శిల నేసినట్లు మీ
మేనులఁ జీల్చివేతు రని మే లనువారలె మాకుఁ గావలెన్. 399

గీ. ధాన్య మెదజల్లకుండఁగా ధాన్యరాశి
బడయఁగా లేరు; నాఁబ్రాణి వానవలను
జిమ్మఁగాలేదు నిప్పు వేసినను గాని
త్యాగమునగాని మోక్ష మేలాగు వచ్చు. 400

వ. కావున:—

ఉ. జ్ఞానులతీరు మీరు తిరగళ్లను గాన్గల రాళ్ళ రోళ్ల మీ
మేనులు బెట్టి యాడినను మే లని బొమ్మకణాలు రాల్ప కీ
జ్ఞానపథంబుఁ దెల్పుఁ డడి కా దనువారలె వచ్చి నేర్చుకో
బూనెద రష్టు మీవ్యథలు పోవును పోవును కారుచీఁకటుల్. 401

గీ. ఇట్టిజ్ఞానంబు తెలిసినయట్టివారు
ప్రాణముల పైని యాసలు వదలివేసి
త్యాగములఁజేసి జ్ఞానమర్యాదఁ దెలిసి
బోధ చేసిరి యూకూరుఁ బోయి తిరిగి. 402

చ. జగమున కేది హేతువో నిజంబుగ నేరును చెప్పలే రవే
నిగమములై మతంబు లయి నిర్భరదాస్యములై క్రమంబుగా
మిగిలిన జాతి జీవనపుమేరువు దండమె గూల్చివైచె నీ
పగిది తుపానులన్ సుడులపా లయి దేశము నొడ్డుపోయెడున్. 403

శా. విద్యా లేదు కళాప్రపంచమునఁ బ్రావీణ్యంబు లా సూక్ష్మ సం
వేద్యంబైన నిజాత్మతత్త్వకలనావిర్భూత విజ్ఞానమై
శ్వర్యంబుల్ గగనాభముల్ ధనము రాజ్యం బున్నసామ్రాజ్య సం
పాద్యంబుల్ మృగతృష్ణ లింక మనకేలంబుల్ వృథాభారముల్. 404

ఉ. రాజ్యము లావలేదు పరరాజుల నాజి జయింపలేము నా
రాజ్య సుఖంబులన్ బడయు భ్రాంతియు లేదు ప్రపంచభాగ్యముల్
పూజ్యము లింక మాకుఁ గలపూజ్యత యేమి ప్రపంచమందు ని
ర్వ్యాజ్యము నైన జ్ఞానపథమందె కృతార్థత యున్న దారయన్. 405

ఉ. ఏది నిజానురాగ మది యేది స్వతంత్రత భ్రాతృలార ! వి
ద్యాదయితాస్వరూప మణినాశిత భారతమాత నేఁడు బా
ష్పోదయనేత్రయై పలుకుచున్న దదే యెలుగెత్తి దాస్యసం
పాదిత శృంఖలావివశభారము దింపఁగ లేరె యొక్కరై. 406

సీ. రోదసీకుహరాలు మ్రోయఁగా జయభేరి
శరవాహినులమ్రోలఁ దిరుగునాఁడు
శిరములు మెట్లుగాఁ జేసి స్వర్గముదాఁక
ఘంటాపథంబులు కలుపునాఁడు
వెండికొండను గంగ వెలిమల మరలించి
వసువులఁ బండించి మనలునాఁడు
ఆసేతు శీతాద్రి నవధరించి కళాప్ర
పంచాన కీర్తి సాధించునాఁడు

గీ. భారతీయమహామహోజ్జ్వలకళాంక
మెచట దాగెనో మేఘాల నిరికిపోయి
నేఁడు జాతీయగీతికానీకవిమల
కలశపాథోధిస్వచ్ఛమై కాంచవలదె. 407

ప. కులశీలంబులు రెండువస్తువులు నిరాకున్ లక్ష్యమున్ వానిలోఁ
కులమున్ జూచిన శీలమేగునెడ సంక్షోభంబు వర్తిల్లు వి
హ్వాల హింసావనథంబు జీవిత పదాభ్యర్థంబు త్యాగంబులోఁ
గల దామర్మమనుమ్యా నిరాశ్వర జగత్ కల్యాణముల్ సూర్ప్రఁగన్.
గా.గోపా యంచును స్త్రీల మంచు నగరిన్ గూర్చున్న న్రుషా లనన్
బోషింపంబడుచుండు రెండులకె కాఁబోకే మనుష్యత్వమే
యోమల్ జ్ఞానము నేర్చి నేర్పుదురో యూయుర్వేన్ బ్రదీపించి యా
యోమల్ ధన్యలు పూర్వధర్మముల నువ్యోగించిరన్ మారినన్.408
. గ్రీసుయుద్ధంబునందు టర్కీవధూటులు
లశ్వములఁ బోలెఁ దోడ్పడి యరుల గెలిచి
నిలిచి జయభేరి వాయింపఁగలిగినారు
లేనిచోఁ జచ్చియుందురి గోషానగళ్ల. 409

—• జీవుఁడు •—

ప. జడములు రెండుకా వొకటి చాయ; మఱొక్కటి వస్తు; వందు క
న్పడు సదసత్పదార్థములు నైజముగాఁ దెగిపోయెనేని జీ
వుఁడు జడభావమున్ వదలిపోవును విత్తును వీఁడు మొక్కకై
వడి ఫలసిద్ధివాసనలు పర్వెడు తేజము వచ్చు నాత్మకున్. 410
కొందఱు పూర్వజన్మ యని కొందఱు పాపముపుణ్యమందురా
చంద మెఱుంగనేర కొకసారి జనించిన మృత్తి రెండుగాఁ
జెందును దాని నొక్కయెడఁ జేర్చుట కెవ్వరివల్ల గాదు ని
ష్పందనిరీహానిర్వృతనిపాతముల జడజన్మకర్మల 411
జ్యోతిషు లంద్రదు మానవులు నర్ధిని చచ్చియు మర్వఁ బుట్టుచుం
డ్రీతము లైన కర్మఫలరీతి వహింతు రటంచు దైనికుల్
భూతలమందు మృత్యుహతిఁ బోయినవారలు నొక్కసారిగా
శ్వేతురటందురీ ప్రళయ లీలనమానమె యేరుచెప్పిన 412

శా. ఆలోచింపరు మూర్ఖమానవు లవిద్యాభ్రాంతి విశ్వంబుగా
నాలోకింత్రు ముసుంగుచీకటి ప్రభాధ్యానంబు లీకేతి వి
ద్యాలంకార రసాత్మకం బయినవ్యాఖ్యానంబులోఁ దోఁచు నా
నాలక్ష్యంబులఁ బుట్టుచచ్చు తనువున్ జన్మాంతరంబే గదా.

ఉ. పాపము పుణ్య మంచుఁ బరిపాటిగఁ జెప్పెదుమాటలందు నీ
చూపు పదార్థవాదములఁ జూచుచునున్నది భేదమోదమం
దాపరమార్థవాదము పరాపరమైన త్వదాత్మ మోక్షమున్
రూపము దాల్పదేని యదె రూఢిగ పాపము వేరయున్నదే. 414

ఉ. ఊహలు వానిలోఁ గలుగు నున్నతమార్గము నున్న యున్న సం
దేహము బాయకున్న మఱి తేరుట యెట్లని తోఁచెనేని నీ
దేహమునందు జీవుఁ డను తెల్వియు స్వప్నములందు నీవు నీ
మోహనవిగ్రహంబుఁ గని పోల్చఁగలేవొకో నీరహస్యముల్. 415

ఉ. చావును పుట్టుకన్ గలుగు సత్యమునేరను చెప్పలేరె యీ
చావును కాలవాహిని వెనన్ గలిగించుచు నున్నమార్పు జీ
వావనధంబు యోజనశతాధికమై భయదంబుఁ గూర్చు నీ
తావు రథాంగమట్లు నిరతంబుఁ బరిభ్రమణంబుఁ గాంచెడున్. 416

శా. ఏదో దారిని త్రొక్కిపొమ్ము తుద కేదేదో తటస్థించు నా
మోదంబో వ్యసనంబొ దానికయి నీబుద్ధిన్ వితర్కింప కా
పాదింపంబడు నెల్ల యేవిధమునో వచ్చున్ బ్రయత్నించితే
రా దీయర్థము కర్మబద్ధము ఘటప్రారబ్ధ మీభోగముల్. 417

శా. రాలున్ చెట్టులు జీవరాశులు జడప్రాయంబు లౌ వస్తువుల్
కాలోద్ధూతహతిన్ మరల్చి యెపుడో కల్యాణసంధాయకా
ఖేలంబైన మనుష్యరూపములు ప్రాప్తించున్ దదద్ధాంత ర
శ్రీలావణ్యవదైకతత్త్వగతి నిశ్శ్రేయసంబు నందించెడున్. 418

చ. జగ మది మాయనాటకము జచ్చుటొ పుట్టుటొ యన్న నీమహా
విగతగతాగతం బయిన వేదనలందు ఫలంబు లెవ్వరున్
దెగి వచియింపలేమ మఱి తీరనికర్మఫలాప్తి బంధమే
యగునెడ మోక్ష మెవ్వ డది యబ్బునదేని ప్రయత్న మేటికిన్. 419

ఉ. తప్పఁకొనంగలే మెచట దాఁగిన నొష్టను నున్న కష్టముల్
తప్పవు కాలగర్భమున దాఁగొనియుండి భవిష్యదర్థముల్
చెప్పెడిదేమి జ్యోతిషులు చెప్పిన బెంగకెగాని వానిలో
ముప్పలు పోవు నొక్కతపమున్ దొలఁగించును కర్మబంధముల్. 420

శా. ప్రాప్తంబంచును కొంద ఱాడుదురు కర్మం బందు రాకొందఱున్
బ్రాప్తాప్రాప్తము లేగుచుండును ఘటప్రారబ్ధమందందు రీ
సుప్తిన్ బోలెదు జీవితంబునను నీశోకంబు లేలా హఠాత్
తృప్తిన్ గల్గెదు నెండవానలటు నీసృష్టిన్ గతం బేమిటో. 421

చ. కడలితరంగవేగమున గట్టునుదాఁటి ధరిత్రి మ్రింగఁగా
వెడలునుగాని కాల మటు వీఁగఁగనీయదు ఘోషపెట్టు మ
ర్త్యుఁడు కబళింపఁజూచునటు రోదసికాని హఠాత్తుఁడై వడిన్
బుడమి కి రాలు కర్మఫలమున్ విధి చద్దును దాఁటవచ్చునే. 422

మ. నరజన్మంబున కెన్నొబాధలు ప్రధానంబై వ్యధన్ గూర్చు నే
పరమార్థంబును లేదు వాంఛలు సముత్పాతంబులై వచ్చు నా
మరణం బావల జన్మకర్మ కలదో మాయించునో చెప్పలే
రరయన్ జచ్చెడివారు బుట్టుటకు నేలా యిట్లు వాదింతురో. 423

శా. ఏదో చావని వస్తు వీతనువులో నెచ్చోటనో యున్నదా
భేదగ్రాహ్యకమా రహస్యమును నిర్భేదించి బోధించువా
రేదో యల్ల సుషుమ్నలో కనుఁ డటం చేమేమొ సూచింతురా
వాదంబందు సుషుమ్నఁ జూపవలదా బ్రహ్మంబు తానొటకున్. 424

ఉ. జీవుఁడు నిండుదేహమునఁ జేప్పడి యుండెనొ లేక వట్టిమి
థ్యావృతమైన క్లేశముల నారడిఁ జెందుచు నున్న వాఁడొ తత్
భావభవాభవం బయిన పద్ధతులన్ మఱశించి పుట్టఁగా
నేవిధమైన వస్తువున కీ యగచాటులు చెప్ప రెవ్వరున్. 425

ఉ. జీవుఁడు జీవిజన్మములఁ జేరు నటంచును జెప్పుమాటలం
దేవియొ కొన్ని వాస్తవములే కలవైనను జీవనిర్ణయం
బేవిధిఁ జేయఁగాఁగలము జీవుఁ డెవండొ నెవండు జన్మజ
న్మావిలకర్మబద్ధుఁడయి మాయ మనుండెనొ కానఁగావలెన్. 426

ఉ. జీవుఁడు పుణ్యపాపములఁ జెందఁడు కర్మలు ఛాయమాత్రమై
భావమునందు మార్పు పరిపాటిగఁ బెట్టి నశించిపోవు వి
ద్యావనధంబులైన మహిమాస్పదమందు మనస్సు జేర్చి నీ
తావున నీవు నీతెలివి తప్పకదే యమృతంబు ముక్తియున్. 427

చ. అది హృదయానుషంగ మగునట్టి యథార్థము దృష్టిగోచరా
స్పదములు దానినుండి వెలువడ్డవి మిథ్యనుబోలి మాయలో
మొదలు పునాదిపెట్టి తనముందర మోహనరూపవైఖరిన్
కదలుచు జీవసాక్షిఁ బొడఁగాంచెడు వ్యక్తియదే యెఱింగినన్. 428

—• రాగము •—

చ. మధువును దాగివి త్రావి మఱి మైకమునన్ దెగ వాగువాని వా
క్మధుర సుధారసంబునఁ బ్రకాశితమైన నవీనగాన మా
పథికుఁడు లెక్కసేయకల పాటలలోని కవిత్వ శిల్ప మె
వ్విధిఁ గననేర్చునో యటుల విశ్వముగా నిను గాంచు మన్నిటన్.

చ. అది మధుపంబు సంపెఁగలయందు మధూత్త్వము లేదటంచు రా
దది మధుసేవకుండె మఱిగి యక్షరశూత్త్వము గాంచె వాసనా
స్పద మహనీయవైభవ రసప్రతిపాదకదివ్యశాంతి నె
మ్మది బడయంగఁజాల దది మానసికంబు స్వతంత్రభావమున్. 430

చ. శలభము దీపమున్ గని ప్రశాంతరసానుభవంబులో మహా
సులభము నైన దివ్యఫలశోభ వహించెద నన్న సూహచే
కలవరమంద దీపకళికాకలనంబున ప్రాణ మిచ్చి యా
విలయము ప్రేమపాశములఁ జెట్ట యదే వినుపించుఁ జూచితే. 431

శా. వేళాకోళము జేయ నంటి విభవత్ప్రేమైకపాశాల రా
గాలాపంబులచే నచేతనహృదాగారాలు ద్వారాలు నీ
కేలన్ దాళము వేసెదే యిది మహా! కష్టంబు యీముళ్ళు నీ
రేలన్ విప్పి స్వకీయగానకలనన్ శ్రేపన్న దే యున్న దే. 432

ఉ. వాదము లాడియాడి పరవంచనలన్ దెగసాగి జ్ఞానమ
ర్యాద నశించ జీవితమహత్తరభాండము నేల మోది యా
మోదము బాసిపోవుటకుఁ బుట్టితివా సరిగాదు నీ మనః
ఖేదము తెంపులేని దది క్రిందగు నీ సుర ద్రావు మీఁదెడన్. 433

ఉ. ఓకవి! నీవు నూత్నము మహోన్నతభావము లేవొ వ్రాయఁగా
వ్యాకులమొందు చుంటి వదివ్యర్థము నీకలమందు భారతీ
శ్రీకలనం బయాచితవశీకృత రీతిరచించు రాగ గం
గాక నదుజ్జ్వలంబయిన కాంతులు సంధ్యలమేళవింపగన్. 434

శా. యోగంబుల్ జపముల్ తపస్సులును సంధ్యోపాసనాది క్రియా
త్యాగంబుల్ భవదీయసత్యమున ప్రాధాన్యంబు గానేర వా
రాగోన్మాదక మద్యభాండముల నంప్రాప్తంబులై యొప్పద
ద్రాగంబుల్ విడనాడి నీ వనెదు తత్త్వంబర్థి దర్శింపుమా. 435

ఉ. ఈయెల జక్వసంబు నికురించెదు వెన్నెలయందు బెట్టి మై
రేయముదాసివి మైకమున రేవును మాపువిలాసలాస్యహా
ళీయత వెన్నుప్రాన నకలింపక ప్రాక్పమె లేచి నీకళా
ధ్యాయము పేసిమ పాకములయందు ముగించుము సంతసించుచున్.

శా. రక్తాంజెరలు పాఱుపోరు పొలముల్ రాగాల కేదారముల్
ముక్తాభంబులు పండభక్ష్యములగా మోసెత్తె జీవాణుకా
వ్యక్తిన్ విశ్వైకకుటుంబ మేర్పడెదు నశ్యంబాస్తికాభాస నం
నక్తిా బంధము మోక్షరూపమమృతాక్షయ్యంబు గావించెదున్. 437

శా. కాషాయాంబరధారివై తివి మహాకళ్యాణ రాగాంచి త
ద్వేషంబైన వివేకమున్నదను సందేశంబు చాటింతువా
యోషారత్నము పానపాత్రినిడు పీయూషంబు నాశించి గీ
ర్భాషాపాదరజంబు మొక్కదవు నీ స్వర్గంబు నిక్కంబొకో. 438

ఉ. ప్రేమను నిల్పి రాధతన జెప్పమరల్పక శూన్యమందునా
నామహితాకృతిన్ దగిలి నాధునికన్నులం గాంచెనట్లు నీ
వేమి తలంచితే యదియు నీవనుకొన్నది చూడవచ్చు రా
వేమినిజార్థమున్ చదువవేమి ప్రభాతములంటు దాగముల్. 449

చ. అభము శుభంబునేరని నిరాశయమాయకమైన ఫక్కి నీ
యుభయ జగంబులున్ మెఱసి యుజ్జ్వలకాంతిరస స్వరూపసా
రభమును దాల్చి ప్రేమజలరాశినిద్రచ్చి యమూల్యరత్న స
న్నిభ మహనీయబ్రహ్మపద నిర్వృతివచ్చు సుధానమగ్రమై. 440

ఉ. మాయను నీవు దెచ్చుకొని మాయను నీవు తొలంగలేక యె
న్నో యగచాటులం బడుచునుంటివి చాలు స్వయంకృతాపరా
ధాయతమైన యీనిశి నధఃపతితంబును జేసివేసి మై
రేయము దిక్ప్రభాతసమరేఖల దాగె గ్రహించు తోష్మివై. 441

ఉ. నిజములు కొన్ని చెప్పుటకు నేర్చినలోకము నమ్మదంచు నా
నిజములు దాచివేసి యవి నిందిత వాగ్రచనాచమత్కృతిన్
బ్రజలకుఁ జూపఁగావలసె భావము విప్పకబ్రహ్మవిద్యయే
విజనదరీగిరీశిఖర వీధులు లెస్సఁగఁ దోఁచెఁ జెప్పఁగన్. 444

—• జడా దే శ ము. •—

చ నరకము స్వర్గమున్నది జనప్రకరంబులు పాపపుణ్యముల్
వారయఁగ రాజకీయములఁ బోలెడు నీ యధికార మెచ్చ లె
వ్వరికి కురింతురే రుధిర వారిధి మానవుఁ డొక్కనావయై
తరఁగలఁ దేలిపోఁగలఁడె తార్కికుఁడై జడబుద్ధి వీడఁగన్. 443

గీ. పట్టెడన్నంబు దొరికిన పారవేసి
తట్టెడన్నంబు కై కొనఁ దలఁచెదేల
లభ్యములుహాని వేరాస లాభివాని
పాదధూళిని నెత్తిపై బ్రామికొనక. 444

చ. వసుధను సూర్యుడే తిరిగి వచ్చునొ సూర్యునిచుట్టు నీమహా
వసుధయె చుట్టివచ్చునొ ప్రపంచపు విద్యలు చెప్పలేక యా
కసమును చూచుచున్నవివి కావికనై మహనీయ మిాశ్వరా
వసథము చెప్పుటెట్లు రసవాదము లెన్నిటినేర్చి వచ్చినన్. 445

శా. పంజ్లా! క్రిందకు జారిపోయినవి యెన్నేండ్లైన నీ విశ్వమున్
కంజ్లారన్ గనుచుండ జవ్వనము శృంగారంబు రూపించు నీ
యింద్లున్ వాకరులందకత్తెలు స్వతంత్రేచ్ఛావిహారక్రియల్
పంజ్లుంబండిన చెట్లుగా ననుభవింపన్ రావు నానాఁటికిన్. 446

ఉ. ఏటికి వామమార్గములు నింపులు సొంపులు కూర్చిచెప్ప నా
నాటికి పుణ్యలోకమును నాకముఁ జేయును వింకసీక నే
నాటికిఁజేక పుణ్యగతి నాకము లక్ష్యముగాదె యయ్యయో
కాటికికాష్ఠచాది తొలుకెకంబుగఁ జేసికొనె దే లోకమున్. 447

మ. అపవర్గం బనిపించు నీయని మహాత్సాహ్యానమున్ జేయు నీ
కృపణత్వంబునకున్ శుభమార్గము తేనేతేమ నీ వెన్న నా
శ్లపవానాది తపస్సమూహములను సంయోగించి కావించినన్
అపవర్గంబును జేరవేరవు స్వహానాస్వప్రకల్పంబులన్. 448

శా. వేదాంతంబని కొండ దీశ్వరజగత్ విభ్రాంతివాదంబులోఁ
బ్రావంబుంచియుహంబు మోక్షములకుఁ బాత్రమ్ము సచ్ఛక్తి సం
పాదింపన్ జనకేళి పొల్లుపదముల్ వల్లించి మోక్షయుం
జాదారిన్ బడి మోసపోయి పయి నారుష్ట్రగదా ఫకీరులన్. 449

మ. తపముల్ చేసి స్వతంత్రులై దివిని సందర్శించు వారుండ రే
తపముల్ సేయక సాధుసేవ భజనాదర్శంబుల స్వామిమే
మపవర్గంబు గ్రహింపనుంటిమి హరిధ్యానంబు ముఖ్యంబు త
త్కృపయే బంధవిముక్తి హేతువను తృప్తిన్ గొందఱున్నారిసీ. 450

ఉ. సాధనఁజేసి చేసి నిజసంగతి నేరకమూఢులై మహా
గాధలఁజెంది మైహికము గాంబరతత్త్వము మార్చి ధర్మసం
బాధకమైన ధూమపథపద్ధతిచెప్పు నిషిద్ధజీవితా
రాధనజేయఁబోవు మదిరంబు సుధామధురంబు బోలునే. 451

చ. జడములతోడ సామ్యములు చాటుచు పోయిన లాభమేమి నీ
జడతనుబాసి యీశ్వరుని సన్నిధి భక్తిరసార్ణవంబులో
పడవనుబోలె పోవ్రచును పాపము నీమహానీయ గాన మే
ర్పడఁ గత్వదీయజీవమును పాత్రము బద్దలుకాక పూర్వమే. 452

ఉ. రాగల మంచిచెష్టలను రావలదన్నను రాకపోవు త
ద్యోగము జన్మకర్మముల నున్నదలంచుము జెప్పుచుందు రే
లాగయినన్ జడప్రకృతి లన్నియు నీకు జయంబులైన వా
రాగమునందు భంగపడరాదు తపస్వి స్వతంత్రుఁ డన్నిటన్. 453

ఉ. ఎల్లరు కోరుచుందురు నతీంద్రియమైన మహాఫలంబులం
దెల్లరు పొందిరేని యది యేదియు మోదముఁ గూర్పఁజాల దీ
యుల్లము-రాని వస్తువున కువ్విళులూరును వచ్చెనేని రా
జిల్లఁగ క్రొత్త వస్తువుల చింతనొనర్చు జడత్వమేర్పడన్ 454

ఉ. తాను నికృష్టజీవనవి తానములన్ జెడవచ్చు నన్య నె
వ్వానిని పాడుసేయుటకుఁ బాల్పడరాదు వధూటులందు నే
దేని మలీమస బహునభీష్టము నుంచినవాఁడు రౌరవా
ధీనమహాగ్నిలో మునిఁగి తేలఁగలేఁడు కోటిజన్మలన్. 455

ఉ. మీరు వచించుస్వర్గము లభించిన నచ్చటి చారుదీర్ఘకీ
వారము స్వర్ణసౌధపరివారము సుందరవస్త్రకామినీ
కారణమైన మోహ మమకారవికారము కొన్నినాళ్ళకున్
జారిన బంధమందు దిగఁజారెద రేటికి తప్పనేర్చునే. 456

ఉ. నీకొలబద్ధతో జగము నీకథి కొల్వఁగఁ బోయెదేల యా
లోకనయంబు మానసికలోపముచేల హుమర్చుకోవు; ఆ
హా ! కులవర్ణితంబులను నచ్చనగాయలు జేయనేర్చు వి
ద్యాకలనంబు నేర్చుకొను మయ్యది నీ వను వ్యక్తి నుండెడున్. 457

ఉ. నీ వనుకున్న దివ్యమహనీయపదంబులు స్వర్గలక్ష్మికిన్
గావు పదార్థసంచయలఁ గాంచి రహస్యనిమీలితంబులై
కేవల కల్పనాస్పద వికీర్ణకలాపకృతప్రవృత్తి నా
నావిధవస్తుసంగమ వినాశనమైన విముక్తి నిచ్చెడున్. 458

ఉ. నీవలె శాస్త్రవాదములు నేర్చినమేము ను జెప్పనేర్తు మా
ప్రోన్నత పదార్థసంపద ముత్తోభయదం బయి స్వప్రయోజనా
భావము నీమనం బయిన సంభక్త్యశాంతకాంతిపీఠికిన్
పావలమందు బోఁబడి మతంబు హితంబు పరిత్యజింతునే. 459

ఉ. నీవును మేము నొక్కటనె మేర్పడనే గనుమంటి నందులో
నీవు జడస్వభావమును నింద్యము లైన నిషేధవస్తువుల్
కావలె నందు నైహికము కామ్యములన్ విడనాఁడి యందు నం
భావిత మైనతేజమును బట్టుము నిష్ఠుఁడ వయ్యె దన్నిటన్. 460

ఉ. ఆసవమున్ వధూటియు విహారవిలాస సరిత్తటాకసం
వాసిత సౌధపంక్తి పరివర్తిత గానకళైకసాధనో
పాసిత భాసమానములు ప్రాయము పోయిన నందమయ్యనా
యాసలు నీరసంబు లడియాసలు భగ్నమనోరథంబులున్. 461

మ. మధువున్ మానము మాని నీరతము నిమ్నత్వంబులున్ యోగికిన్
విధియున్ పెద్దనిషేధమున్ గలవిగా ద్వేషింపవా దందు రా
పథమున్ జెల్లు నకే గుణత్రితయముల్ వర్జించినన్ గాని యీ
యధముల్ నేరరు తత్త్వమార్గము విశుద్ధార్థంబులన్ గాంచఁగన్. 462

శా. ఎన్నోప్రాణము లెన్నొజీవులు ధరిత్రీగర్భమం దేగు నం
దున్నారో మఱి లేచిపోయినవో యేమో చెప్పఁగాలేము మే
మన్నన్ జీవికి శాశ్వతత్వమును విద్యాతత్త్వమున్ నేర్పి ని
ష్పన్నంబైన పథంబు గూర్చుటకు శక్తిన్ జూతు మెల్లప్పుడున్. 463

ఉ. పెద్దమెలుఁగు వాలుపక పేరుకముల్ పెకలించునట్టు లీ
మొద్దులు కూయుచున్న నవి మోక్షమునొందుట యెప్పుడోయటం
చద్దిస్వదగ్ధమై యనలమందు జడత్వము వాసెనేని యా
పొద్దు స్వకీయతేజ మవరోధము జెందని శాంతి వచ్చెడున్. 464

మ. ఉపవాసంబు తపస్సమాధి జపసంధ్యోపాస్తి యధ్యాత్మశా
స్త్రప్రపాఠప్రతిపాదకంబయిన దివ్యజ్యోతిన్ వీక్షింపఁగా
నుపయోగంబులు కావు జీవుని శరీరోన్మాదమున్ మండి లా
గి పరబ్రహ్మనుగాఁగ నిన్ను గను యోగంబ్రేమ వీక్షించెమున్.

ఉ. జ్ఞానము నిశ్చయంబ తెలిసి కర్మల డించి తపోయశక్తి వి
జ్ఞానముఁ బరతత్త్వము గుణప్రతిపాదకమైన ప్రకటిన్
ధ్యానసుయోగ లోకనము భావమునాలిత బ్రహ్మతత్త్వ మీ
వేనను తెల్పితెమ్ము సతేంద్రియముల్ గనుపించునట్లుగన్. 466

—* మానవుఁడు *—

చ. అణుమయ మీప్రపంచకము నం జవి మాఱి మనుష్యరూపమై
యణువులనే గ్రహించునది యన్నముగాఁ బురుషుండు వానితో
నణఁగిన స్వస్వరూప మగునట్లు గ్రహించును నామహాత్మలో
తన మహనీయమైన స్వపదంబును గాంచు నదే విముక్తిగన్. 467

ఉ. సాధనఁ జేసిచేసి తనసంగతి నేరక పెద్దకాలమున్
గాథలఁ జెంది పూర్వకృతకర్మల బాసెదుతో ప్రియుఁ గాన క
య్యో! ధనదారలన్ మఱఁగి యుర్విని బాసి నశించిపోవు నీ
బాధలు నెన్నినాళ్లు బడవచ్చునో భ్రాంతిని తన్ను గానక. 468

ఉ. ఈశ్వరు నేలకో వెదకె దీ వతఁ డీసచరాచరంబులో
శశ్వదనూనతేజమునఁ జక్కఁగఁ గన్పడుచున్నవాఁడు నీ
విశ్వము వాఁడె వాఁడె మనవిశ్వము గావున చింతలేదు నీ
శాశ్వతమానవత్వ మరచాటున నున్నది దానిఁగూర్చుమా. 469

శా. ఆలోచించెద వేల నీ ప్రకృతిలో నత్యంతకల్యాణ వి
ద్యాలావణ్యము గల్గునో స్వయముగ కాయజ్ఞానమే క్రిందిమె
ట్లాలోకింపఁగ నేయు దైవము మనుమాహాత్మ్ నేయఁగాఁజెల్ల దే
వేళన్ వ్యక్తి ఘటించు మానవము కత్యుత్కృష్టరుచందంబునన్. 470

శా. అదిగో ! సంతతక్రమాక్రియలంబుల నిబద్ధాసక్తి వర్తించు సం
పదలన్ పర్యవసాన మెయ్యదో ఫలాభావంబు వర్జింప ద
గ్గది కాన్పింపదు కాని నానావిధముల్ కర్మానుగుణ్యంబులై
కదియున్ గావున మానవుండు విధి ధిక్కారింపఁగానేర్చునే. 471

శా. నక్షత్రంబులఁ బుట్టుమానవుల తన్నక్షత్రసంచారమే
సాక్షాన్మానవజీవనాటకముగాఁ జ్యోతిష్యముల్ వ్రాసిరా
దీక్షన్ మర్త్యుఁడు కీలుబొమ్మ యగుచో దివ్యత్వమున్ వ్యక్తి సా
పేక్షంబై జను బంధమోక్షములు మృద్వీధుల్ వితర్కించినన్. 472

ఉ. మానవుఁడై లిఖించునది మంచిరసాన్వితవాఙ్మయంబు వి
ద్యానవకావ్యపద్ధతుల నందఁగవచ్చును గాని బ్రహ్మవి
జ్ఞానపరంపరం బయినసంగతి దానికదే స్ఫురించి యా
నా నని వచ్చి చెప్పును పరాపరమర్త్యరహస్య మారయన్. 473

ఉ. మానవజన్మ మంచి దని మాటికిఁ జెప్పుచునుంద్రు గాని యీ
మానవజన్మ కెన్నియవమానము లున్నవి ముప్పు లున్నవీ
కానల నెల్ల దాటి కుతుకంబున బంధమువాసి వాసిమై
జ్ఞానపథాన నీశ్వరుని గాంచినఁగాదె కృతార్థు లాప్రజల్. 474

—* గురువు *—

గీ. రామునకు వశిష్ఠుఁడు బలరామకృష్ణు
లకును సాందీపుఁ డారసూల్స్వామి కరయ
గేబ్రిలును విద్యనేర్పె రాకీలు తెలియ
లేనివారలు జ్ఞానంబు లేనివారు. 475

గీ. బోధకునిబట్టి జ్ఞానావబోధమైన
శక్తి యేర్పడుచుండు స్వశక్తి వలన
నేమహావిద్య రాఁబోవ దెవనికైన
ఆర్యయును నేర్పవలసె నధ్యాత్మవిద్య. 476

గీ. ఎవరిశిష్యులు ననురాగ మెసక మెసఁగ
ప్రాణముల నిచ్చి మతము కాపాడినారొ
ఆమతంబులె నాదర్శ మయ్యె ధరణి
తక్కినవి సిమ్నలోకాలఁ ద్రొక్కఁబడియె. 477

చ. అల మనసూరు నేన హరి నంచు వచింపఁగ నాఁటిరాజు వి
హ్వలమతి కూడదంచు కబు రంపెను గాని నతండు మానలే
దలిగి నృపుండు వాని నురియం దిడె కాని యతండు బ్రహ్మగాఁ
బలుకుట మానఁడయ్యె నదె భక్తిస్వతంత్రత నాత్మశక్తియున్. 478

—* నింద్యులు *—

చ. నిజములు చెప్పినప్పు డవి నింద్యములైనవిగా గ్రహించి యీ
ప్రజలు వివాదవీచికలపా లయి నేరక కుమ్ములాడుచున్
రజమయిపోదు రాతెఱవు గానక నీస్వపదంబు ముక్తి నిన్
విజయ మొనర్చునట్లు ఫలవిశ్రుతి గాంచుము తప్పకుండఁగన్. 479

చ. గజము పలాయనంబులను కారణకార్యము మిథ్యలన్న నా
నిజము స్వయంప్రభావులకు నేర్పెడుపాఠమె కాని లోకమం
దజగరలక్ష్యభక్ష్య మకనాశనస్వలాభము మాటుచేసి యీ
ప్రజ మిష లల్లు వానిని ప్రపంచము మెచ్చెడు వాస్తవంబుగన్. 480

ఉ. మావిషయంబు చెప్పుమను మాపుమ రేపును నిందసేయు మీ
భావము మార్చికొండు హరిభక్తిఁ గన్న తపస్సమాధిలోఁ
ద్రోవ నెఱింగి యానెపముతో పరమాత్మను గాంచి రేని మా
త్రావును జేరుకొందు రిఁక దాఁగొనఁగా తెలమేది రోదసిన్. 481

మ. గురులన్ భక్తుల నిందజేయుదురు పుర్గుంబోలు దుష్టాత్ము లా
మొఱుగుం గుక్కలనోళ్ళు కట్టుటకు నేమో పెద్దకార్యంబు గా
దరయన్ దీక్షముజచ్చుపుర్వు లన దహ్యం బౌదు రాధ్యాత్మత
త్త్వరహస్యం బగుశక్తి చూపినఁ గులధ్వంసంబు గావింపదే. 482

ఉ. భగవంతుం డొకమానవాకృతిని సంభాషించి సాష్టాంగ మొ
ప్పఁగఁ గావించుఁ డటంచు దేవతలతోఁ బల్కన్ 'అజాజీ' లొగిన్
జగడం బాడెను పూజ్యుఁడే నని యదే సైతానుగా వాని మా
ర్చె గురున్ మారొక్కనువారు పాతకులుగారే యేకళల్ నేర్చినన్.

ఉ. క్రీస్తును గన్నతల్లి పరికింపఁగ శంకరుఁ గన్నతల్లి జో
రాస్తరుతల్లి యార్షకులరాశిని గాంచినతల్లు లెల్లరున్
నిస్తులపుణ్యశీల లవినీత లటంచును పావు లాడినన్
వాస్తవ మందు వారిగుణవర్తన చెప్పక చెప్పు పూతమున్. 484

—* ఆత్మోపదేశము *—

ఉ. బంధము మోక్షవాంఛ నిడవచ్చును మోక్షము బంధవాంఛ నం
బంధము పెట్టుకోదు భవబంధము వాసినవాడు వాంఛ గా
ఢాంధతమస్సులో వెలుఁగుచుండు ముక్తకరసానుభూతి ని
ర్బంధము లేని యామృతరాశి యక్షేష్యను చుండు రేయెడన్. 485

చ. నరకము స్వర్గమున్నది జనప్రకరంబులు పాపపుణ్యముల్
బోరయఁగ రాజకీయములఁబోలెను నీయధికారు లెచ్చు చె
న్వారు కికురింతు రిరుధిరవాక్కని మానవుఁ డొక్కనావనై
నరకము స్వర్గవిభులఁ గనన్ జనునే యని సంఘటించినన్. 486

గీ. చిత్రలేఖకుఁడా ! నీవు చిత్ర చిత్ర
మైనబొమ్మలు వేసి వ్యాఖ్యాతి నగును
పొందుచున్నావు గాని నీ బొమ్మవేసి
చూచుకొనవేమి నీలోని సోయగంబు. 487

చ. కవితను నీవు చెప్పెదని గర్వము జెందుచునుంటివేమొ యీ
కవిత చరాచరప్రకృతికై మొనరించెద రేసు ముంబు నీ
కవితను జూచి నవ్వును పికంబు కుహూ యని వెక్కిరించు ను
త్సవము కళావతంసచ మని చాటును మానసికంబు నచ్చెలీ! 488

శా. ఆలోచింపుచు త్రాళ్లపేనుచును భూమ్యాకాశమధ్యంబునన్
వ్రేలాలన్ జనుచుంటి వర్ఖకునిగా విశ్వంబు నీ చైదముల్
వేళాకోళమునేయు నం చెఱుఁగవో విభ్రాంతి విజ్ఞానికా
బోలన్ జూచెదవా! జడప్రకృతి మున్ బోనాఁడు మేనాఁటికిన్. 489

శా. మైరేయంబును ద్రవ్విబోఁడి దొనఁగన్ మైకానవిశ్వంబు శృం
గారాగారముగా వినోదమతివై గానంబు గావించు వ
య్యా ! రాగాలు విశోకవాలముల ప్రత్యుత్థానమున్ జేసి నీ
తీరున్ దప్పున చాటు కాలనిహతిన్ విస్మృత్తి పోరాలఁగన్. 490

ఉ. కోకిల కంఠమెత్తి తనకున్ గలగానరసంబు యాగి కా
లోకనమైన తిన్మరళిలోఁ గలపన్ దలపెట్టిగాని యా
మ్రాకు చిగుర్చుదాఁకఁ దనమాధురియేరుఁతోడ పాతి చీ
కాకు వదల్చు నంచు తన కాకలికాస్వర మాపచ్చునే. 491

—* హంస *—

శా. ఆధారాదికచక్రషట్కమున సోహంవాదపాఠంబు వి
ద్యాధుర్యంబుగ పాడనేర్చునెడ బ్రహ్మోత్సవంబు రూపించు నా
నాధికాంధకార తమోనివృంతవిగళన్నాదంబు పోకార్చి జ్ఞా
నాధిక్యంబగు తేజ మేర్పడును బ్రహ్మానందవారాశి యై. 492

శా. హంసన్ జైకి మరల్చు నాతెరవు సంధ్యావ్యాహృతుల్ దోఁచఁ బ్ర
ధ్వంసాభావము ప్రాగభావ మనుచున్ దర్శించు తల్లక్షణో
త్తంసంబైన నుపాధితేజమున ప్రత్యగ్లీనమై కుండలిం
హింసన్ బాపి సుషుమ్నలో వెలుఁగు నూహించున్ గళాలోకమై.

శా. హంసన్ జక్రములందు దిప్పిన రహస్యం బౌసుషుమ్నాంతరో
త్తంసంబైనవెలుంగు వచ్చి నిశిలో దాగొన్న జీవస్వరూ
పాంసన్ గాటుకపట్టియున్న మతి నత్యంతంబు త్రైగుణ్యవి
ధ్వంసంబున్ బొనరించుచీకటి ప్రభాతంబట్లు మాయించుచున్. 494

క. హంస సహస్రికంబు హృదయంబునఁబట్టి సుషుమ్న నెట్టియు
త్తంసతరేచకం బెసయ ధారణయం దలపూరకంబుతో
హంసను చక్కఁబెట్టి తనయంద లయంబగు దృష్టి నిల్పి వి
ధ్వంస తమోనికృంత నిరతం బగు నిర్గనవచ్చు దృష్టిగన్. 495

శా. ఈహంస న్నిలలంబుపై నిలిపి తద్దృష్టిన్ సహస్రారమం
దీహాత్వంతము త్రెంపి చేసి యవధానిన్నామముల్ మోదియ నం
దూహన్ మార్గ్రమున శంఖమారమున తేజోద్భారకం బైన పౌ
త్యాహారంబు హారంబు వచ్చునదె నాదాయామమై మానసున్.

శా. హంసన్ శ్వాస మరల్చి యాతలఁబునం దాలక్ష్యభావంబు ను
త్తంసం బైన సుషుమ్ననాళమున చైతన్యంబు సంధించి వి
ధ్వంసాపాప్తి సహస్రమం దెగయు నాదం బందు గీతార్థముల్
సంసక్తిన్ వినిపించు కిన్నెరవధూ స్సంగీతగానంబుగన్. 497

క. సోహము హంసనాదమున శోభితమై యలరేచకైక నం
దోహము పూరకంబున నధోముఖమై జని యోగచక్రముల్
కూహకమైనమార్గమునఁ గూడి సమానముదాఁక లేచి యూ
వాహనఁ దెచ్చి కుంభకమువంక మరల్చు సమాధిసిద్ధికిన్. 498

శా. ఈషట్కంబును గానుగెద్దువలె నెంతే దిక్కు నీహంసయుం
దీషన్మాత్రము మార్పువచ్చిన గళస్మృత్యాత్రిలో నీరు త
త్పాషాణంబులఁ జిందుకై పడి ఘటపాత్రంబముల్ పోయి గ్రా
గ్దోషంబుల్ హరియించుపూరకముతోఁ గుంభించఁగాఁగల్గినన్. 499

శా. ఆషట్చక్రములందు హంస నటు బాహ్యాభ్యంతరంగంబులం
దీషద్రేచకపూరకంబులను నెంతేఁ దోఁచు వృద్ధి క్షయా
ద్వేషం బైన రథాంగ మీతనువు నుద్వేగంబు గొంపోవు నా
శోషన్ మార్చి సుషుమ్న లోవెలుతురున్ శోధింత్రు కుంభించుచున్

ఉ. ప్రాణము లైదు చక్రచయము మాఱు శరీరకళావ్రపంచ వి
న్నాణములైన జాగ్రత మనస్సు స్వమాయను సంచరించు ని
ర్వాణసమాధి జీవజడభావములన్ విడిపించు నందు గీ
ర్వాణులు కీర్తిగీతములు పాడఁగ వాసను లేపు సిద్ధుఁడున్. 501

ఉ. చక్రము లాఱు రేపగటి చాలు శరీరరథంబు తిప్పి ని
ర్వక్రప్రధాన హంసయను పగ్గము లుంచి సహస్రపద్మ సం
ధిక్రమమైనసోహమ రతిన్ రవిగన్న వికాసమొందు నా
విక్రమమున్ సమాధిని పవిత్రతఁ గూర్చును యోగసిద్ధికిన్. 502

ఉ. ప్రాణము మూలబంధమునఁ బట్టి సహస్రముదాఁక నెట్టి యం
దానెడు వెళ్లుచక్రముల నాఱిటి త్రిప్పివకుండలిన్ ద్వినా
ధీనము నౌను నాఫణము త్రిప్పి యదల్చిన కంటిపాపలోఁ
గానఁగ నౌను జీవుని నిగారము నీశ్వరరూపభావమున్. 503

శా. ఆచక్రంబుల నాఱిటన్ దిరుగు నీహంసిన్ విరాజిల్లు త
ద్రోచిష్ణుత్వము నూర్ధ్వమై యెగసి దృగ్రూపంబుగా మాఱి యా
వాచాగోచరమైన జీవవిషయవ్రాతంబు బ్రహ్మంబుగాఁ
దోఁచున్ జీవసమాధిప్రాణములలోఁ దోతెంచి విశ్వాకృతిన్. 504

శా. వేదాంతార్థము భైషజంబును కళావిధ్వంసమార్గంబులో
రా దేమాత్రము ఖౌతికం బిదియు నిర్వాణంబు స్వారాజ్య దృ
శ్యాదం బియ్యది తార్కికంబులను ధిక్కారించు నీతత్త్వమం
దే దివ్యత్వము గల్గుచున్నది మహాంధీభూతరాహిత్యమై. 505

మ. హృదయాకాశమునన్ ఖగోళములు నెన్నెన్నో విడంబించు ద
ద్హృదయం బేమిటొ తోఁచ దీప్రకృతియం దేమో విశేషించు త
త్పదమం దాహృదయంబు లేదు సురలోభాసిల్లు నీహంసలో
నుదయంబై యమృతత్త్వమిచ్చుహృదయోద్యోగంబునూహింపఁగన్

ఉ. ఏరును దాఁటలేరు త్రిగుణేప్సితమైన జడత్వబుద్ధి వం
దారెదు మాయలోఁ దమసు దాఁటి పరాపరశక్తి శూన్యకా
సారతటంబునన్ దిరుగు సాధనచేత గ్రహించి దానిచే
ధారణచేసి హంస నవధారుము గాంతువు చక్రషట్కమున్. 507

ఉ. ధారణయందు హంస నొకతట్టున నిల్పి సమాధియందు నోం
కారము పాడు ప్రాణ లయకారము మాటున దాఁగియున్న నీ
చారు సువర్ణరూప మపచారములన్ విడువంగఁబోకు మా
దారి సమాధిజీవునివిధంబు నెఱుంగుము నీశ్వరాకృతిన్. 508

ఉ. ఆరయ బ్రహ్మరంధ్రము సహస్రము గాదు శరీరకోశ మా
గారము ముక్తకంఠ నయగారము వీడినహంస యోగికా
కారము దాల్చిపోవు నధికారము వచ్చును దానియిక్క నీ
తీరు నెఱుంగ కీతనువు తెన్నవబోధము సేయు టొప్పునే. 509

ఉ. ఈ యజపాజపక్రమము నేరు నెఱుంగరు దీనియందు పూ
జాయసమాకం బయిన చా లొక టున్నది దీనియందు మై
రేయముకన్న మైకమగురీతి ఘటించెదు కుంభకంబులో
నాయువుపట్టు కుండలిసహస్రము నెట్టినవచ్చు చిత్కళల్. 510

ఉ. పాదము మూలమంట కుడిపాదము నేరుగనెత్తి హంస త్రై
పాదికమైన నాళ్ళను నుపాసన జేసి సుషుమ్న కుంభకా
పాదనచే మహోదరముపట్టి కలంచి తదేకదృష్టి హం
సోదయమా తెఱం గుదయమొం దతితీక్షను జూతు వీశ్వరున్. 511

ఉ. ఆయువు చిన్న దందువ శతాధికవత్సర ముందు త్రోవ యీ
కాయము సిద్ధి కాఁగలుగు కల్పము హంస సుషుమ్నఁ బెట్టి మై
రేయము బోలు నాయమృతరీతి సహస్రము నందు లాగి హం
పీయపథస్థజీవిత విస్తీర్ణతఁ బాయుము సిద్ధి వచ్చెదున్. 512

ఉ. నాలుగువాకిళ్ళఁ జొమ్ముకొనసమ్ముల జేర్చి విరాళిఁ జెందియే
జోలికిఁ బోక శాంతమతి ప్రాకృతుఁడు సోహము పాడి తేనియా
చాలున నుండె కొట్టుకొనఁజాలును వాలిన చక్రిషట్కముం
దోలి మరల్పఁగా నవి మహోన్నతి గన్నదు జీవగేహమున్ 513

— * నీవు * —

ఉ. ఆదిని నీవె యిప్పుడు ననాదిని నీవె చరాచరాత్మకా
పాదిత మైనసృష్టియు నిపాతనితాంతపదార్థరూపవి
ద్యాదయితాద్వితంబగు నజాండము నీవె నిజంబు నీనవో
న్మాద జడానుభూతి పిడనాఁడుము బంధము నాసె వాయెడన్. 514

ఉ. నీవు నిజంబుగా మారివి యీశ్వరరూపుఁ డవవ్యయుండ వం
చీవు నెఱింగి యాయెఱుక నేప్రకృతిత్వము బాసి వేరుగా
భావనఁ జేసి చూచునెడ వ్యక్తిగతంబుగ నీవు దోఁచు నా
త్రోవయె తన్ను తా నెఱుఁగురూఢి యదే యమృతత్వమిచ్చెడున్.

ఉ. నీవును నీవుగా నెఱిఁగి నీ వయినట్టితెఱంగులోన నీ
దేవునిఁ జూచి యాదివిని తేజముతోడను మేళవించి నీ
భావము మార్చి లోకపరిభావిత దివ్యపదంబునందు నీ
స్థావర మున్నదన్నపదనందున నిన్ గను మచ్చటచ్చటన్. 516

శా. నీయైశ్వర్యము నీమహావిభవమున్ నీవెంటరానేర దీ
మాయన్ వీడి మఱెందు బోయెదవు నీమార్గంబు నూర్ధ్వాపర
ప్రాయంబై నది నిమ్నలోకనిచయావాసంబుగా నున్నదా
యాయూ సెవ్వరుఁ జెప్పలేరు మఱి నీయర్థంబు వ్యర్థం బగున్ 517

ఉ. ఎందుకు నీవు పుట్టితివి యేమిగడించితి వింకమీఁద నీ
వెందుకు నుండఁజూచెద వదే మృతి కోరలు విప్పియున్నదో
మందుఁ డహో యిగా బ్రతుకుమార్గము చూఁడుము మాకు సృష్టియా
యందమునందు లీనమయి యాత్మ నెఱింగి మృతిన్ జయించుమా.

ఉ. ఇచ్చట నీ వదేపనిది యీశ్వరరూపరహస్యమును నం
వచ్చయు నైన నీమనసు వాసి యభేదరసానుభూతి కా
వచ్చు స్వతంత్రభావముచు బాహ్యము లైనవెలుంగులందు నీ
వచ్చపడన్ వెలుంగెదు స్వదాత్మ యదే యమృతత్వ మొందెదున్.

శా. ఎన్నో మాఱులు పుట్టి చచ్చి చెడి యెన్నెన్నో ప్రపంచంబులన్
ఖిన్నత్వంబు విచారమున్ గడిపి యిక్కట్లైకజన్మంబులో
భిన్నంబై పరిపక్వ నాటకకళాభిజ్ఞానసంపత్తిలో
నున్నావు నీవు నిజంబుగాఁ దెలియ కేకున్నన్ వృథాపుత్తువే. 520

ఉ. ఆసనముల్ మహామహిత మైన తపస్సులు సాధనంబులన్
గాసిలనేల నీనిజము గాంచిన నీయెడ నీశ్వరుం డదే
వాసము చేయు నీమరుఁగు వాసిన మోక్షము లేదు నష్టరో
ర్వాసము జేసి నీమనసు పన్నము లాగెదు కీలెఱుంగుమీ. 521

ఉ. చెప్పము నీస్వతంత్రతను జీవితమందు రహస్య మంతయున్
జెప్పము జెప్పరానివియు చెప్పము చేతనరూపకంబు లై
తప్పులుజేయు జీవతతి తత్త్వ మెఱుంగనివారు తప్పులన్
గప్పఁ బ్రయత్నముల్ సలుపు గాని మహాత్ములు దాయ రెప్పుడున్

చ. ఎవరికి వారు వ్యక్తిపద మేర్పడ నేవొ స్వతంత్రభావముల్
దవిలి రసానుభూతి నమృతత్వము శాశ్వతమైనపేరు నీ
భువినిఁదునట్లుఁగా దివికిఁ బోయినలోపము మార్చ్చరేని త
త్త్వవిమల జీవితావధి వృథాయగు మందత చెల్ల దెప్పుడున్. 523

ఉ. చెప్పఁగ నీకుఁదోఁచినవి చేసిన చేయకపోయినన్ నిజం
బెప్పుడు మన్నుకొట్టుకొని యేఁగదు మాయతమిన్ మనస్సు పైఁ
గప్పిన మేలిముసుంగులు తెగన్ దెగఁగూర్చు మృణాళి కన్నులన్
విప్పక మూసుకొన్న రవి విప్పిన నైవడి విచ్చుచీఁకటుల్. 524

చ. నిజముల యీశ్వరున్ గనిన నిర్గమనంబులు నున్న వెప్పు డీ
గజిబిజి ఏడదో యపుడెఁ గల్గు వెలుఁగు విలాసభాసురో
ద్విజితమనోవికాస మది విహ్వలశాంతి యఘాతికంబు భూ
రజముగనో నగంబుగనొ రాజిలిముక్తినిఁ గాంచఁగావలెన్. 525

చ. ప్రతియణువందు నీశ్వరుని ప్రత్యగభిన్ననిజాత్మతత్త్వ మా
గతిఁ గనుపింపుచుండ గుడిఁ గట్టి ప్రవృత్తిని మృత్తికాశిలా
ప్రతిమల నేలఁ గొల్చెదవు బాహ్యములైన నిమిత్తముల్ మనో
గతములు చేసికొమ్ము తనకన్నను దేవుఁడు లేఁడు నెచ్చెలీ. 526

ఉ. చేయుము చేయఁగల్గినవి చేసినవెల్ల ఫలంబుగాంచఁగా
పోయిన పోవనిమ్ము విధి పోయినరీతిని పోవుకర్మ యే
దో యని వార్యకార్యకల నోజ్జ్వలమై పరువెత్తుదీ నికిన్
బ్రాయికమైన శాంతియుతపాకము లేదు సహించు మన్నిటన్. 527

శా. ఏకాంతంబును నిశ్చలత్వమును సంప్రాప్తిన్ విడంబించు న
ల్లే కొద్దోదినమందు నేర్పడఁగ నొంతేఁ జూచి యాలోన నా
లోకింపందగు యోగమార్గము నిధిధ్యాసాప్తచిత్తంబుతో
నాకాశంబును నాకమున్ సుధయు నధ్యాత్మంబు రూపింపఁగన్. 528

ఉ. ఔనని కాదటంచు పరిహాసకమైన పదంబునందు నీ
మానస ముంచఁబోకు నొకమాటనె గట్టిగ విశ్వసించి నీ
వైన తెలుంగు నీశ్వరునియందు లయంబొనరించి తత్పర
ధ్యాననిపీయజ్ఞానరసమం దమృతత్వము నేకరించుమిా. 529

శా. ఎన్నోన్నిమాఱులు పుట్టి చచ్చి చెడిమె న్నెన్నోవిచిత్రంబులం
దున్నానంచు నెఱుంగు దీవు మఱి యీయుష్మద్వి విస్మ్రంచితే
నెన్నా ళ్లౌనొ ప్రభాతభానుర మహాస్వేచ్ఛావిహారకిరణా
చ్ఛన్నం బైన మనుష్యజన్మ మిపుడే సార్థక్యముం జేయుమీ. 530

శా. ఏదోపద్ధతి నాశ్రయించి యది యెంతే నిక్కమం చూరకే
వాదింపం జనకింద్రియంబులను జీవత్వంబు దేహంబు నా
పాదింపం దగు నీమహాప్రకృతిసంబంధంబు పోనాడు ది
వ్యాదర్శంబు ఫలాప్తి నొంది యమృతత్వంబుం దనూహించుమా.

చ. తెలిసినవారు నేర్చి తనతెల్విని నీశ్వరునందుఁ జేర్చి సొం
పలరఁగ మెట్లనెక్కి తనయందమృతంబును మన్ననస్వర్గముం
వెలుతురుఁ గాంచినారు చెడి వెంగలి కైనడి మీనమేషముల్
జలచరభూచరంబులను సాటువులాడుచు పోయె దేటికిన్. 532

ఉ. మానవుఁ డెప్డు పూర్ణుఁ డనుమాట నిజంబని నమ్మఁబోకుమా
మానవదృక్పథంబు జడమార్గము నీశ్వరునందుఁ జేర్చి వి
జ్ఞానసమాధిలో తెలివిఁగన్న తపస్వి కృతార్థుఁ డామహా
స్థానరహస్య మీనవెడు తాళములోఁగల దర్థపేటికన్ 533

ఉ. నమ్మకు నేరి నెల్లరను నమ్మ నిజమ్మన నచ్చెనేని వ్య
ర్థమ్మపవిత్రజీవితము గ్రాలనివారల ప్రేమ్మమ్మ లో
కమ్మ స్వలాభ మందెనయు గావునఁ జెల్లుమృగాలతోడ న్నే
హమ్మ గడించి డించి "పరహాసు"ని కైనడి బుచ్చుకాలమున్. 534

చ ఇదియొక నాటకంబు ప్రజ ప్రీతికై స్వీయచరిత్రఁ బాడుచుం
తుద మొదలేమొ నేరక నధోగతిపాలయిపోవుచుండిరే
సదనము బాసివచ్చిరొ ప్రశాంతమతిన్ దలపోయరా మహా
పద మిదె యిందె నిల్చెదవు స్వర్గము మోక్షము వేరయున్నదే. 535

చ. బ్రతుకు దినాలు నిక్కముల నెంచుబల బాధల శోకమోహానం
గతములు రిత్తప్రశ్చెదవు కాలము కావలెనన్న వచ్చునే
మతిని మరల్చి మోద మహిమార్గము స్పృక్షణమందు బెట్టి త
ద్గతిని త్వదీయమర్మముల గాంచుము నీశ్వరుడం దుచునెంచుచున్.

ఉ. కాగితముల్ కలంబులును కాదన కెన్నోతపాలుఁజేసి ది
వ్యాగమముల్ లిఖించినవి యాగతి నీవు తపంబుఁ జేసి వి
ద్యాగమనంబుచేతఁ బడయుం దగు నీ వను బ్రహ్మతత్త్వసం
యోగము ముక్తి యెల్లరకు నొక్కటె సృష్టిజడత్వ మారినన్. 537

చ. విధియు నిషేధముల్ త్రిగుణవిహ్వలమైన ప్రపంచవాంఛలం
దధిగమనంబులై వెలయు నందు నిజం బగుశాంతి లేదు నీ
పథమున నీశ్వరప్రకృతిపద్ధతులన్ విడదీసి చేసి నీ
కధికము నీచ మన్న దొకటైన గనంబడ దేది కాంచినన్. 538

ఉ. వట్టివి కల్లబొల్లులు ప్రపంచకవాఙ్మయమందు పేరులన్
బెట్టి రచించినా రవి వివేకమతిన్ విడనాడి నీవు నీ
యట్టి యథార్థరూపమును నాత్మగనిల్పి స్వరూపనిర్వృతిన్
గట్టి చలింప కెట్టెదుటఁ గాంచుము నీయపవర్గతేజమున్. 539

ఉ. ఏమిటి మాయ లేని దది యేమిటి యేటికి యుక్తివాద మ
య్యో మహిమాస్పదంబయిన యోగము నీవనుజీవవస్తువున్
ధీమహితుండవై పడసి దివ్యపదంబున శూన్య మన్న దే
యేమియులేదటంచు నిదమిద్ధ మటంచును గాంచు మీశ్వరున్ 540

ఉ. ముక్కలు కాద నాత్మ యని మోదముకొనన్ బనిలేదు నీవు నీ
చక్కి తపస్సమాధిని విచారణఁ జేసి రసాత్మకంబునౌ
ఫక్కి స్వతంత్రమైన దది స్వర్గముఁ గాంచును లేనిదేమొ పెన్
జిక్కులరౌరవంబులకుఁ జేరును దీనికి వాద మేటికిన్. 541

ఉ. గాథలు కట్టివేసి తనకంటె పరోక్షము నైనవస్తు వే
బోధలనైనఁగాని వినఁబోకుము సర్వము నీవుగాఁగ నం
బోధనఁ జేసి యాతెలివి ముందు వెలింగెడు వెల్గులోన నీ
సాధనపూర్తి చేసిన నసాధ్యము నిన్ గబళింప దేవియున్. 542

తే. పాట పాడుచునుంటివా పరులు వినఁగ
నీకు నీ వేల పాడి ధ్యానించవోయి
ఎవరిపాట వారికి వినిపించ లేదు
పాట తనజీవచరితనే పాడుచుండు. 543

మ. గుడిలో లింగము జంగరూపమున సేకున్ దోఁచు వెన్నాడి భ్రమ
క్కడి పాషాణముఁ గాఁగఁ జూచు విచలాకారంబు విభ్రాంతులన్
బడ శంఖంబును వేణునాదకలనన్ వర్ణించ నీగుండె వె
ల్వడ నిస్సాణముఁజేసి చాటునిజమున్ బ్రహ్మాండముల్ మ్రోయఁగన్

ఉ. నెత్తిని బాదుకొన్నటుల నిర్ఝరి నేల తరంగమాలికన్
మొత్తును సైకతాన నొకపొంతను గల్లుగ దీర్చు వానిలో
నుత్తమముల్ ప్రభాతముల నోర త్రికాలముఁ జెప్పు నందు నీ
చిత్తము ప్రస్తరించు నెడ సిద్ధుఁడ వయ్యెద వాత్మశుద్ధిగన్. 545

ఉ. ఏపనినైనఁ జేయు మది యెప్పటికైనను పైకివచ్చినన్
బాపముఁ జెందరాదు పరవంచనయందు స్వశక్తి జీవితా
రూపము మాసిపోవు నపురూపమహత్తరయోగమార్గ మి 546
ధ్యాపరతంత్రమైన స్వపదంబు జితేంద్రియు మైనదారయన్.

ఉ. జాగ్రతయందు స్వప్నమును జాగ్రతయందు సుషుప్తియున్న నీ
యుగ్రతనూవికారవిభవోజ్జ్వలమైన స్వశక్తియీశ్వరా
నుగ్రహమైన నీతెలివి నూలొల్కఁబట్టి సమాధి చూచినన్
నిగ్రహమై శరీరమున నిద్ర జనించును గాంతు వీశ్వరున్. 547

ఉ. దేవుని జూచుటన్న దొక దీక్ష మహామహనీయమైన వి
ద్యావిభవంబుగాదు తను తాను గనుంగొని తానెయైన యా
తావున దేవునిన్ నిలిపి తత్త్వవశంబున సోహనాద సం
భావిత తేజమున్ బడసి బంధము వాయుట గొప్పమాటగున్. 548

చ. బయలను నీతెరన్ దెరవ వచ్చిన శూన్యములోన నత్పదా
ర్థయుత మహామహాశ్రుతరతరంబగు వెల్గు రసాత్మకంబునై
నయనములందు దోచును ననాహతమంచెను జీవశక్తి నా
రయనగు లక్ష్యలక్షణపరంబగు నీశ్వరరాజ్య మాయెడన్. 549

శా. ఈ జన్మంబున రానిజ్ఞానము మఱే దేజన్మలో వచ్చునం
చే జాడన్ వచియింప నేర్తురది యెంతే నిక్కమో కాదొ మి
థ్యాజాలంబులఁ జిక్కి సూహాలనిధి ధ్యానంబు వర్జింతు రే
తేజోరాజితమైన యీ బ్రతుకులో దివ్యత్వమార్జింపుఁడీ. 550

ఉ. ఆకసమట్టులీశ్వరుఁడు నాత్మయఖండమున ద్వితీయమై
లోకము పర్వెనన్న నిజలోపము దేవిదొ చెప్పఁబోరు మూఁ
డేకము జేసితే యొకటి కేనియు స్థానము లేదు ముక్తియిం
కేకరణిన్ లభించు నిటులేటికి యుక్తులు పన్నుచుందురో. 551

ఉ. కొందఱు పంచభూతముల కొంపశరీరము పాంచభౌతిక
స్పందితమై నశించునని బల్కుదురయ్యదె శూన్యవాద మా
చందము నిక్కమైనఁ దన పాధనచేత మనస్సు నీరుగా
నందుత్వదాత్మ యీశ్వరుని యాకృతి దాల్చును శాశ్వతాప్తికై.

ఉ. కారణ మొక్కటిన్ మఱియు కార్యము నొక్కటిగాదు కారణ
స్ఫారగుణత్రయైకసదనత్ ప్రతిపాదక నామరూప వి
స్తారఘరాప్రపంచక పదార్థము లీశ్వరజీవ వస్తువుల్
వేరులుగావు తత్ప్రకృతి విశ్రుతి వేరయి తోఁచుచుండెడిన్. 553

ఉ. సత్తునుచిత్తు మోదసహజంబులు నాత్మకుఁ గల్గెనేని యా
పత్తుఘటించు దృశ్యములు ఫక్కిగుణాత్మకమైనవన్న నా
నెత్తము శూన్యవాదమున నించు నిజప్రతిపాద తత్త్వమా
యెత్తునఁ బోవుచున్న దిఁక యేమిటి ముక్తి మనుష్య కోటికిన్. 554

ఉ. భాసురమైన నద్గపరి భాషిత దివ్యపథంబులందు వి
శ్వాసము జెట్టి యీశ్వరుని సంగతి చెప్పుటకంటె నా కళా
భ్యాసముచేత నాతని గృహంబును నాతని రూపుజూపి మా
యాసము పాపితంబున నాశను నాశముజేయు టొప్పదే. 555

ఉ. ఊహకుఁ దోఁచితోఁచగనె యుష్ణునఁ జెప్పిరి వెల్లవిశ్వమై
రాహువునైన నెట్టఁదన రారుజయధ్వజమెత్తునట్లుగా
నూహాసమర్థనీయమగునో యది కాదను భావమందు సం
దేహమువచ్చు నాజడమతిన్ మఱి చెప్పఁగలేరు జ్యోత్స్న్యముల్. 556

ఉ. రేలుబవళ్లు సంధ్యలు నరింబలె చుట్టి పదార్థచంచనో
ద్వేలము కావలెన్ బరచి విహ్వలరూపము జూపుచున్న నీ
కాలము భక్తకోటి లయకాలమువ్యాళముతీలబోలు వే
లీలల బాధవెట్టు సవలీలనెఱింగిక లంగకేయెడన్. 557

ఉ. అన్నిమతంబులున్ సమములంచు వచించుట పాడిగాదు సం
దున్న నిజాలఁబట్టి పలుతోవలు బోవుదురందు నీశ్వరా
భిన్నని జాత్మతత్త్వపరి విశ్రుత దివ్యపదావలంబ సం
పన్నత హేమవిద్యవలె వచ్చును దానికిఁ బోలవేవియున్. 558

ఉ. నేరచియుంచెదన్నవి యనేకములైనవి కావ్యపంక్తులా
భారము యోగికంబయిన వాఙ్మయమాతయు నాగమంబు లీ
తీరున పౌరుషేయములు దీర్ఘతగాంచెను నీ రహస్యముల్
నేరిచి నీవుకాదనుచు నీయనుభూతము వ్రాయుమన్నిటన్. 559

సీ. అక్షరనాంకేతి కై కమౌ విద్యల
నెల్లవారును నభ్యసింప గలరు
అవికృతకంబులు నధ్యాత్మ విద్యలైన
సాధకునకు ప్రపంచకమె చదువు
మేఘాల రేఖలు మెఱపుల చలనంబు
కదలిని సింగారునుములు నిసుక
నేల గాలికిఁగ్రాలు చాలును సెలయేళ్ల
వాలును నిజమైన వ్రాతలనఁగ
గీ. వాని చదువఁడు జగము మిూతోను మాట
లాడుచున్నదిగాఁ బ్రిమోదాప్తి వచ్చు
యోగికంబగు సిద్ధిలో నున్న తెలివు
కవియె విశ్వంబు విశ్వంబు కవినిజంబు. 560

ఉ. చేసెడు కర్మలందు తన చేతను కానివికూడవేళకుఁ
జేసెడు శక్తి వచ్చునది చేసెడు వాఁడు మఱొక్కఁడన్న వి
శ్వాసమె యీశ్వరుండు నదనత్ ప్రతిపాదక బ్రహ్మతత్త్వసం
వాసిత వాననాస్థపరి వర్తనమే నశించు లోకముఁ. 561

ఉ. ఒక్కఁడు పూజనేయుమఱి యొక్కఁడు ప్రార్థన నేయుకానలో
నొక్కఁడు ముక్కుమూసుకొని యుండును వీరలకేమి మోక్షముల్
జిక్కునో మానునో తపను సిద్ధివహింపఁగ దీక్షజేసి కై
పెక్కిన వాని చందముజితేంద్రియుఁడై కనఁ జెల్లు నీశ్వరుఁ. 562

ఉ. కోకిల కంఠమెత్తి యన కుంఠితగా నరసాప్తిచే రసా
లోకనమైన దివ్య పదలుప్తులసైతము మెచ్చనేయునా
నాకలుపాపహంబయి యనంత రసాస్పదమైన ప్రేమగా
నాకలనంబు నీశ్వరు ననంతుని బాడిన మెచ్చనేయదే. 563

ఉ. భక్తుఁడు నీశ్వరుండు విను పాటలుపాడు మనస్సులోన నా
సక్తిని వాని నీశ్వరుఁడు సంతసమొందుచు నుండు దానిలో
ముక్తియు శాంతియున్నదది ముఖ్యము పాటలుపాడి భిక్షముల్
భుక్తిగడించువారలకుఁ బోలదు నీ మహనీయగానముల్. 564

శా. కల్లుంద్రావిన కామినీవ్రజముతోఁ గ్లోలిక్ క్రీడ రా
జిల్లన్ జేసినఁ బాటపాడిన తపస్విద్ధిన్ బ్రదీపించు వా
రెల్లన్ సిద్ధులటంచు చెప్పెద రిసీ యీ హాప్రపంచంబు సం
ధిల్లన్ భౌతికమాత్మయై నెకల మృద్వీధుల్ కదాధర్మముల్. 565

ఉ. ఈజగ మొక్కలెక్కయె యి దేనిమషానకొ మాఱిపోవు నీ
యోజవినీతు లన్న విమహోన్నతనైతికమార్గ మంచు మీ
యోజనలందు దోఁచును విహారగబద్ధన్వరాజ్యకాలు క్షి
ప్రాజిత భ్రాంతి జీవసుధభాండము నేలను మోదవచ్చునే! 566

శా. కల్లుం ద్రావిన మాంస మమ్మిన మహాకాలుష్యముల్ చేసి రా
జిల్లన్ వేశ్యలఁ బోలు భార్యల వచఃశ్శృంగార రాద్ధాంతముల్
జెల్లన్ డబ్బు నురాజ్యగర్వము నదే జీవంబుగానెంచు నీ
యుల్లాసంబు విపత్ప్రవృత్తి వెత నుద్యోగించు నానాటికిన్. 567

శా. కాంతాకాంచనకామషట్కములు వికాంతిన్ విడంబించు వి
భ్రాంతిన్ జెందినమానవుండు నిజధర్మంబున్ కులాచారముల్
శాంతిన్ బాసి విచారసాగరనటత్ ఝంఝానిలావర్త వి
ధ్వాంతాధిష్ఠితనౌకఁ బోలె దిరుగున్ వ్యర్థప్రలాపాంబుధిన్. 568

ఉ. ఏది నిజంబుగా నిలిచి యిద్ధసుఖైకరసానుభూతికిన్
రాదు వచింపరాదు విధిరాయిడి కోఁడి జగంబు బద్ధమై
యేదౌవిధానఁ బోవు మఱి యేటికి దీనివిచార మాగళత్
పాదప మట్లు రాగములఁ బాసి స్వతంత్రత నిల్వఁజూడుమీ. 569

సీ. మానవుం డొక యస్థిపంజరబద్ధుండు
కామాదివిషయవర్గములనెలవు
మేఘాలమెఱుపులు మెలఁగెడుచందాన
దీనిలో తేజంబు తేజరిల్లు
ఆమనస్సత్త్వమహాశక్తి విశ్వంబు
కంపింపసేయు విజ్ఞానగరిమ
జ్ఞానసాధనజీవజనములఁ బరిమార్చి
విశ్వైకవాటంబు విప్పివేయు
తే.గీ. అప్పు డీ వెన్నరెసది యరయఁగలవు
జ్ఞానతత్త్వంబు పాఠాలుగాఁగ నేర్చి
యీగతిని జయభేరి వాయించవయ్య
ప్రజలహృదయాలు నీరయిపాఱునట్లు. 570
ఉ. కాన ననేకవృక్షములు కాయుచుఁ బూయుచు నెండిపోవు నీ
మానవు లట్లుపోయి ఋజుమార్గములే మరరాదు లోకవి
జ్ఞానముగల్గియుండినను చాలదు నిక్కము బ్రహ్మవిద్య జ
న్మానకు నేర్చుకోవలయు నవ్యకళానము పాజ్ఞనార్థమై. 571
క. కీకాటవిలో ద్రోణుని
యాకారము నేకలవ్యుఁ డనువాఁ డిడి సు
శ్లోకమతిన్ విలువిద్య ల
నేకము నేర్చె ననె భక్తినెఱిఁగించు నెడన్. 572
ఉ. ఎప్పటికైన జ్ఞాన మభివృద్ధినిజెందిన సద్గుణంబులున్
గుప్పలు తిప్పలై పెఱిగి కోవిదులన్ బొనరించెనేని సొం
పొప్పఁగ విశ్వరూపములనుండి గ్రహింతురు నిష్టసిద్ధు లీ
గొప్ప సుమీస్వరాజ్యములకున్ దలఁదన్నెడు నయ్యమీాత్వముల్.

సీ. మాయలోపల మహామహిమను దర్శించి
శూన్యంబులో జ్యోతి చూడవలయు
తిమిరంబులో నాత్మతేజంబు గాంచి యా
నెరసులోపలహారి నెఱుఁగవలయు
దేహంబులోకీలు తెలిసియు మనసును
వంచి సుషుమ్న శోధించవలయు
ఊర్ధ్వదృష్టిని పెట్టి యూహించి యా నిరా
కారంబులో నిన్నుఁ గాంచవలయు
తే.గీ. మోసపడి పాత్రములపొంతఁ బోవవలదు
తెలియక జ్ఞానగాథలఁ దెల్పవలదు
అసలుమర్మంబు మనసులో నరయవలయు
నీవు నీ వైనచోటులో నిలువవలయు. 574

ఉ. జ్ఞానమునందు మానసికసంగతు లున్నవి బ్రహ్మతత్త్వవి
జ్ఞానము నేర్చితేని త్రిజగంబులు నొయ్యన నూపివేయు వి
ద్యానిరవద్యశక్తిగల దంతలి నీనిజరూపునందు నే
దో నలుపున్న దామసిని దోలిన నీశ్వరుఁ డీవు నొక్కటే. 575

ఉ. జ్ఞానమహాఫలార్థము నిజప్రతిపాదకయోగసిద్ధ వి
ద్యానవసాధనోద్యమవిధానము నేర్పఁ దలంచినట్టి వి
జ్ఞానులు కామముఖ్యరిపుషట్కము నిర్దళితంబుజేసి తా
నైన యథార్థ మందలమనంబులయం బొనరింపఁ గాఁదగున్. 576

చ. అది హృదయానుమంగమగునట్టి యదార్థము దృష్టిగోచరా
స్పదములు దానినుండి వెలువడ్డవి మిథ్యనుబోలి మాయలో
మొదలు పురాదిపెట్టి తనముందర మోహనరూపవైఖరిన్
గదలుచు జీవసాజ్ఞ పొడఁగాంచెడువ్యక్తి యదే యెఱింగివన్. 577

సీ. అపవర్గమార్గదివ్యాదర్శమైన వి
జ్ఞానసోపానంబుఁ గట్టవలయు
యోగవిద్యానాథనాగారమున మాయ
తెరయెత్తి యీశ్వరు సరయవలయు
ఆత్మజిజ్ఞానవిన్యాసభాసుర కాంతి
శూన్యంబులో దివి చూడవలయు
ఏకాగ్రతసుషుమ్న నెనసిన తెరవులో
సోహనాదాప్తిని సుస్థిక్కవలయు
తే.గీ. జీవచైతన్యమును మార్చి చిత్త మేర్చి
దృక్కునార్చి నాహోజ్యోతి తేజుగూర్చి
చీఁకటి వెలార్చి జగము నిర్జించవలయు
జ్ఞానసిద్ధుఁడు లోకవిఖ్యాతుఁ డగుచు. 578
ఉ. జీవితమందు నొక్కకరు చిత్రవిచిత్ర వివేకతత్త్వపుం
దోవలుదీసి తేజ మను తోయధిలోపల తేలిపోవు మీ
నావల నీశ్వరుండను ఘుస్థలికిన్ నడిపించి చేరలన్
దావ్రుఁడు నిండుప్రేమను సుధారసధారలో వారి పూరమో! 579
తే.గీ. కర్మవాంఛలఁ జెడక నిష్కామకర్మ
ధర్మనిరతిని జ్ఞానసాధనము జేసి
యీశ్వరుని జ్ఞాని నాత్మ దర్శింపవలయు. 580
తన యభివ్యక్తిగాఁ బ్రతియణువునందు
ఉ. ఏదియు నిల్వలేదు తుద కీగతి మచ్చలువర్ధమానసం
వేదరిలేనిదుఃఖముల నీశ్వరు గాంచి తరింపనూహలన్
వేదన లొందు చుక్కెదురు వీడనిరాగి యుమస్సు లశుద్ధా
రాధయితంబులై పిలుచురాత్రులయందు లయంబు నొందఁగన్. 581

ఉ. ఇంతులకున్ దరిద్రులకు నీశ్వరుఁ డన్న మతంబు లన్న వే
దాంతము లన్న నెంతొ ముద మంచు హసింతురు భావతార్కికుల్
తంతుల సాలిపట్టువలె దాటగ లేరు దురాశ దుఃఖదు
ర్ధ్వాంతభవాంబురాశి నిఁక వంచన యేటికి విచ్చిపోవఁగన్. 583

—• తపస్సు •—

శా. ఏదో గొప్పయదార్థ మీతపసులో నీ జ్ఞానమార్గంబులో
భేదం బొందకనున్న దీనిజముపై నోష్ఠిక్తి నూహింప ది
వ్యాదర్శంబయి జీవరూపమున నధ్యాత్మైకతత్త్వంబుగాఁ
బ్రాదుర్భావము నొందునయ్యది తమిన్ బోఁగొట్టి బ్రహ్మాకృతిన్.

మ. భవదీయం బగు ప్రార్థనార్థములు నీవాదంబు లాయీశ్వరుం
డవినాశిన్ బరిహాసపెట్టెడు దయాధ్యాహారముల్ నేర్పఁబో
వు విధానన్ దలపించు నాతఁడు వృథాపూజా ప్రసాదాళికిన్
జివుకన్ బోడు త్వదీయశైత్యుక జరచ్చిత్రాకృతుల్ ఏమనిా. 584

వ. మున్నల మదిర కబీరగ్నిం బ్రవేశించె ననిన

సీ. ఏశక్తి యాయగ్ని యిసుమంత యెనియు
కాల్చకుండఁగ నార్పఁగలిగె నొకొ?
ఏశక్తి యగ్ని ప్రవేశించుటకు ధైర్య
సాహసంబులు నేర్పఁజాలె నొకొ;
ఏశక్తి యగ్ని నొక్కింతసోకఁగనీక
కవచంబుకై వడి గడఁగె నొకొ;
ఏశక్తి యగ్నిమాయించి శాంతిని నించి
కాదంబినులఁబోలెఁ గాచెనొకొ;

తే.గీ. అదె తవచ్ఛక్తిము "స్వబ్రహ్మము" వంటి
పూజ్యా లవతారులకును వాఃపూరి మయ్యె
నని మదీన్ కబీరార్షి ప్రత్యక్షపఱచె
జ్ఞానసాధకునకును విశ్వాంబె వెరచు. 585

ఉ. ఏచదు వెంతవచ్చునొ యదే గతి నూతనవిద్యకూడ నెం
తే చదివింపవచ్చు నది యీశ్వరుఁ జూచినకన్నులతో నెదేఁ
జూపిన విశ్వరూప మట శోభిలుచుండు తదీయరాశి వి
ద్యాచయ మెంతకావలెనొ యంత గ్రహింపఁగవచ్చు జ్ఞానికిన్. 586
మ. ఒకమారీ నిఖిలప్రపంచచయ సంఘోద్దేశవారాశులన్
జకితాఖిలవివాదవీచికలచే సంక్షోభమున్ బెట్టి యే
ది కళామందిర మేది యీశ్వరునకున్ దిక్సూచికం బేది యే
ది కనత్కాంచనమోక్షధామ మని శోధింపంగఁ గర్జం బగున్. 587
ఉ. మాటలుఁ జెప్పలేని పరమాణువులన్ పడఁద్రోసి వానిలో
మాటయియున్న వెల్గనుకవాటము విప్ప సుషుమ్న దోఁచు నా
చోట ప్రశాంతరాగరసశోభితదివ్యవిలాసవైఖరిన్
బాటలుపాడు చక్రిప్రణవంబయి కన్పడు విశ్వరూపమున్. 588
ఉ. చేతులు చాచి వ్రేళ్ళపయి చిన్మయదృష్టిని సల్పెనేని నీ
చేతనమందు గల్గు నిజజీవకళాకలితార్థతత్త్వ వి
జ్ఞాతము కొల్వనేర్తు వదె సాధనమా నిరవద్యమైన వి
ద్యాతతియే తపస్సు నమృతాకృతి నీవు తరింతు వన్నిటన్. 589
శా. ఆహా! శూన్యము దీని నొక్కపిరియురాత్రె నట్లుగానెంచి నీ
యూహన్ బెక్కువిలాసవైఖరులతో నూరించుచున్నాఁడవీ
మోహం బెంతవిషాదపెట్టఁగలదో ముం దేమి కానున్నదో
గ్రాహాహమాధ్వముదాప్రిమత్తమతివై యీనేల నిద్రించుచున్. 590

కలికావతారము.

చ. కలిహరణంబు జ్ఞానకళఁ గల్కియొనర్చును గాన దీనికే
యిల "మహది" యటంచు వచియించె మహమ్మదువారుగాన భ
క్తులు కలికావతారమిషతో నొకవ్యక్తి జనించు భ్రాంతిమై
పలుకఁగఁ జెల్లదీశ్వరుఁడు వచ్చుచు పోవుచునుండఁ డెప్పుడున్. 591

తే.గీ. చెదలు ముదిరినఁ జెక్కలు నొదవుచుండు
చెట్టుముదిరిన బదనిక పుట్టుచుండు
కాలమీరీతి ముదిరిన కలిజనించు
కలిని హరియించువాఁడెపో కల్కిమూర్తి 592

సీ. ఈసచరాచర విశ్వసృష్టి దారుణ
జ్వాలలఁబడి మాడి సమసిపోవు
మానవలోకంబు మహిఁ శూన్యమైపోయి
విజ్ఞాన సత్కళల్ విలయమొందు
ఆవెన్క జనియించునట్టి వారలు జడ
ప్రాయులై యుగముల మనలఁగలరు
ఏనాఁటికో కళాజ్ఞానంబు నుదయించు
నాఁడును గలుగు వినాశనంబు
గీ. ఇట్టులగచాటు లోకానఁబుట్టకుండ
శాంతి స్థాపించు యిహపరసాధకంబు
నైన తత్త్వంబు నాదర్శమ్ముఁ జేసి
ధరణి పాలించు కలికావతార మరయ. 593

ఉ. ఆతనికిన్ బ్రపంచచయమంతయు జిక్కు మహామతాంతర
వ్రాతము నొక్కటై యెఱఁగు పాడయిపోయినధర్మమార్గ సం
జాతము సంస్కరింపఁబడు జాల్ముఁడునొకలికూలిపోవు నీ
భాతిమరంత దుఃఖములుపోవును భక్తులకెల్ల మేలగున్. 594

ఉ. ఆకలికావతార సముదంచిత జ్ఞానబలంబు మున్ను మా
యాకలి ముంచి లోకము మహత్తరశాంతి ఘటించునట్లు వి
ద్యాకలితప్రభావటలమైన తపస్సును సాగునట్లు తా
నై కదలించు శాంతికముతైన చలంబు జగంబుమాన్పడన్. 595

ఉ. ఆరణరంగముందు సచరాచరమైన యజాండభాండముల్
దారుణపీతిహోత్రమున దగ్ధముకొంది నశించిపోవు దు
ర్వారమరంతమర్భరపరంపర లంతట నావరించు తత్
ఘోరలయంబు నాపి తనతో నడిపించును కల్కి ధర్మమున్. 596

ఉ. కావున భక్తిమార్గమును గాంచిన జ్ఞానసభావ్రదీప్త సం
భావితధర్మమార్గమె ప్రపంచకమున్ నడిపించు లోకపుం
గోవెలలున్ విరాట్టులును గూలినశించఁగ నీశ్వరార్థ వి
ద్యావిధమున్ మనోబలమువారమహాత్మ్యము గల్గునట్లుగన్. 597

ఉ. ఆకలికావతారకథనారసి యాఖలలీలరుండు న
స్తోక మనీషవాప్రసె నురుదూపరిభావను "నిత్యసైర" నం
గాకథకల్కిభాగవతమంచువచించెఁ దెలుంగునంబు నా
నాకలుషాపహంబయిన నవ్యమహామహిమార్థతత్త్వమున్. 598

ఉ. ఆనియమంబులన్ దవిలియావధమందె కహేనెషావలీ
జ్ఞానసభావ్రపంచమును సాధనచే నడిపించె నావలన్
బూని తమస్సు భాస్కరునిఁబోలెవెలార్చిమొహీయదీను భా
ద్యానడిపించెజ్ఞానసభధన్యముగాగ ననంతకాలమున్. 599

సీ. మాపితామహుఁడు తన్మర్యాదపాటించి
బోధించె శిష్యసమ్ముఖమునందు
మాతండ్రి యిది లోకవాంఛాపరిసక్తి ని
గలిగించునని నేర్పె జ్ఞానవిద్య
విద్యాపరిశారంబు విశ్వమానవలోక
మీక్షించు తెఱ వెఱిఁగించితేను
కలికావతారంబు కథలును మహాదిమ
హాత్మ్యంబులును జెప్పరైతి రనుచు
గీ. కొంద రడుగుచునుందు రానందముగను
నేను వచ్చెడిదేవో రానింపటంచు
చెప్పచున్నాఁడ యోగముల్ చెప్పనపుడు
బయలుపడుచుండు కాలగర్భమునఁగలవి. 600
శా. అధర్మంబు పవిత్రమైయమలమై యాదర్శమైయొప్ప ధా
త్రీధామంబు ప్రవేశపెట్టి నిజయోద్దిష్టిన్ విడంబింపఁగా
సాధుల్ భక్తులజ్ఞానపాశకుల రక్షామార్గమున్ గూర్చు త
న్నాథుం డాకలికావతారి మనకున్ వర్తించు సర్వేశ్వరై. 601

—• ఆశ్వాసాంతము •—

ఉ. జీవరహస్య మీశ్వరుని జేరెడుత్రోవలు మూసివేసి దు
ర్భావపరంపరం బయిన వామపథంబులు జూపుచున్న యీ
వేవెలుఁ గొక్క రాక్షసిప్రవీణుల సైతము మోహగించి మై
కావని బెట్టి కన్నులకు గంతలు కట్టెను పీళ్లువేయుచున్. 602
క. ఈ సూఫీవేదాంతము
భాసుర విజ్ఞానతత్త్వపథ విశ్రుత వి
న్యాసపముల్లాసము సము
పాసితముక్తి ప్రదంబు భక్తుల కెలమిన్. 603

తే.గీ. దీని జదివినవిన్న విజ్ఞాన గరిమ
కర్మములు నీతిభాధల కలుషచయము
రాగరోషాదు లుడుగు విశ్రాంతికలుగు
నిత్య కళ్యాణములు గూర్చు నెవరునించు. 604

— మంగళమహాశ్రీవృత్తము —

మబ్బుల నెమిళ్ళవలె మందతనుబాసి యెదమార్కొనెడు మాయ
విడనాడక్, నిబ్బరము తెన్నొసగి నీరజజలాశయము నించు విధమం
టక ప్రపంచం! బబ్బునెడ తోరణలయందు గల యాకువలె నాడియ
డియాసల నడంచన్! దబ్బరల మాను నిజతాపసికి విశ్వము ముదంబ
గు తమంగళమహా శ్రీ శ్రీ శ్రీ

గద్య

ఇది శ్రీమైస్వామిక ఖాదరియా గోత్రపవిత్ర మదీనా కబీర్ గురువంశ
పయః పారావార రాకాసుధాకర మహర్షి మొహియద్దీన్ బాద్షా చా
న్బియాంబికా గర్భశుక్తి ముక్తాఫలచతుర్విధ సంస్కృతాంధ్రనా
నాపాశ్చాత్యపారసీకాంగ్లభాషా కూలంకష మహాపండిత
కవి మాలవీబిరుదాంకితశతాధిక కావ్యవిరచిత శతావధా
నాదికళా నిపుణాఖిల భారత శాసన మహా సభా
సభ్యాధ్యాత్మిక విద్యా పీఠాచార్య ఉమర్
ఆలీషాకవి కృత సూఫీవేదాంతదర్శ
మహాసంహిత యను నుపనిష
ద్రూపయోగశాస్త్రము
సంపూర్ణము.

